

Gyöngyös Város Önkormányzata
3200 Gyöngyös Fő tér 13.

Településfejlesztési Koncepció

Megalapozó vizsgálatok

Tartalom

1. Helyzetfeltáró munkarész.....	5
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok...	5
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	6
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	10
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai	20
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	22
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai.....	22
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.....	24
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	24
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	24
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	25
1.7. A település társadalma.....	25
1.7.1. Demográfia, népmozgalom, népes képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség.....	25
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	39
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők	43
1.8. A település humán infrastruktúrája	49
1.8.1. Humán közszolgáltatások.....	49
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	58
1.9. A település gazdasága	58
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre	58
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	59
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő elképzelése..	62
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)	63
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	64
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	64
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	66
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	67
1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai	67
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	67

1.10.6. Intézményfenntartás	67
1.10.7. Energiagazdálkodás	67
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások	67
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata	71
1.12.1. Természeti adottságok	71
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	78
1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat	78
1.12.2.2. Tájhasználat értékelése	79
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	81
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek	81
1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék	82
1.12.3.3. Ökológiai hálózat	84
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	85
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	86
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei	86
1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek	86
1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése	87
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	87
1.14. Az épített környezet vizsgálata	88
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata	88
1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata	88
1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok	89
1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	90
1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek	92
1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület	93
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata	93
1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat	93
1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat	97
1.14.5. Az építmények vizsgálata	98
1.14.6. Az épített környezet értékei	101
1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag	101
1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület	102
1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők	103
1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület	104

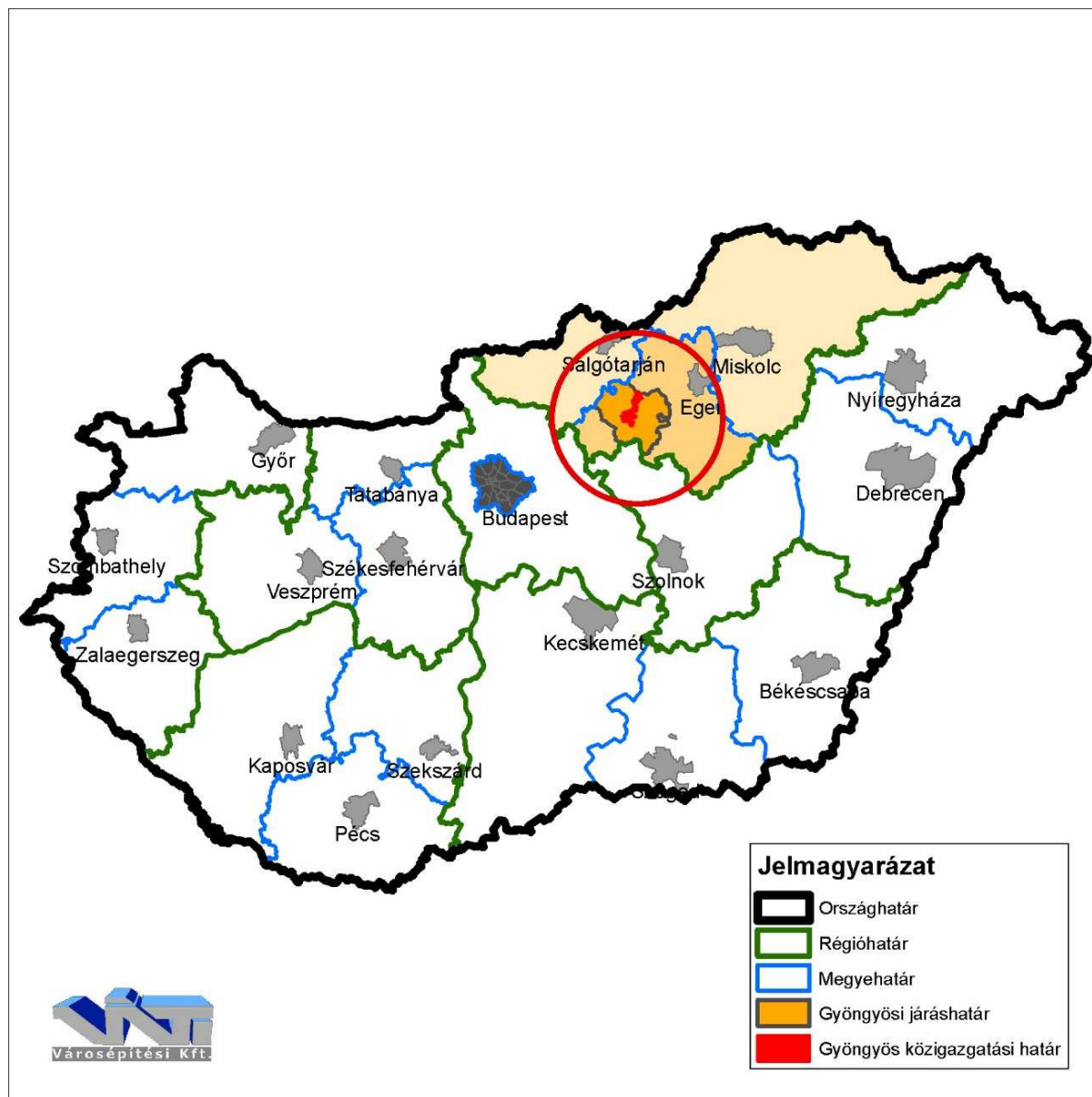
1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes	104
1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely	104
1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet	104
1.14.6.8. Nemzeti emlékhely	105
1.14.6.9. Helyi védelem	105
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái	106
1.15. Közlekedés	108
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok	108
1.15.2. Közúti közlekedés	109
1.15.3. Községi közlekedés	110
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés	111
1.15.5. Parkolás	112
1.16. Közművesítés	112
1.16.1. Vízi közművek	112
1.16.2. Energia	115
1.16.3. Hírközlési ellátás, kábel-TV, telekommunikáció	115
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	116
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme	116
1.17.6. Hulladékkezelés, hulladéktalmentesítés	116
1.17.8. Katasztrófavédelem (árvízvédelem)	119
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely	119
1.20. Városi Klíma	119

1. Helyzetfeltáró munkarész

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Gyöngyös városának 2013-ban 30.763 fő volt a lakossága. A heves megyei város egyben járásközpont is, intézményei kiszolgálják a 73 717 fős járás településeit: Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyös, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kisnána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szűcsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek.

A város gazdasági-társadalmi lehetőségeit meghatározza földrajzi elhelyezkedése. A város, a Mátra és az Alföld találkozásánál, a Budapesttől Északkelet-Magyarországra vezető közlekedési hálózatok mentén fekszik. Földrajzi elhelyezkedése sokféle gazdasági tevékenységre teszi alkalmassá: a városban főként a szőlészet és borászt révén jelen van a mezőgazdaság, illetve a turizmus is, de foglalkoztatásban a legmeghatározóbb az ipar és a szolgáltatási szektor.

1. ábra Gyöngyös elhelyezkedése (Forrás: szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

A város fejlesztési koncepciójának elkészítésénél figyelembe kell venni a különféle területfejlesztési dokumentumokat. az egyes területfejlesztési terveknek eltérő súlyuk és szerepük van. Az országos területfejlesztési koncepció helyett Nemzeti Fejlesztési Konceptió készült, ami tartalmaz területfejlesztési célkitűzéseket is. A koncepció elsősorban az országos, illetve a megyei szintű programok elkészítéséhez fogalmaz meg célkitűzéseket, de foglalkozik a sajátos természeti adottságú térségekkel is.

Az alábbiakban a koncepció néhány fontos elemet, célját emeljük ki¹:

¹ http://www.terport.hu/webfm_send/4204

„Az Országgyűlés a nemzeti jövőkép elérése érdekében a Koncepcióban foglalt négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelöl ki. A négy cél a társadalom és gazdaság egészének szól, beleértve a társadalom és a gazdasági környezethez való viszonyulást és a környezeti szempontokat is. Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint: a) értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés, b) népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom, c) természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme, d) térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.”

„A koncepció specifikus céljai a következők:

szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok:

- aa) versenyképes, innovatív gazdaság,
- ab) gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság,
- ac) életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás,
- ad) kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I,
- ae) értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom,
- af) jó állam, szolgáltató állam és biztonság,
- ag) stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme,

területi specifikus célok:

- ba) az ország makro-regionális szerepének erősítése,
- bb) a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat,
- bc) vidéki térségek népességeltartó képességének növelése,
- bd) kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése,
- be) területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése,
- bf) összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása.”

Az Európai Unió források 2014-2020 közötti felhasználást meghatározó prioritások:

- „a) patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben,
- b) fordulat a teljes foglalkoztatottság és tudástársadalom felé,
- c) útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé,
- d) népesedési és közösségi fordulat,
- e) területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán.”

A Nemzeti Fejlesztési Konceptió kapcsán ki kell emelni az ország városszerkezete kapcsán tett ajánlásokat, így különös figyelemmel kell lenni a „3.1.4 Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat-fejlesztés” fejezet tartalmára.

A Heves megyei Területfejlesztési Konceptió célrendszere a következő:

Átfogó célok

- Komplex, integrált és foglalkoztatás-intenzív gazdaság
- Produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom
- Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet

Stratégiai célok

- Kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés
- Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás-centrikus agrárvertikum
- Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innovációra nyitott társadalom
- Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet

Területi célok között megjelenik Gyöngyös vonatkozásában

- Hatvan-Gyöngyös-Eger „Gazdasági tengely” erősítése
- Észak-Heves

Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” erősítése kapcsán tervezett intézkedések

1. Elérhetőség feltételeinek javítása, a közlekedési infrastruktúra összehangolt fejlesztése;
2. Megyeszékhely közvetlen gyorsforgalmi útkapcsolatának biztosítása;
3. Intermodális közlekedési (Eger, Gyöngyös) és logisztikai csomópontok (Hatvan, Füzesabony, Kál-Kápolna-Kompolt) kiépítése;
4. Helyi és helyközi közösségi közlekedés feltételeinek javítása, fejlesztése a környezetbarát és kombinált közlekedési módok előtérbe helyezésével;
5. Exportképes multinacionális cégek és hazai KKV-k innovációs törekvéseinek és kapacitásának ösztönzése;
6. Innovatív iparágak támogatása, letelepedésének ösztönzése;
7. Innovációs potenciál és –klaszter fejlesztése;
8. Hazai és helyi beszállítói együttműködések, partnerhálózati rendszerek kiszélesítése;
9. Helyben termelt élelmiszerek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása
10. Logisztikai és ipari parkok terület és szolgáltatásfejlesztése;
11. Oktatás és szakképzés fejlesztése a növekvő foglalkoztatás elérése érdekében
12. Elméleti kutatások gyakorlati termelésbe való „becsatornázása”;
13. Energiahatékonyság, alternatív, megújuló energiára épülő helyi energiatermelési és ellátási rendszerek kiépítése;
14. Épületállomány energiahatékonyságának növelése;
15. A természetes gyógytényezők (pl. gyógyvíz, mofetta) alapozott egészségipar minőségi fejlesztése

16. Egyedi természeti adottságokra, kulturális értékek bemutatására, borászatra alapozott turisztikai fejlesztések támogatása;
17. Helyi és térségi kerékpárutak fejlesztése
18. Befogadó várostérség erősítése;
19. Felszíni és felszín alatti vízbázisok védelme;
20. Komplex tájrehabilitáció és tájrekonstrukció

A megyei fejlesztési koncepció és program szintén kijelöl fejlesztési irányokat, de ezek megvalósítása alapvetően a megyei Integrált Területi Programok révén történik. Ez utóbbi dokumentumok segítik 2014-2020 között a Terület és Településfejlesztési Operatív Program megvalósítását, meghatározva a következő időszak fejlesztési szempontjait a megyében. Az ITP alapvetően illeszkedik a TOP támogatható tevékenységeihez, azok kapcsán csak részletes, az egyes projektek támogatására vonatkozó kiválasztási szempontokat adja meg. A projekt kiválasztási szempontok jelenleg nem érhetők el.

Heves megyei ITP lehetséges forrásfelhasználása intézkedésenként:

Tervezett intézkedések	Becsült támogatás intézkedésenként (mrd Ft)
Gazdaságfejlesztés	
Üzleti infrastruktúra és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése	6
Helyi vállalkozások fejlesztésének segítése, befektetés-ösztönzés	
Vidéki gazdaság üzleti infrastrukturális háttérének támogatása, helyi mezőgazdasági termékek piacra jutásának segítése	
Helyi foglalkoztatási együttműködések	3,4
Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	3,7
Települési környezet fejlesztése	
Településfejlesztés (városokban,10 e lakos felett)	5
Környezetvédelmi infrastruktúra	2,7
csapadék-vízgazdálkodás	
hulladék-hasznosítása	
Fenntartható közlekedés (közösségi, gyalogos, kerékpáros)	3,9
városi közlekedés	
kerékpáros és gyalogos közlekedés	
intelligens közlekedési rendszerek	
A munkahelyek elérhetőségének javítása, a munkavállalók mobilitásának segítése a közlekedési feltételek fejlesztésével	2,7
Energiahatékonyság és megújuló energiák	6,5
Napenergia	
biomassza	
egyéb megújuló energiaforrás	
energiahatékonyság	
Társadalmi programok, infrastruktúra fejlesztése	
Kisgyermekesek munkaerőpiacra történő visszatérése a gyermekellátási szolgáltatások fejlesztése által (bölcsőde, óvoda)	3,2

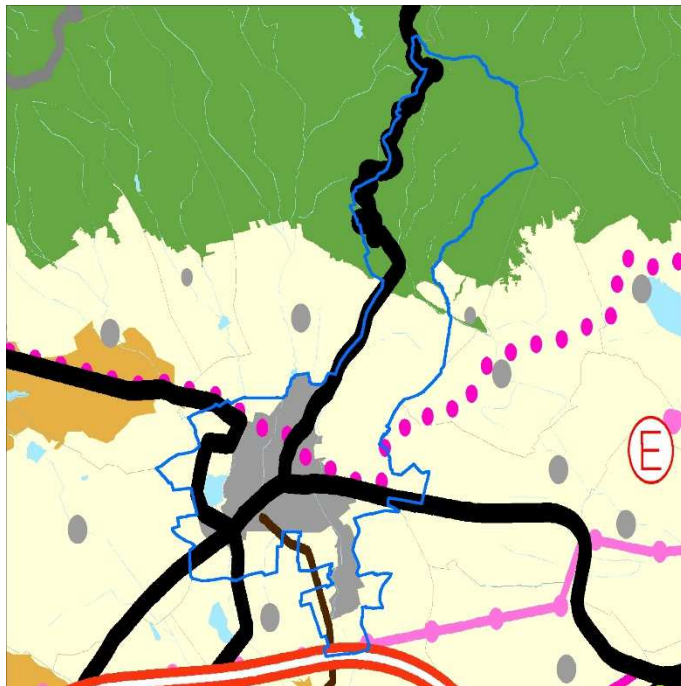
Tervezett intézkedések	Becsült támogatás intézkedésenként (mrd Ft)
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	1,1
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	0,9
Leromlott városi területek rehabilitációja	1,7
<i>ERFA típusú programok</i>	1,2
<i>ESZA típusú programok</i>	0,4
Helyi közösségi programok	0,7
CLLD – országos programon keresztül – nem része a megyei ITP-nek	
CLLD – Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (10e lakos feletti városokban) (nem része a megyei költségvetésben)	1,8

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény módosítása elfogadásra került. Az egyes törvények területrendezéssel összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCXXIX. törvény (továbbiakban: MTv.) 2014. január 1-jével új alapokra helyezte a területi elveket, a műszaki infrastruktúra-hálózatot a közlekedési prioritásoknak megfeleltette, bevezetett több új térségi övezetet, miközben jó néhányat megszüntetett. Átmeneti rendelkezéseket hozott a megyei területrendezési tervek megszületéséig tartó időszakra. A törvény térképi mellékleteit szinte teljesen felülírta a legfrissebb adatállományra építve. (A továbbiakban „OTrT – 2013.”-megnevezéssel jelöljük a hatályos tervlapokat.)

Az alábbiakban a törvény Gyöngyös Város közigazgatási területét érintő megállapításait és lehatárolásait ismertetjük.

Az Ország Szerkezeti Terve

Gyöngyös Város területét a települési térség mellett erdőgazdálkodási térség, mezőgazdasági térség, valamint vízgazdálkodási térség érinti.

Forrás: OTRT 2013

Országos infrastruktúra hálózatok

- Gyorsforgalmi utak: M3
 - Budapest (M0) – Hatvan – Füzesabony – Polgár – Görbeháza – Nyíregyháza – Vásárosnamény – Beregdaróc – (Ukrajna)
- Főutak:
 - 3 sz. főút: Budapest – Hatvan – Gyöngyös – Füzesabony – Mezőkövesd – Miskolc – Szikszó – Encs – Tornyosnémeti – (Szlovákia)
 - 212. sz. főút: Rétság térsége (2. sz. főút) – Jobbágyi – Szurdokpüspöki térsége – Gyöngyös (3 sz. főút)
 - 24 sz. főút: Gyöngyös (3 sz. főút) – Parád – Eger (25. sz. főút)
- Országos kerékpárút törzshálózat elemei
 - Kelet-magyarországi kerékpárút 3. A szakasza: Budapest – Fót – Mogyoród – Szada – Gödöllő – Zagyvaszántó – Gyöngyöspata – Gyöngyös – Markaz – Kislána – Egerszalók – Eger – Mezőkövesd – Poroszló – Tiszafüred – Hortobágy – Nádudvar – Hajdúszoboszló – Debrecen – Nyírábrány – Nyírbátor – Csengersima – Tiszabecs
- Országos szénhidrogén-szállító vezetékek
 - 100-11: Vámosgyörk – Gyöngyös

Országos övezetek:

Jogszabályi követelmény:

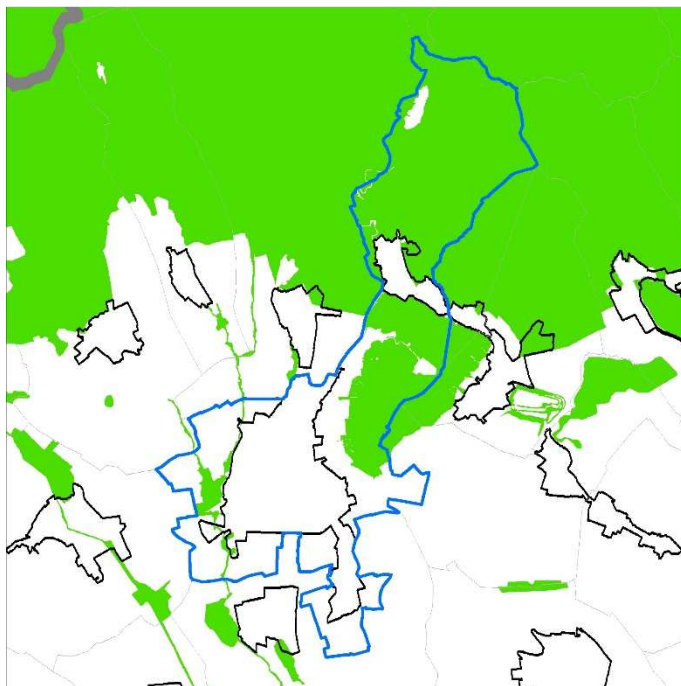
„(1) A kiemelt térségi és megyei tervek, valamint a településrendezési eszközök készítése során a 12. § (1) és (2) bekezdésben felsorolt térségi övezetek által érintett területeket az

országos, a kiemelt térségi és a megyei övezetek területi érintettségével kapcsolatos állásfoglalásra kötelezett államigazgatási szervek köréről szóló kormányrendelet szerint, az abban meghatározott államigazgatási szervek előzetes adatszolgáltatása figyelembevételével kell lehatárolni.

(2) A megyei területrendezési tervben a világörökségi és világörökségi várományos terület övezetét, a kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezetét, az ásványi nyersanyag-vagyon terület övezetét, a földtani veszélyforrás területének övezetét, a honvédelmi terület övezetét és érintett települések közigazgatási területének megjelölésével kell meghatározni. A megyei területrendezési tervben alkalmazott, továbbá ott megállapított egyéb térségi övezeteket tényleges kiterjedésének megfelelően kell lehatárolni.” [OTrT 12/A. § (1), (2)]

„A településrendezési eszközök készítésénél a hatályos kiemelt térségi és megyei területrendezési terv térségi övezeteinek lehatárolásához képest a térségi övezetek területének a település közigazgatási területére eső része legfeljebb +/-5%-kal változhat.” [OTrT 12/A. § (4)]

Országos ökológiai hálózat övezete

A tervlap szerint Gyöngyös Város területét az országos ökológiai hálózat övezete érinti.

Az övezet pontos lehatárolása a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján kerül rögzítésre.

Forrás: OTRT 2013

Országos ökológiai hálózat

Jogsabályi követelmény:

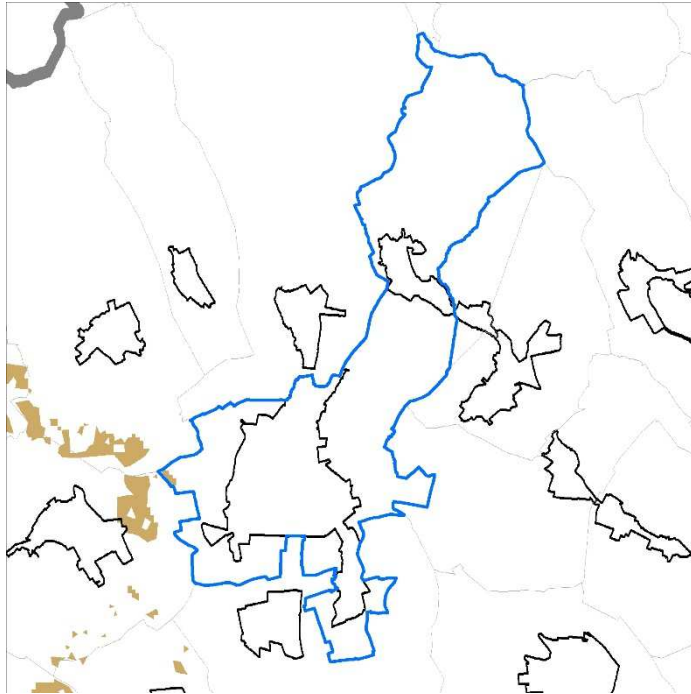
„Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.” [OTrT: 13. § (1)]

„Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint puffer terület övezetbe kell sorolni.” [OTrT: 13. § (3)]

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete nem érinti Gyöngyös Város területét.

Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete

A tervlap szerint Gyöngyös Város területét a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete érinti. Az övezet pontos lehatárolása a tervlap alapján kerül rögzítésre. A földhivatali alapadatok nem a termőhelyi, hanem a minőségi osztály beazonosítására alkalmasak.

Forrás: OTRT 2013

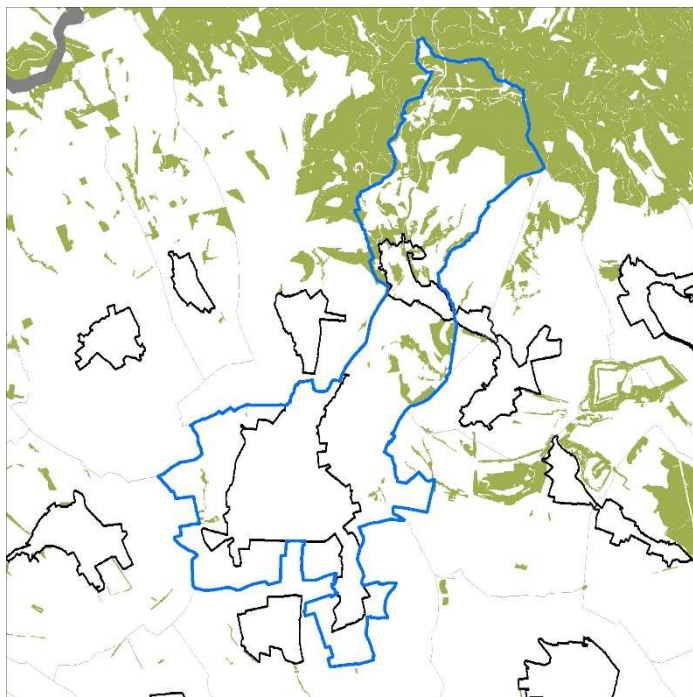
Jó termőhelyi adottságú szántóterület

Jogsabályi követelmény:

„A településrendezési eszközökben a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetét a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.” [OTRT: 13/B. §]

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

A tervlap szerint Gyöngyös Város területét a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete érinti.

Az övezet pontos lehatárolása a Heves Megyei Kormányhivatal Erdőfelügyeleti Osztály adatszolgáltatása alapján kerül rögzítésre.

Forrás: OTRT 2013

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület

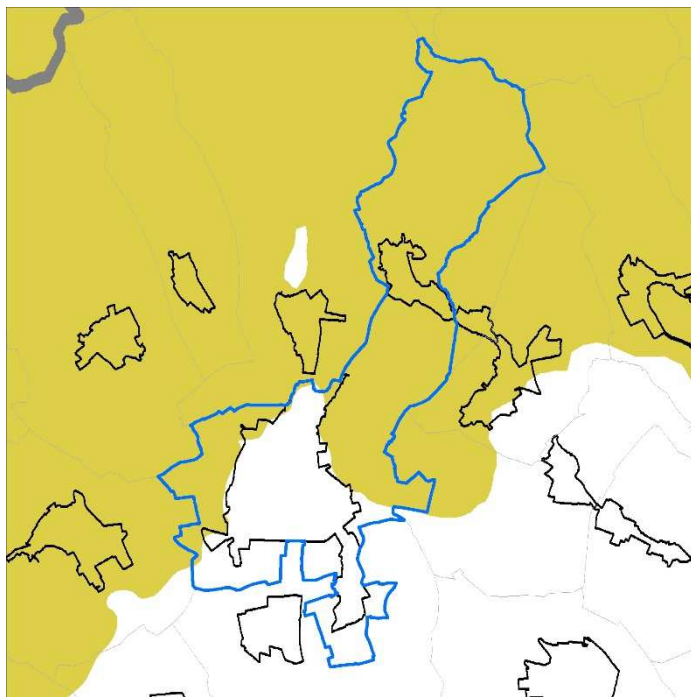

Jogsabályi követelmény:

„(1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.” [OTrT: 14. § (1) (2)]

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

A tervlap szerint Gyöngyös Város területét a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete érinti. Az övezet pontos lehatárolása a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján kerül rögzítésre.

Forrás: OTRT 2013

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület

Jogszabályi követelmény:

(3) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.

(4) A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhatja meg.

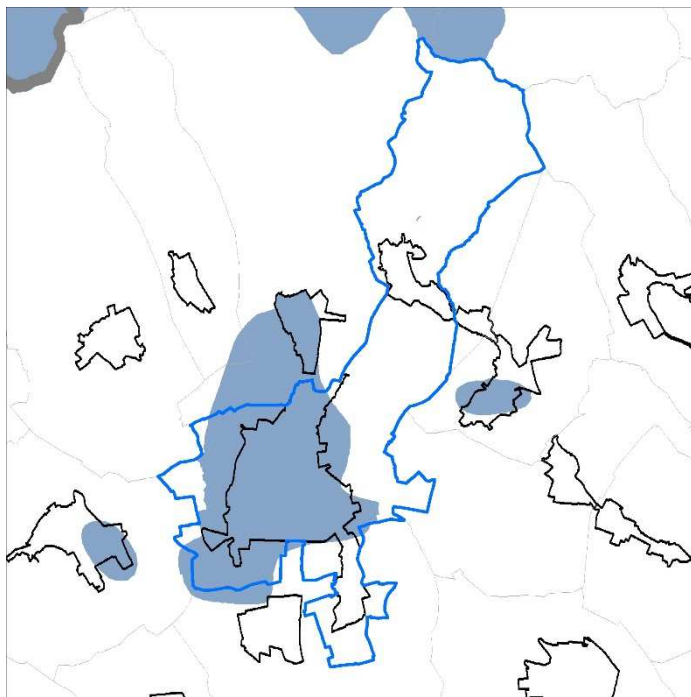
(5) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

(6) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni. [OTrT: 14/A. § (3), (4), (5), (6)]

Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete

A világörökségi és világörökségi várományos terület övezete nem érinti Gyöngyös Város területét.

Országos vízminőség-védelmi terület övezete

A tervlap szerint Gyöngyös Város területét az országos vízminőség-védelmi terület övezete érinti. Az övezet a tervlapon szereplő lehatárolás pontosítása alapján kerül rögzítésre.

Forrás: OTRT 2013

Országos vízminőség védelmi terület

Jogsabályi követelmény:

„(2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.

(3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.” [OTrT: 15. § (2), (3)]

Nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete

A nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete nem érinti Gyöngyös Város területét.

Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete

A kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete nem érinti Gyöngyös Város területét.

Heves Megye Területrendezési Terve

Heves megye Önkormányzat Közgyűlésének Heves Megye Területrendezési Tervéről szóló – 10/2010. (V.07.) számú rendelettel módosított –12/2005. (IV. 29.) számú rendelete az OTrT módosítását követően kerül majd felülvizsgálatra. Az OTrT átmeneti rendelkezései alapján, az alábbiakban a hatályos rendelet érintett tervlapjai kerülnek áttekintésre. Nem kerülnek vizsgálatra az OTrT-ben nem szereplő térségi övezeteket ábrázoló tervlapok.

Jogsabályi követelmény:

„(5) Adott térségre vonatkozóan az országos, kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályok, illetőleg a térségi övezeti szabályok közül az... adottságok és értékek megőrzése szempontjából szigorúbb előírásokat kell alkalmazni.” [OTrT 4. § (5)]

„(1) E törvény rendelkezéseit alkalmazni kell:...c) a településrendezési eszközök készítése és elfogadása során.” [OTrT 30. § (1)]

Az OTrT elfogadásával, a kiemelt térségi és a megyei területrendezési terveknek e törvénnyel való összhangba hozataláig a település-rendezési eszközök készítésénél, módosításánál az alábbi átmeneti rendelkezések lépnek életbe:

„a) az Országos Szerkezeti Terv által kijelölt országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatokat az e törvénynek az MTv.-vel megállapított 1/1-11. melléklete, 9. § (7) bekezdése, valamint a 10. § előírásainak alkalmazásával kell kijelölni. [Az OTrT 9. § (7) bekezdése a települések határán az infrastruktúra-hálózatok folyamatos kapcsolódásának biztosítási kötelezettségét határozza meg.]

b) a megyei területrendezési tervben megállapított térségi területfelhasználási kategóriákon belül az e törvénynek az MTv.-vel megállapított 6. § (2) bekezdésének előírásait kell alkalmazni. [területfelhasználási egységek kijelölésénél alkalmazandó szabályokat határozza meg.]

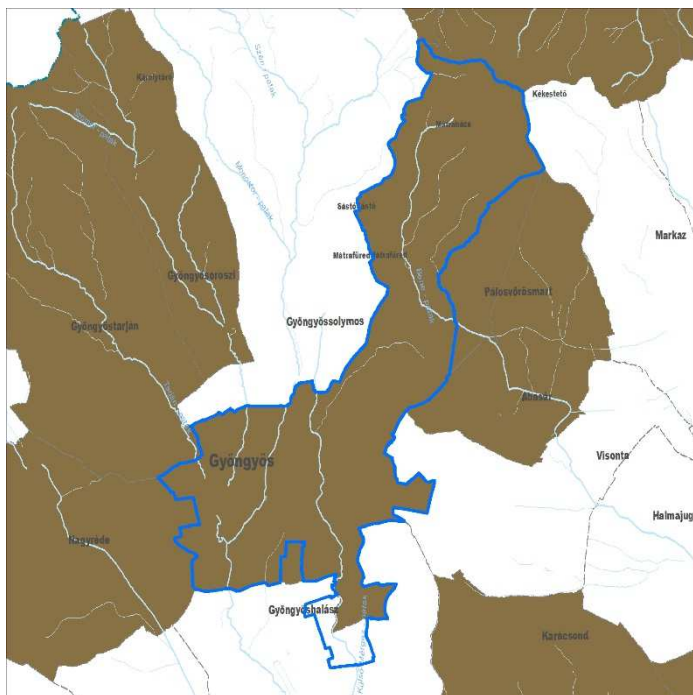
e) azokat az országos övezeteket, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban az MTv. megszüntetett, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál nem kell alkalmazni.

f) azokra az országos övezeteket, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban a rá vonatkozó előírásokat az MTv. módosította, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál e törvénynek az MTv.-vel megállapított övezeti előírásait kell alkalmazni. ...

l) azon új országos, kiemelt térségi és megyei övezeteket, amelyeket az MTv. állapított meg, azonban a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben még nem kerültek alkalmazásra, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál e törvénynek az MTv.-vel megállapított 12/A. § (1) bekezdése és övezeti előírásai szerint kell lehatárolni és alkalmazni.” [OTrT 31/B. §]

Térségi Szerkezeti Terv

Ásványi nyersanyagvagyon-terület övezete

Gyöngyös Város területét a megyei
terv alapján az ásványi
nyersanyagvagyon-terület övezete
érinti.

Az övezet pontos lehatárolása a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Bányászati Osztály adatszolgáltatása alapján kerül rögzítésre.

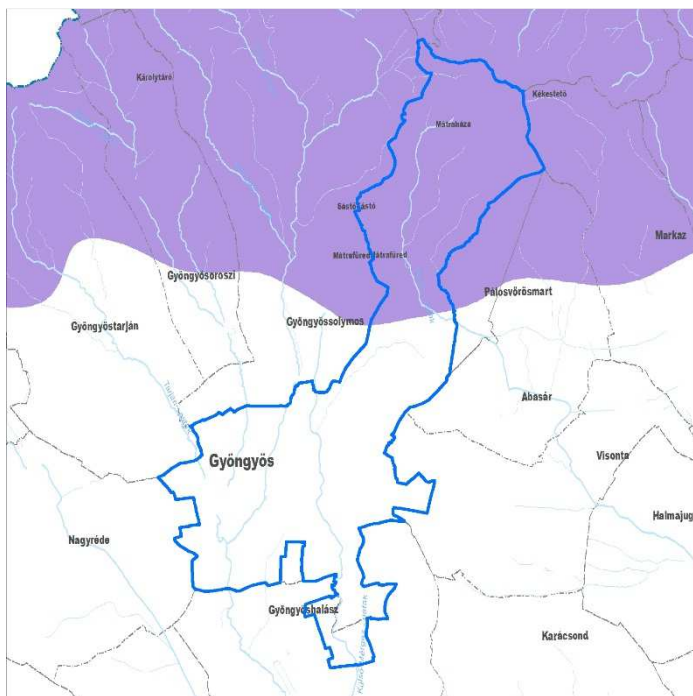
Forrás: Heves megye TrT, 2010.

■ Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület

Rendszeresen belvízjárta terület övezete

A rendszeresen belvízjárta terület övezete nem érinti Gyöngyös Város területét.

Földtani veszélyforrás területének övezete

Gyöngyös Város területét a földtani veszélyforrás területének övezete érinti.

Forrás: Heves megye TrT, 2010.

■ Földtani veszélyforrás területe

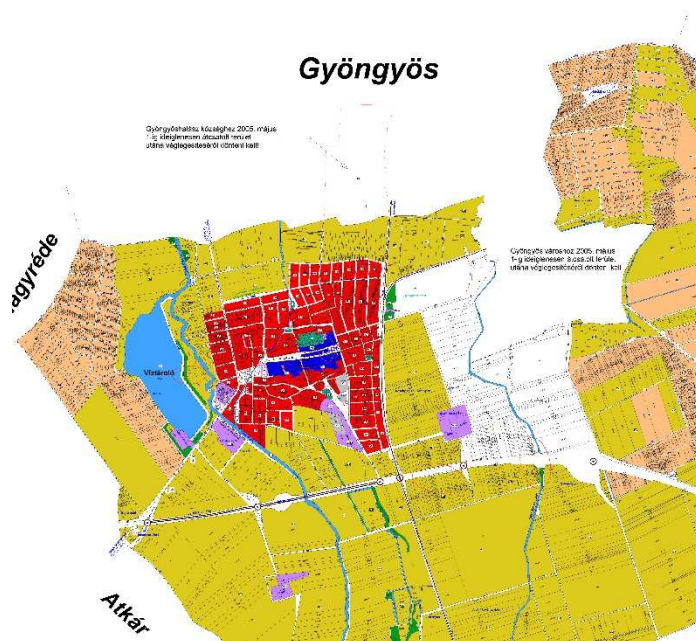
Honvédelmi terület övezete

A honvédelmi terület övezete nem érinti Gyöngyös Város területét.

Összefoglalás:

Gyöngyös Város a hatályos OTrT szerint az országos ökológiai hálózat, a jó termőhelyi adottságú szántóterület, a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület, a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület és az országos vízminőség-védelmi terület országos övezettel érintett. Heves megye TrT alapján az alábbi megyei övezetekkel érintett: ökológiai folyosó, magterület, pufferterület, ásványi nyersanyagvagyon-terület, földtani veszélyforrás területének övezete.

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

Gyöngyöshalász Község Önkormányzata a 71/2004. (XII. 16.) sz. határozattal fogadta el a településszerkezeti tervet, melyet 2012. évben módosítottak.

Gyöngyös közigazgatási határával az alábbi területfelhasználások határosak:

- Általános mezőgazdasági terület
- Kertes mezőgazdasági terület
- Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület

A két település között az alábbi vonalas infrastruktúrahálózati kapcsolatok szerepelnek a település szerkezeti tervén:

- M3 autópálya
- 3203. sz. közút
- 85 sz. Vámosgyörk-Gyöngyös vasútvonal

Visonta Község Önkormányzata a 187/2011. (VII. 25.) sz. határozattal fogadta el a településszerkezeti tervet.

Gyöngyös közigazgatási határával az alábbi területfelhasználások határosak:

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

A fenntartható városfejlődés átfogó tervezési megközelítése elengedhetetlen a kiegyensúlyozott környezeti-, gazdasági-, illetve a társadalmi-kulturális fejlődéshez. A területi alapú, középtávú fejlesztési eszközrendszer alapidokumentuma volt az Integrált Városfejlesztési Stratégia. Jelenleg a módosított jogszabályi követelményeknek megfelelően a koncepcióval párhuzamosan készül a város településfejlesztési stratégiája (ITS).

A fejezetben hivatkozunk, hogy 2008-ban elkészült Gyöngyös Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája a hosszú távú fejlődés elérésének érdekében határozta meg az átfogó célokat, melyhez illeszkednek a tematikus célok.

A korábbi IVS fő célja a városlakók életminőségének javítása, életkörülményeinek kedvezőbbé tétele:: „A városlakók életminőségének javítása, melynek érdekében a gazdaság és a közigazgatás hatékonyságának növelése, figyelembe véve a természetes környezet fenntartását és védelmét, valamint a város és az üdülőhelyek karaktermegőrző fejlesztését.”

A jövőkép eléréséhez kijelölt átfogó célok:

- Az életminőség javítása, az élhető városi környezet megteremtése.
- A településen és annak vonzáskörzetében a társadalmi kohézió erősítése.
- Sokoldalú, innovatív és versenyképes helyi gazdaság kialakítása.
- A város kistérségi szerepkörének erősítése, kapcsolatrendszerének bővítése.

Az átfogó célok kapcsán néhány megállapítás kiemelése a 2007-13 közti időszakra készült IVS-ből:

- „A város folyamatos és tartós gazdasági növekedésének megteremtése alapul szolgál a városlakók életminőségének a javításának.”
- „...elengedhetetlen a városban működő vállalkozások fejlődésének a támogatása, új vállalkozások letelepedésének az elősegítése”
- ...olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek révén
 - új munkahelyek létesülnek a településen, az itt működő vállalkozások munkahelymegtartó képessége jelentősen javul,
 - a fiatal városlakók letelepülési szándéka támogatást élvez,
 - a nehéz szociális helyzetbe került személyek és családok segítő kezekre találnak,
 - a szabadidő kulturált eltöltésének lehetőségei színesebbé és sokrétűbbé válnak,
 - az egészséges életmód gyakorlásához szükséges infrastrukturális feltételek javulnak,
 - az egészségügyi és szociális ellátások minősége javul,
 - a település közlekedési feltételei még biztonságosabbá, a tömegközlekedés szervezése utas-központúvá válik,

- a helyi hagyományok, kulturális értékek és emlékek megőrzése prioritást élvez.”
- ... kell fordítani a természetes környezetünk fenntartására és megőrzésére, a település turisztikai látványosságainak és rendezvényeinek megőrzésére és fejlesztésére is.
- „Komplex rendszerrel gondoskodni kell a munkaképes társadalmi rétegek munkaerőpiacra juttatásáról, valamint a valóban munkaképtelen, rászorulóknak számára a szociális, kulturális ellátóhálózat működtetéséről. „
- „Kiemelten fontos az életen át tartó tanulási képességek elsajátíttatása, az azt megvalósító intézményrendszer kialakítása. A társadalmi kohézió ki kell terjednie Gyöngyös munkaerőpiaci vonzáskörzetére.”
- „...közszolgáltatások minőségének és hatékonyságának javítása érdekében biztosítani kell a helyi közigazgatás korszerűsítését és megújulását.”
- „...a fejlesztéseket úgy kell tervezni és végrehajtani, hogy azok a város körzetében, kistérségében élők számára is tapasztalhatóan előnyös legyen.”
- „A feladatok megvalósítása során kiemelt figyelmet fordítunk a költségvetés bevételeinek növelésére, illetve a működési kiadások csökkentésére, a feladathoz igazodó kiadások meghatározására, valamint a központi erőforrások, pályázati lehetőségek kihasználására.”

Az ITS tematikus céljai, azaz prioritás területei a következők voltak, melyek kapcsán részterületi célokat fogalmaztak meg:

Versenyképes helyi gazdaság megteremtése	Biztonságos település
Közlekedés fejlesztése	Sport és testkultúra fejlesztése
Környezetvédelem	Élethosszig tartó tanulás, művelődés támogatása
Település rehabilitáció, közműfejlesztés	Egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztése
Otthonteremtés	Helyi közigazgatás modernizációja

A területi célokkal összhangban jelölték az egyes térségekre fókuszált és összehangolt beavatkozásokat tartalmazó akcióterületeket:

- Rövidtávon fejlesztendő akcióterületek:
 - Északnyugati városrész rehabilitációja;
 - Városközpont funkcióbővítő rehabilitációja;
 - Ipari, kereskedelmi területek fejlesztése.
- Középtávon fejlesztendő akcióterületek:
 - Intermodális csomópont kialakítása;
 - Laktanya területének fejlesztése;
 - Déli városrész rehabilitáció;
 - Komplex turisztikai városfejlesztés.
- Hosszútávon fejlesztendő akcióterületek:
 - Zsellérközök rehabilitációja;
 - Nyugati városrész fejlesztése.

A koncepció, illetve az új településfejlesztési stratégia kialakítása során javasolt a fentiekben leírt állításokat, hangsúlyokat figyelembe venni.

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A településrendezési eszközök megvalósításához jelenleg hatályban van Gyöngyös Településszerkezeti Terve.

A hatályos terv módosításai megtörténtek (mikor) a következő területek kapcsán:

- É-NY-i városrész;
- Mátrafüred, Sástó;
- Ipari Park II. ütem;
- Egri úti sportpálya és környéke;
- Mátra Volán telephely;
- Bene út 681, 680 és 679/1 (LÉDEM).

Van-e településrendezési szerződés, azaz kötnek-e megállapodást magánberuházással, hogy a beruházása kapcsán milyen a közcélokot is szolgáló fejlesztéseket valósítanak meg.

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv:

Gyöngyös Város Önkormányzat 3/2007. (II.19.) rendeletével - Gyöngyös Város Építési Szabályzatáról (GYÉSZ) szóló – került elfogadásra a helyi építési szabályzat és szabályozási terv.

Gyöngyös Város Építési Szabályzatáról szóló 3/2007. (II.19.) önkormányzati rendelet módosításai:

- Dr. Harrer F. u. É-i o. Ipari Park II.
37/2007.(XI.20.) KT. sz. rendelet
hatályos: 2007. dec. 1.
- É-Ny-i városrész
20/2008.(VI.23.) KT. sz. rendelet
hatályos: 2008. júl. 1.
- Püspöki u. 4213 hrsz.
Batthyány téri sporttelep
Sóház tér
Batsányi utca – Táncsics utca
33/2008.(XI.25.) KT. sz. rendelet
hatályos: 2008. nov. 25.
- Mátrafüred, Sástó
1/2010.(I.28.) KT. sz. rendelet
hatályos: 2010. ápr. 1.

- Egri úti sportpálya és környéke
7/2010.(II.22.)KT. sz. rendelet
hatályos: 2010. márc. 1.
- Mátra Volán telephely SzT
13/2010.(IV.26.) önkormányzati rendelet
hatályos: 2010. ápr. 26.
- Északi Kálvária lakóterület
21/2010.(IX.15.) önkormányzati rendelet
hatályos: 2010. szept. 15.
- Batsányi utca
12/2011.(III.25.) önkormányzati rendelet
hatályos: 2011. ápr. 1.
- Bene utca 680 hrsz.
21/2012.(V.29.) önkormányzati rendelet a
hatályos: 2012. jún. 1.

Településszerkezeti Terv:

Gyöngyös Város Önkormányzat Képviselő-testületének 284/2005. (IX.16.) KT. számú határozatával került elfogadásra a településszerkezeti terv.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Összefoglalás:

A település rendelkezik településrendezési eszközökkel. Az elkészítése óta a településszerkezeti terv és a szabályozási terv számos módosításon esett át, melyek külön tervlapokon érhetőek el.

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népmozgalom, népes képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.7.1.1 Demográfia

Magyarország népessége a XVIII. században közel 4,5 millió fő volt. Az országban a ritkábban lakott területek felé jelentős belső vándorlás indult meg a sűrűbben lakott országrészek felől. A Gyöngyös lakosságszámát ebben az időben növelő spontánjellegű betelepülés elsődleges oka a nagy földbőség volt. Gyöngyös gazdasági erősödésének köszönhetően a XVIII. század közepéhez képest a XIX. századra megduplázódott a lakosságszám (1880-ban közel 16 ezer fő volt). A filoxérevész és az 1917. évi tűzvész után, illetve a két világháborút követően csökkent a lakosságszám. A nagy iparosítással folyamatosan nőtt a város lakossága évenként 500-1000 fővel a betelepítések eredményeként. 1946. évi 20 ezer fővel, 1980-ra már közel duplája, 37 ezer fő lett a város lakossága.

A folyamatos népesség növekedés a rendszerváltozást követően stagnált, azonban az ipar ismételt talpra állítása sem tudta kiegyenlíteni a születések és halálozások számából, illetve az elvándorlásból származó különbséget.

Gyöngyös lakossága 2013-ban már csak 30 763 fő volt, ami a 2000. évi adatokhoz képest közel 10 %-os (3.104 fő) csökkenést jelent.

Gyöngyös fő demográfiai adatai

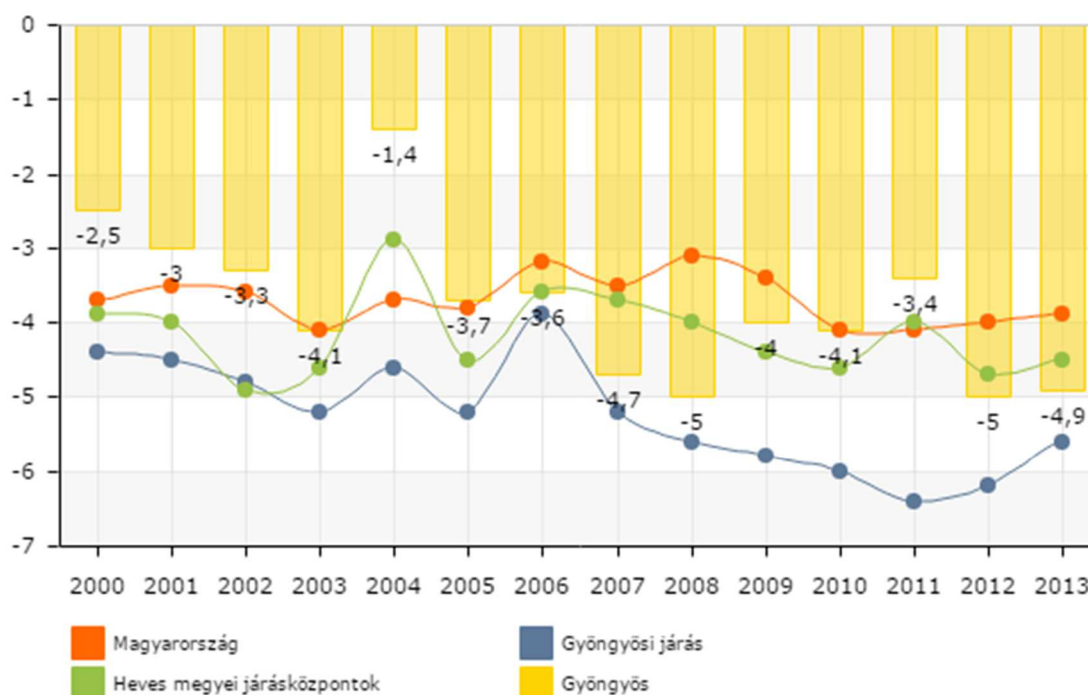
Mutató	Népesség száma	0-14 évesek aránya (%)	15-59 évesek aránya (%)	60-évesek aránya (%)	Élve-születések száma	Halálozások száma	Odavándorlások száma	Elvándorlások száma
2000	33.867	14,7	65,4	19,9	291	377	1.419	1.658
2001	33.553	14,4	65,2	20,3	309	410	1.369	1.590
2002	33.329	14,1	65,1	20,8	271	380	1.542	1.669
2003	33.117	13,9	64,8	21,3	273	409	1.655	1.746
2004	33.013	13,9	64,2	22	314	359	1.540	1.644
2005	32.789	13,7	63,9	22,4	304	425	1.543	1.653
2006	32.728	13,5	63,5	22,9	324	441	1.837	1.812
2007	32.733	13,2	63,3	23,5	297	452	2.007	1.902
2008	32.546	13,2	62,8	24	293	455	1.385	1.435
2009	32.607	13,4	62,2	24,5	279	410	1.528	1.318
2010	32.640	13,3	61,4	25,3	273	407	1.521	1.336
2011	31.369	13,3	61,1	25,6	275	384	1.738	1.873
2012	31.018	13,3	60,4	26,3	248	403	1.748	1.953
2013	30.763	13,2	59,9	26,9	240	390	1.528	1.597

Forrás: KSH, saját szerkesztés

A városban az odavándorlások és az elvándorlások egymáshoz viszonyított aránya közel állandó értéket mutat. 2000-hez viszonyítva a KSH adatai alapján 826 fő-vel vándorolt el többen, mint ahányan beköltöztek Gyöngyösre. A kisebb mértékű elvándorlás mellett folyamatosan csökken az élve születések száma, aminek oka lehet, hogy többnyire a fiatalok vándorolnak el. A városban 2001-től folyamatosan minden évben kevesebben születnek és többen halnak meg, így a természetes fogyás 2000 óta 1.711 fő volt. A demográfiai egyensúly még inkább felborult az elmúlt közel másfél évtizedben. A lakosság elöregszik, 2000-től 2013-is a 60 év feletti lakosság aránya a teljes népességen belül 7%-kal nőtt.

Természetes szaporodás, fogyás

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: TeIR

Gyöngyös lakossága (9%) 2013-ra hasonló mértékben csökkent, mint Heves megyéé (6,9%) a 2001. évi lakosságszámhoz képest. A népesség a megye vizsgált 3 városában (Eger, Hatvan, Gyöngyös) mind csökkent 2001 óta. Gyöngyös város népesedési tendenciái annyiban különböznek a vizsgált 3 másik városhoz képest, amennyiben eltérő a méretük és a településszerkezetben betöltött helyzetük (Eger közel kétszer akkora, megyei jogú város, míg Hatvan kisebb, de Budapesthez közelebb lévő település).

Demográfiai adatok térségi viszonylatban (2013)

Város	Terület, km ²	Lakónépesség az év végén			Népsűrűség , fő/km ²	Élve- születé s	Halálozá s	Természetes szaporodás, fogyás (-)
		fő	változása a 2001. év végéhez, %	a megyei százalékába n				
Gyöngyös	55,31	30 763	-9	10,1	556,1	240	390	-150
Eger	92,21	54 527	-5,8	17,9	591,3	428	597	-169
Hatvan	66,31	20 381	-13,5	6,7	307,3	163	262	-99
Heves megye	3637,18	303 503	- 6,9	-	83,4	2605	4117	-1512

Forrás: KSH

Az ezer lakosra vetített természetes fogyás szempontjából 2013-ban Gyöngyösön kedvezőbb volt a helyzet, mint a megyében, illetve Egerben.

A népszámlálási adatokat vizsgálva megállapítható, hogy a fiatalok és idősök körében ellentétes folyamatok zajlottak le 2001 és 2011 között. Míg a 0-14 évesek aránya az állandó népességen belül csökkent 1 százalékponttal, addig 60 és ettől idősebb korosztály aránya több mint 5,5 százalékponttal növekedett. Ezen folyamatok összhangban vannak, mind a járási, a megye járásközpontjaira, illetve az országra vonatkozó tendenciákkal.

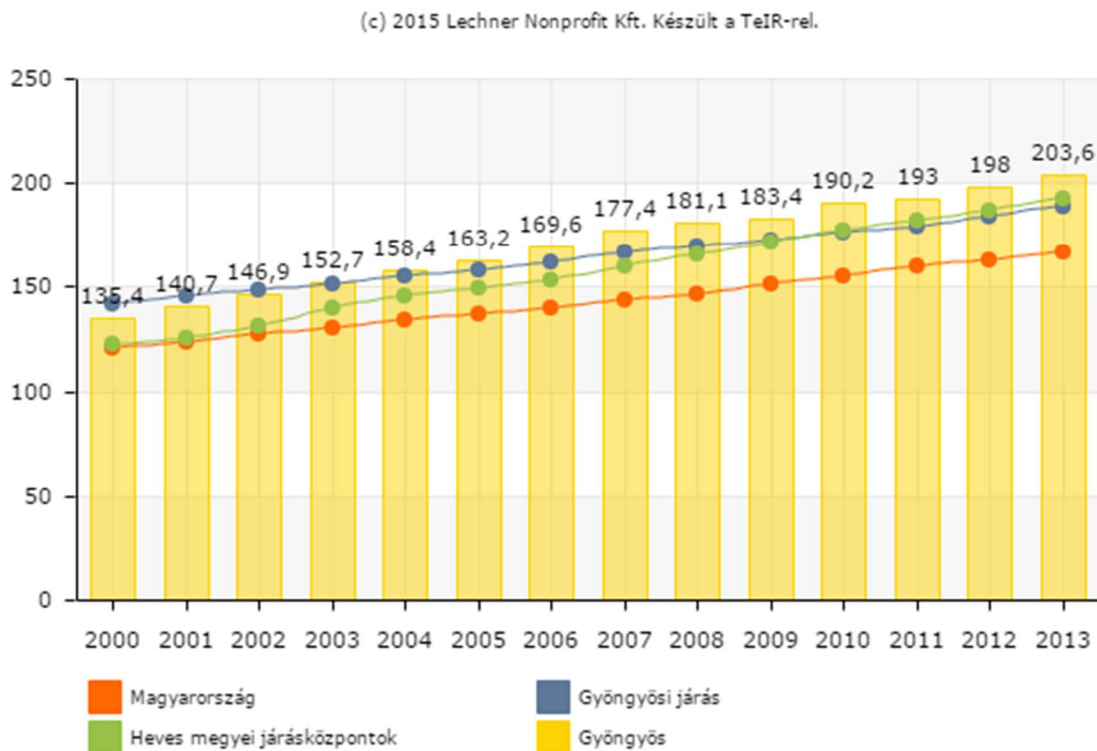
**Lakónépesség korcsoportos megoszlása a 2001. és 2011. évi népszámlálás alapján
térsvi viszonylatban (fő)**

Területi egység	Lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya		Lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya		Lakónépességen belül a 60- évesek aránya	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Magyarország	16,6	14,6	63	62	20,4	23,5
Gyöngyösi járás	15,5	14,1	62	59,8	22,5	26,1
Heves megyei járásközpontok	15,9	13,6	63,7	61,9	20,3	24,5
Gyöngyös	14,4	13,3	65,1	60,7	20,5	26

Forrás: TeIR, saját szerkesztés

Az országos viszonyokhoz képest Gyöngyösen kisebb mértékben csökkent a fiatalok száma, de ugyanakkor nagyobb arányban nőtt az idős korosztály létszáma, ami a város elöregedésére utal. Itt érdemes kiemelni, hogy 2001 óta Gyöngyösön sokkal jelentősebb mértékben csökkent a munkaképes korú 15-59 éves lakosság aránya (4,3 százalékponttal), mint más viszonylatokban.

Öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves)

Forrás: TeIR

Összefoglalva

A város lakossága megyei tendenciákhoz hasonlóan az elmúlt évtizedben csökkent. A Népesség csökkenés nagyobb részt (2/3) a természetes fogyásból, kisebb részt az elvándorlásból következik. A fiatalabb nemzedék nagyobb arányú elvándorlása hosszabb távon a jelenleginél nagyobb számú természetes népességcsökkenést vetít előre. A város lakossága előregszik, 2001 óta a 60 év feletiek aránya 5,5 százalékponttal nőtt. Ezzel ellentétben jelentősen csökkent a munkaképes, 15-59 éves korosztály aránya a lakónépességben belül, melyhez nagyban hozzájárul Budapest munkavállalás kapcsán kialakult elszívó hatása, illetve az elmúlt években az országos viszonylatban is jelentős külföldi munkavállalások nagyobb száma.

1.7.1.2. Népmozgalom

Gyöngyösön 2000 és 2013 között a vándorlások következtében 826 fővel csökkent a népesség száma. A városban többen vándoroltak be, mint el 2006, 2007, 2009, 2010 években.

Vándorlási egyenleg

Év	Vándorlási egyenleg (fő)	Év	Vándorlási egyenleg (fő)
2000	-239	2007	105
2001	-221	2008	-50
2002	-127	2009	210
2003	-91	2010	185
2004	-104	2011	-135
2005	-110	2012	-205
2006	25	2013	-69

Forrás: KSH

A vándorlási egyenleg változásait mutatja az alábbi a lakónépességhez viszonyítva. 2006 és 2010 között a városban kedvezőbb folyamatok voltak, mint a Gyöngyös járásában, Heves megyében és Észak-Magyarországon. Területi összehasonlításban 2011 és 2012-ben a városban nagyobb arányú elvándorlás volt megfigyelhető, mint a járásban és Heves megyében. De 2013-ban változás következett be, a vándorlási arányok ismét kedvezőbbek Gyöngyösön, mint a többi összehasonlításban szereplő területi egységben. Ki kell emelni, hogy 2020 óta, 2012 kivételével, a vándorlási arányok a városban mindig kedvezőbbek voltak, mint az Észak-magyarországi régióban.

Vándorlási adatok (2002-2013) a lakónépességhez viszonyítva

Forrás: TeIR

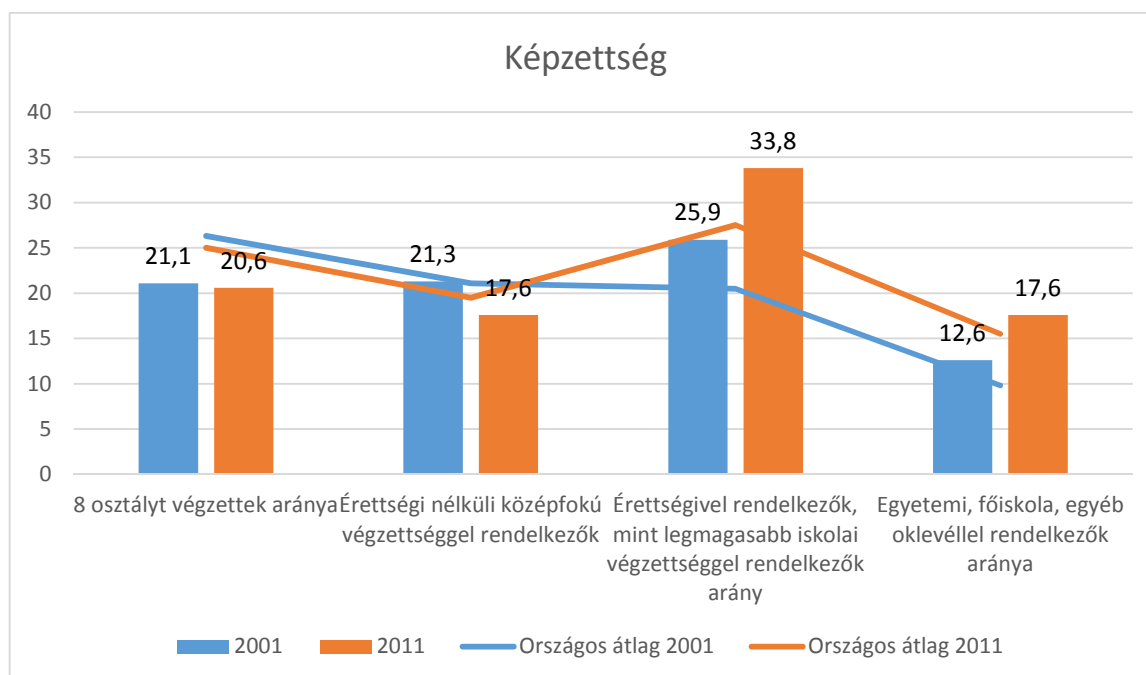
Összefoglalva

A város lakossága 2000 és 2013 között 826 fővel csökkent a vándorlások következtében. Mind elv és bevándorlás is megfigyelhető a városban, évente eltérő mértékben. A vándorlási tendenciák 2012 kivételével 2006 óta kedvezőbben alakultak a városban, mint a járásban, heves megyében és az Észak-Magyarországi régióban.

1.7.1.3. Lakosság végzettsége

Gyöngyösön az elmúlt években javult a lakosság iskolázottsági szintje. A népszámlálások alapján a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya csökkent az utóbbi években, míg a felsőfokú végzettségűek aránya növekedett.

Lakosság iskolázottsága Gyöngyösön (2001, 2011)

Forrás: TeIR

Az országos átlagnál jobb az iskolázottsági szint Gyöngyösön, hiszen míg csökkent az érettséggel és a legfeljebb 8 általános iskolai osztállyal rendelkezők aránya, addig az érettséggel és diplomával rendelkezők aránya növekedett. Az egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők arányának növekedésében jelentős szerepe volt a helyi felsőoktatási intézmény folyamatos fejlődésének, fejlesztésének is.

Különösen szembetűnő az a változás, hogy milyen ütemben nőtt az érettséggel rendelkezők aránya (7,9 százalékpont) 2011-re 2001-hez képest. Ugyan az iskolázottsági szintben bekövetkezett változások összhangban vannak az országos tendenciákkal, de Gyöngyösön tényleg nagyobb mértékűek voltak a változások. Fontos kiemelni, hogy a legkisebb változás a 8 általános iskolát végzettek kapcsán történt a városban, itt csupán fél százalékponttal csökkent a lakosságban beoltott arány. Ez az a társadalmi csoport, akiknek legjelentősebb munkaerőpiaci problémáik vannak, közülük kerülnek ki legnagyobb arányában a tartós munkanélküliek, így ha nem sikerül javítani az iskolázottsági szinten, melyet elsősorban az általános, középfokú oktatásban töltött idő során kell biztosítani, akkor az állást keresők körében érdemi képzettségi szint javulással nem igazán lehet számolni.

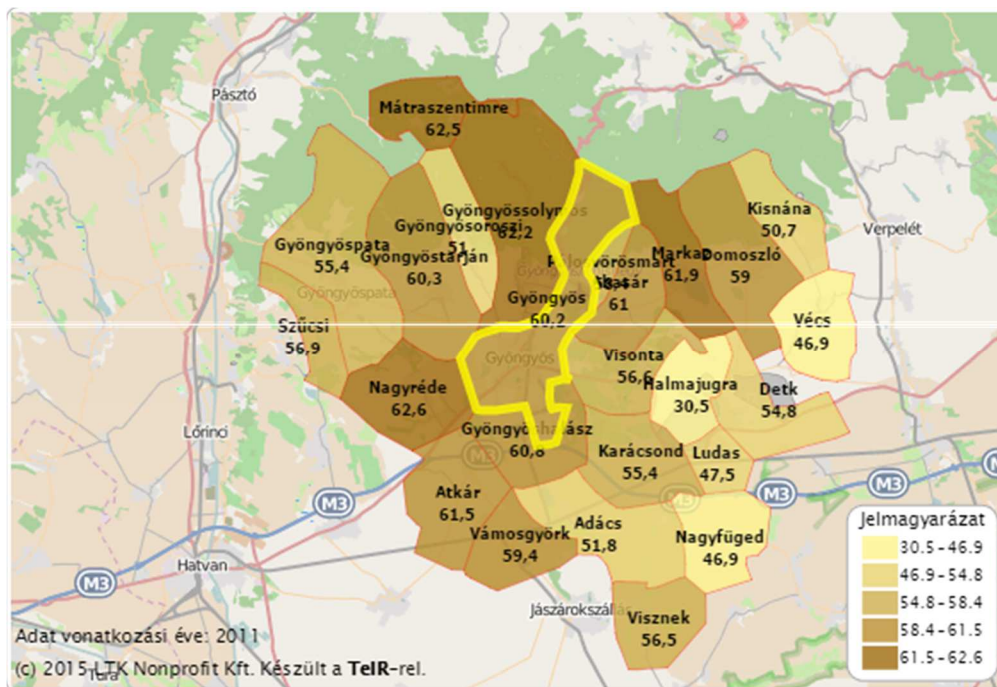
Összefoglalva

A város lakosságának iskolázottsági szintje javult 2001 és 2011 között. Legkisebb mértékű javulás a legfeljebb 8 általános iskolával végzettek körében következett be. Az országos átlagnál jobb iskolázottsági szint összességében kedvező munkaerőpiaci képet vetít előre. Ugyanakkor megoldatlan probléma maradt a nagyszámú, a munkaképes korú lakosság közel 20 %-át kitevő alacsony iskolázottságú réteg továbbképzése.

1.7.1.4. Foglalkoztatottság

Gyöngyösön a foglalkoztatottsági arány az aktív korú korosztályon belül (15-64 év) 2001-2011 között 54,4 %-ról 60,2 %-ra javult. Gyöngyösön a foglalkoztatottság szintje magasabb, mint a járásban, illetve a megye járásközpontjaiban és az országos átlagnál is.

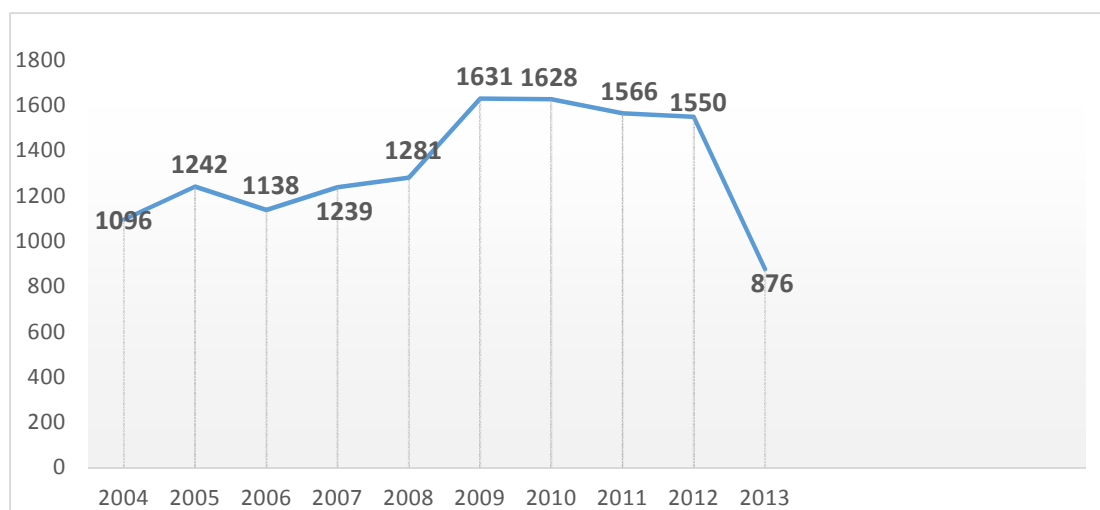
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%) – 2011

Forrás: TeIR

Míg 2004 és 2010 között, ezen belül különösen is a gazdasági válság kirobbanásának időszakában 2008 és 2009 között, nőtt a nyilvántartott álláskeresők száma, addig 2014 után csökkenés történt. 2013-ra (876 fő) 2010-hez képest szinte megfeleződött az álláskeresők száma. Az álláskeresők számának csökkenéséhez a gazdasági növekedésen túl hozzájárul a közfoglalkoztatás léptékének növelése az elmúlt években.

Nyilvántartott álláskeresők száma Gyöngyösön 2004-2013 között (fő)

Forrás: KSH, saját szerkesztés

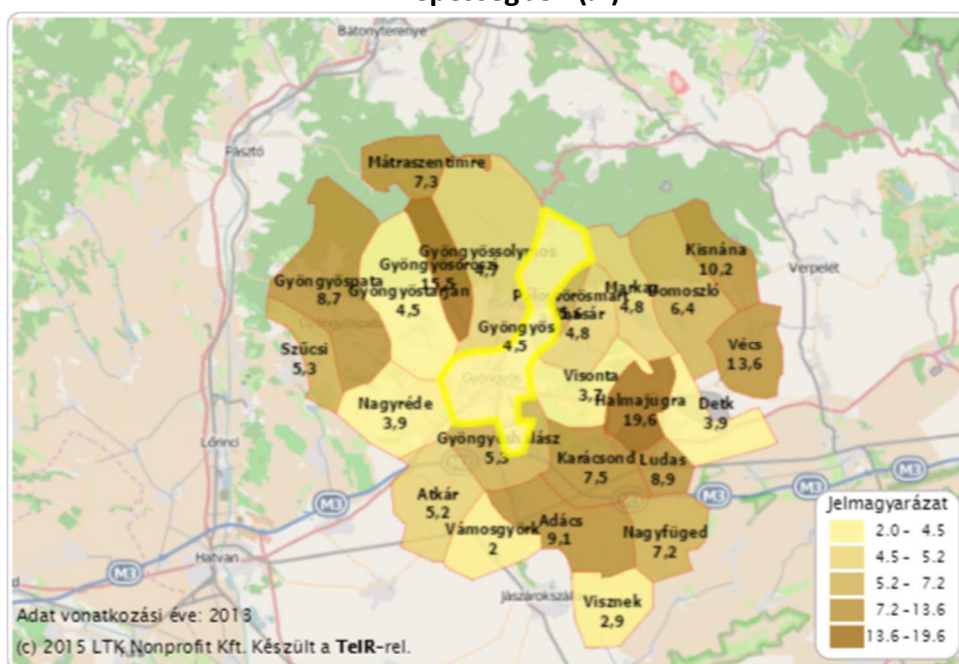
A regisztrált munkanélküliek számának alakulása terén, a városon belüli időbeni síkon történő változás mellett fontos összehasonlító vizsgálatot tenni a megyei, illetve országos átlagot figyelembe véve.

Gyöngyösön a munkaképes korú lakosság arányában kevesebb nyilvántartott álláskereső van, mint a járásában, vagy Heves megye járásközpontjaiba, illetve az országban. Ennek oka a város gazdasági súlya és az átlagosnál magasabb iskolázottsági szint. Ugyanakkor az ábrából jól látható, hogy a nyilvántartott álláskeresők aránya vizsgált térségek mindegyikében jól követik az országos tendenciákat.

Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népességben (%)

Gyöngyös járásban a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népességben (%)

Forrás: TeIR, KSH

Gyöngyösön a nyilvántartott álláskeresők számával összhangban csökkent az egyes vizsgált csoportok létszáma is 2013-ra 2012-höz képest. Az álláskeresők száma minden vizsgált szegmensben közel a felére csökkent. Legnagyobb létszámú csökkenés a 180 napon túli álláskeresők körében volt.

Főbb foglalkoztatási adatok (2010- 2013)

	2010	2011	2012	2013
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	1 628	1 566	1 550	876
180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	920	798	899	436
Nyilvántartott megváltozott munkaképességű álláskeresők száma (fő)	61	74	71	33
Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (fő)	149	174	166	96
50 év feletti nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	219	219	215	104

Forrás: KSH

A nyilvántartott álláskeresők létszámának csökkenésében jelentős szerepet játszott a közfoglalkoztatás lehetőségeinek kiterjesztés. Ennek kapcsán kiemelnénk, hogy 2014-15-ben a város a téli közfoglalkoztatásban a létszám előirányzata 218 fő, míg 2015-ben a nyári közfoglalkoztatási program keretében teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma 80 fő.

A pályakezdő fiatalok, 25 év alatti munkanélküliek számának csökkentésére a kormány számos intézkedést tervez, javítva ezen célcsoport foglalkoztatási esélyeit. 2015-2017 közötti Ifjúsági Garancia Rendszer részeként a Heves Megyei Kormányhivatal számára másfél milliárd forintos pénzügyi forrás áll rendelkezésre foglalkoztatás-ösztönző programok támogatására.

Az Ifjúsági Garancia Rendszer ösztönzi az érintettek munka és tanulás világába történő be- vagy visszajuttatását. A fiatalok számára a járási hivatalok foglalkoztatási osztályai szolgálnak az Ifjúsági Garancia Rendszerébe való belépési pontként. A program célcsoportjába olyan 25 év alatti fiatalok tartoznak, akik nem dolgoznak, és nem tanulnak. A fiataloknak a foglalkoztatási osztály meghatározott időn belül konkrét lehetőséget ajánl fel az elhelyezkedésre, munkatapasztalat-szerzésre, vagy a tanulásra. A munkaadók foglalkoztatás-bővítését szolgáló bértámogatásra és bérköltség-támogatási konstrukciókra pályázhatnak.

Az elkövetkezendő időszakban komoly EU források állnak majd rendelkezésre a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatására. Hátrányos helyzetű munkavállalónak az számít a 800/2008/EK bizottsági rendelet 2. cikk 18. pontja alapján), aki

- az előző 6 hónapban nem állt rendszeresen fizetett alkalmazásban; vagy
- nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést (ISCED 3); vagy
- 50 éven felüli személy; vagy

- egy vagy több eltartottal egyedül élő felnőtt; vagy
- valamely tagállam olyan ágazatában vagy szakmájában dolgozik, amelyben 25%-kal nagyobb a nemi egyensúlyhiány, mint e tagállam valamennyi gazdasági ágazatára jellemző átlagos egyensúlyhiány, és ezen alulreprezentált nemi csoportba tartozik; vagy
- egy tagállam etnikai kisebbségéhez tartozik, és akinek szakmai, nyelvi képzésének vagy szakmai tapasztalatának megerősítésére van szüksége ahhoz, hogy javuljanak munkába állási esélyei egy biztos munkahelyen;

A programok lebonyolításban részt vesznek a kormányhivatal, illetve a járási hivatalok foglalkoztatási osztályai.

Összefoglalva

Az elmúlt években a foglalkoztatottság változása az országos tendenciákat követte. A nyilvántartott álláskeresők száma 2012 után jelentősen, mintegy a felére csökkent Gyöngyösön. A város foglalkoztatási mutatói jobbakként, mint az országos átlag, illetve a Heves megye járásközpontjainak átlaga. A város számára továbbra is kihívás, hogy a vállalkozások foglalkoztatási igényeinek kielégítésére kellő számú és végzettségű munkatapasztalatú személy legyen a jövőben Gyöngyösön.

Ennek kapcsán fontos a vállalkozások munkaerő-piaci igényeinek pontos előzetes felmérése, a hiányszakmák lehatárolása. A városban működő közép és felsőfokú képzési intézmények aktív és rugalmas szerepvállalása szükséges a megfelelő képzettségű munkavállalók biztosításához. Továbbá a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásának bővítéséhez különféle munkaerőpiaci programok járulnak hozzá a jövőben.

1.7.1.5. Jövedelmi viszonyok

A háztartások jövedelmi viszonyai a foglalkoztatásból, illetve egyéb forrásból származó jövedelmek alapján határozható meg. A jövedelmek kapcsán meghatározó mind a foglalkoztatás mértéke, mind az ebből is következő adófizetők száma. Gyöngyös esetében az ezer lakosra jutó adófizetők száma az országos átlaghoz képest 28%-kal magasabb volt 2013-ban.

Személyi jövedelemadó (2013)

Terület	Az ezer lakosra jutó adófizetők száma	Nettó belföldi jövedelem (Ft)
Gyöngyös	473	848 590,3
Heves megyei járásközpontok	475	800 307,7
Magyarország	368	674 902,3

Forrás: KSH

Gyöngyösön az egy lakosra jutó nettó jövedelem arányának tekintetében mind a megyei, mind az egyéb járási központok tendenciáival hasonlóságot mutat.

A jövedelmi viszonyok további javulása a jól képzett, nem betanított munkát igénylő új munkahelyek teremtésével érhető el, ami hosszabb távon kihat a helyben nyújtott szolgáltatások igénybevételére és munkahelyteremtő hatására.

1.7.1.6. Életminőség

Az életminőség meghatározása javarészt szubjektív tényezőkön alapul. Az objektív mérési lehetőségek a társadalmi csoportok életkörülményeiből, illetve gazdasági helyzetének eltéréseiből következtethetők.

Az életminőség mérése során meghatározó a lakásállomány összetétele. Gyöngyösön az összes lakást figyelembe véve az egyszobás lakások aránya 9,6%, mely magasnak mondható a város kisvárosi jellegét tekintve.

Lakásállomány (2013)

Mutató	Darab
Lakásállomány összesen 2013-ban	14.823
<i>Lakásállomány a lakás komfortossága szerint:</i>	
Egyszobás lakások száma	1.421
Kétszobás lakások száma (a másfél szobásokkal együtt)	6.924
Háromszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt)	4.183
Négy és több szobás lakások száma (három és félszobásokkal együtt)	2.295

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A lakásállomány közműellátottsága megfelelő, hiszen a lakások 98,6%-os arányban hálózati vízvezetékkel ellátottak, és a közcsatornával való ellátottság már 2011-ben elérte a 94,4%-ot, mely mutatók meghaladták az országos és régiós átlagokat.

Lakások felszereltsége (2011)

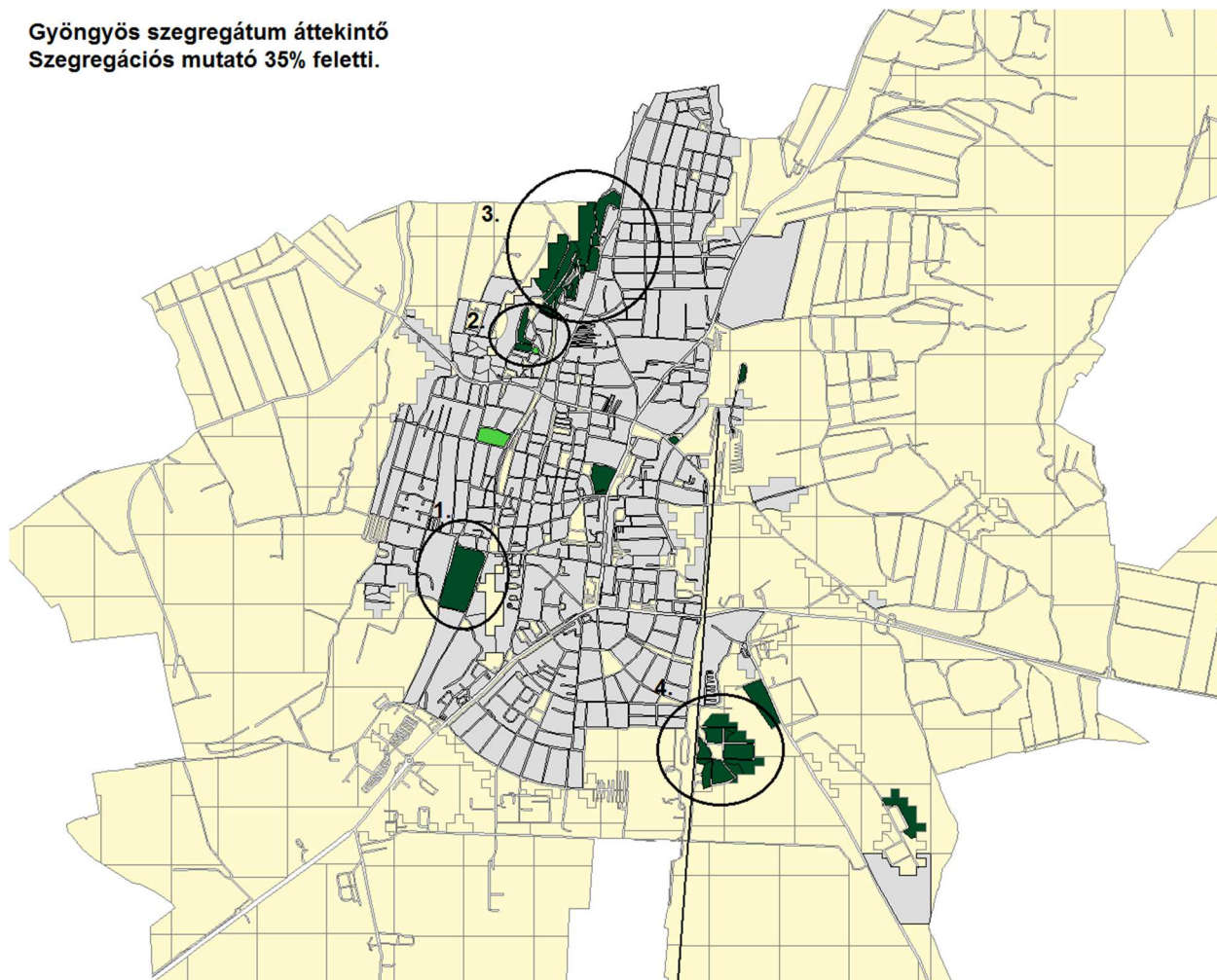
Háztartások a lakás felszereltsége szerint (db)			
	Gyöngyös	Észak-Magyarország	Magyarország
Lakások száma	14.763	508.396	4.390.302
Hálózati vízvezetékkel	14.564	461.049	4.141.076
Házi vízvezetékkel	55	12.659	103.905
Meleg folyóvízzel	14.306	449.000	4.084.886
Vízöblítéses WC-vel	14.277	451.326	4.081.790
Közcsatornával	13.938	366.803	3.345.894
Házi csatornával	681	106.905	899.087

Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás

Az életminőséget még meghatározza, hogy egy városban milyen a koncentrációja a hátrányos helyzetű lakosságnak. A lakosok iskolázottsága és foglalkoztatottsága alapján úgynevezett szegregátumokat jelölt ki a KSH. Ezek azok a területek, ahol a lakosság 35%-át meghaladják az egyben tartósan munkanélküliek és legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkező

lakosok száma. Általában jellemző, hogy a városok ezen területein szegényebb, alacsonyabb jövedelmű lakosság koncentrálódik, rosszabb infrastrukturális és lakhatási körülmények között élve.

Gyöngyös szegregátum áttekintő
Szegregációs mutató 35% feletti.

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011 adatai

Gyöngyös szegregátumaiban lévő lakások a város összes lakásállományának 2,3%-át teszik ki (344 lakás). Az egyes szegregátumokban egyedileg kell fejlesztési tervek alapján beavatkozni, hiszen az infrastrukturális fejlesztés, vagy változtatás önmagában nem elégséges, ösztönözni kell a lakosok társadalmi mobilizációját is.

Szegregátumok gyöngyösön a 2011. évi népszámlálás adatai alapján

	Lakónépesség száma	Lakónépesség belül 0-14 évesek aránya	Lakónépesség belül 15-59 évesek aránya	Lakónépesség belül 60-X évesek aránya	Lakás-állomány (db)
Gyöngyös összesen	31.421	13,3	60,7	26,0	14.735
1. szegregátum (Kertész utca- Püspöki utca által közrefogott terület)	51	15,7	41,2	43,1	30

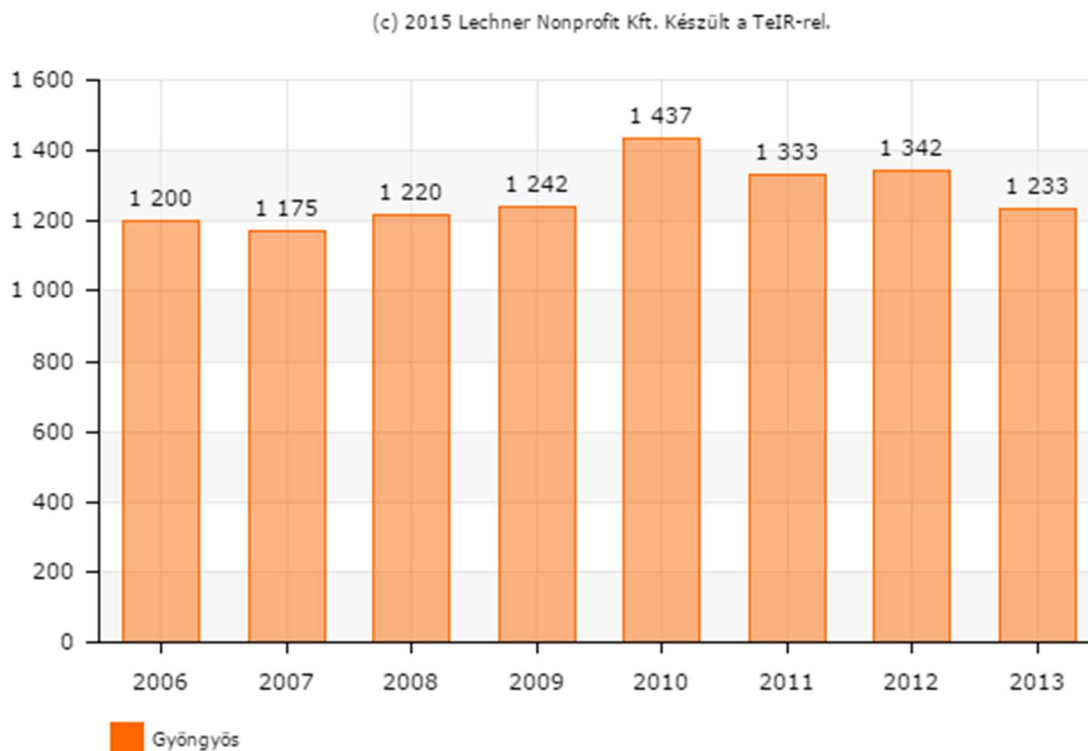
2. szegregátum (Bocskai István u- Bihari János u- Sziget u- Berta János u)	117	17,1	64,1	18,8	44
3. szegregátum (Fuvaros u- Menház u- Szép u nyugati oldala- Akaszka u- Víg utca mindkét oldala- Solymosi külhatár u- Petőfi Sándor u- Malom u- Petőfi Sándor u- Víg u- Verő u- Búvó u- Felsőhíd u - Halastó u-)	603	28,5	59,0	12,4	162
4. szegregátum (Enyedi utca- Esze Tamás utca folytatása a Karácsondi útig- Karácsondi út nyugati oldala- Gyergyói utca- Csiki u- Zólyomi u- Adácsi u- Erdélyi tér)	298	31,5	63,4	5,0	68
5. szegregátum (Nádor utca- Zalár József utca- Kőrösi Csoma Sándor u- Deák Ferenc u.)	102	26,5	45,1	28,4	40

Forrás: 2011. évi népszámlálás

A szegregátumban élők életminőségének vizsgálatakor figyelemmel kell lenni az életkori megoszlásra, illetve a városi átlaghoz való viszonyításra. Minden szegregátumba magasabb a 0-14 éves korú lakók aránya a lakosságon belül, mint a városi átlag. A város lakosságának 3,7 %-a, azaz 1171 fő él szegregátunban, akik közül a városi átlagot (13,3%) meghaladóan, 321 fő a gyermek, (a szegregátumban élők 27%). A gyermekek jövőbeni életlehetőségeire jelentős hatással van jelenkori helyzetük, életkörülményeik. Ugyanakkor a szegregátumokban jóval kisebb arányban (12 százalékponttal kevesebben) élnek 60 év feletti, az ő számuk 163 fő. Ez előrevetíti azt, hogy a várható élettartam sokkal alacsonyabb a rosszabb életkörülmények között. integrált, a foglalkoztatottságot segítő, képzettséget javító, illetve a lakókörnyezet fizikai javítását segítő beavatkozások szükségesek a szegregátumokban, hogy megelőzzék a munkanélküliek újratermelődését, amely komoly terhet ró a szociális és munkanélküli ellátórendszerre is.

Az életminőségről, társadalmi helyzetről sok információt ad, hogy milyen részesültek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben. A 2010-es „csúcspont” képest az elmúlt időszakban csökkent a gyermekvédelmi kedvezményben részesültek száma. 2010-2013 között az igénybe vevők száma 7,4 %-kal csökkent, mely tendencia folytatásával előre mutatható az életminőség egyik elemének javulása.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma (fő)

Forrás: TeIR

A fentiekén túl az életminőség javításához szükséges az egészségügyi ellátás folyamatos fejlesztése, a szociális ellátórendszer bővítése (óvodai és bölcsődei férőhelyek), a környezeti, szabadidős célú infrastruktúra fejlesztése, új munkahelyteremtési lehetőségek ösztönzése és ehhez kapcsolódóan a hiányszakmákra fókuszáló képzési rendszer kialakítása.

Összefoglalás

A városban az életminőséget meghatározó lakásviszonyok kedvezőek, de jelen vannak a szegregátumok (lakosság 3,7%-a, 1171 fő), melyek integrált, többféle eszközzel történő fejlesztése elengedhetetlen annak érdekében, hogy megakadályozzák a jövőben a munkanélküliek újratermelődésének folyamatát.

1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Az előző fejezet tartalmazza az életminőséget meghatározó szempontokat, ezen belül a lakáshelyzetet. A szegregátumok azok a területek, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül az érintett területen 30 % feletti és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt. Ennek kapcsán megnevezésre kerültek a város szegregátumai. A szegregáció a lakóhelyi és az életkörülmények szintkülönbségét, társadalmi hátrányokat mutat, hiszen jellemzően felerősíti a társadalmi-strukturális helyzetből adódó különbségeket.

A városban két övezet alakult ki, ahol a magas és alacsony státuszú lakosság száma: az észak-nyugati övezet, itt vegyes lakosság él (roma többséggel), illetve a második övezet a dél-keleti

rész (Harmadosztály). Jellemző, hogy ezen területeken élő családok rendszeres jövedelmét elsősorban a szociális ellátások, az átmeneti segélyek és a gyermekek után járó támogatások adják. A megélhetéshez szükséges további anyagi háttérrel alkalmi munkákkal, illetve be nem jelentett tevékenység után kapott jövedelemmel egészítik ki az itt élők.

Gyöngyös Város szegregációval érintett részeinek statisztikai adatai, 2013

Mutató megnevezése	Gyöngyös település	1.szegregátum (Kertész utca- Püspöki utca által közrefogott terület)	2. szegregátum (Bocskai István u- Bihari János u- Sziget u- Berta János u)	3. szegregátum (Fuvaros u- Menház u- Szép u nyugati oldala- Akaszka u- Víg utca mindkét oldala- Solymosi külhatár u- Petőfi Sándor u- Malom u- Petőfi Sándor u- Víg u- Verő u- Búvó u- Felsőhíd u - Halastó u-)	4. szegregátum (Enyedi utca- Esze Tamás utca folytatása a Karácsondi útig- Karácsondi út nyugati oldala- Gyergyói utca- Csiki u- Zólyomi u- Adácsi u- Erdélyi tér)	5. szegregátum (Nádor utca- Zalár József utca- Kőrösi Csoma Sándor u- Deák Ferenc u.)
Lakónépesség száma	31421	51	117	603	298	102
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	13,3	15,7	17,1	28,5	31,5	26,5
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	60,7	41,2	64,1	59,0	63,4	45,1
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	26,0	43,1	18,8	12,4	5,0	28,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	11,1	52,4	52,0	68,3	94,2	39,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,1	10,5	4,2	4,0	1,4	23,3
Lakásállomány (db)	14735	30	44	162	68	40
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,2	36,7	43,2	65,4	39,7	22,5
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	3,0	42,9	60,0	74,4	76,2	60,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	7,8	38,1	41,3	56,5	73,0	30,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	59,1	56,0	37,0	24,4	22,8	33,9

Mutató megnevezése	Gyöngyös település	1.szegregátum (Kertész utca- Püspöki utca által közrefogott terület)	2. szegregátum (Bocskai István u- Bihari János u- Sziget u- Berta János u)	3. szegregátum (Fuvaros u- Menház u- Szép u nyugati oldala- Akaszka u- Víg utca mindkét oldala- Solymosi külhatár u- Petőfi Sándor u- Malom u- Petőfi Sándor u- Víg u- Verő u- Búvó u- Felsőhíd u - Halastó u-)	4. szegregátum (Enyedi utca- Esze Tamás utca folytatása a Karácsondi útig- Karácsondi út nyugati oldala- Gyergyói utca- Csiki u- Zólyomi u- Adácsi u- Erdélyi tér)	5. szegregátum (Nádor utca- Zalár József utca- Kőrösi Csoma Sándor u- Deák Ferenc u.)
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	39,0	53,8	47,6	60,0	49,2	59,0
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	34,4	66,7	46,7	74,5	88,9	36,8
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	54,1	64,7	63,2	72,5	78,2	75,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	10,9	16,7	30,2	43,4	30,8	24,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,2	5,6	14,0	27,1	26,2	0,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	4,7	32,0	42,9	65,4	41,3	16,2
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	8,7	24,0	26,2	18,5	6,3	32,4

Forrás: KSH (*Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (13 fő) adatait)

Gyöngyös a járásában lévő településekkel közösen készíti el a helyi esélyegyenlőségi programját.

A Járási Esélyegyenlőségi Program elkészítése kapcsán kialakult szakmai együttműködés lehetővé teszi a szegénységben élő gyermekek helyzetének javítását, a szocio-kulturális hátrányok leküzdését, a roma népesség hátrányainak és a velük kapcsolatos diszkrimináció csökkentését. Az esélyegyenlőségi programban hosszú távú cél a lakosság egészének megszólítása és a szemléletformálás. A helyi esélyegyenlőségi programok összehangolásával, valamint komplex megoldások kidolgozásával az önkormányzatok segíthetnek a foglalkoztatási problémák megoldásában, társadalmi konfliktusok megelőzésében.

Összefoglalás

A társadalom területi rétegződése elsősorban a szegregátumok jelenlétéhez kapcsolódik. A város 5 szegregátumában laknak koncentráltan alacsony jövedelmű és képzettségű személyek. A város a járás településeivel közösen készített esélyegyenlőségi programjában tervezi meg azokat a beavatkozásokat, hogy miként segítsen a hátrányos helyzetű lakosok mindennapi életén.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

1.7.3.1. Történeti és kulturális adottságok

A Mátra hegység lábánál, az Alföld északi részén található Gyöngyös. A kedvező földrajzi helyzet - a hegyvidék és a síkság találkozási pontja - magyarázza, hogy a város környéke már az ősidőktől fogva lakott volt, határában bronzkori, szkíta, kora vaskori leleteket találunk.

A honfoglalás után a Mátraalját az Abák szállták meg: Anonymus szerint Árpád vezér e nemzetség őseinek, Ednek és Edömérnek ajándékozta a területet. A XIII. századtól e nemzetségből kiváló ágak birtokai egymás mellett helyezkedtek el a Mátraalján.

Gyöngyös neve 1261-ben bukkan fel először írott forrásokban, a mai város szomszédságában lévő Gyöngyöspüspöki nevének előtagjaként (Gungus). A név feltehetően a vízparton élő fák fagyöngyéből származik. Előbb a patakot nevezték így és ennek nyomán nyerte el a település a Gyöngyös nevet.

A török hódoltság idején letelepült arnótok (görögök és balkáni népcsoportok) hajdani jelenlétére már csak a görögkeleti vagy ortodox templom emlékeztet. A német jövevények száma jelentéktelen volt. Eredetükre már a XIX. században csupán a családnevük emlékeztetett. Néhány cigány család a XVIII-XIX. században telepedett le. 1946-ban 120 körüli volt a létszámuk, ám az 1950-es években megindult iparosítással, valamint betelepüléssel 800 fölé emelkedett a számuk. 1900 után is folytatódott az ide településük. Még a rendszerváltás előtt lengyel technikusok és mérnökök (16 család) telepedtek meg, akik üzemekben és a visontai lignitbányában vagy erőműben lettek munkahelyre.

2011. évi népszámlálási adatok alapján a település lakosságának 97,94 %-a magyar, 4 %-a cigány, 1 % német nemzetiségűnek tartotta magát. A városban sokféle nemzetiségű ember él, így bolgár, cigány (romani, beás), görög, horvát, lengyel, német, örmény, román, ruszin, szlovák, ukrán, arab, kínai, orosz, vietnami.

Gyöngyös Város Képviselő-testülete 2007-ben döntött arról, hogy a város kulturális intézményeit összevonja és egy intézményi struktúrában működteti tovább. Az új intézmény a Gyöngyösi Kulturális és Közgyűjteményi Központ, azaz a **GYÖNGYÖK** nevet kapta. Az intézmény az 1949-ben alapított Városi Népkönyvtár, később Gyöngyös Város Könyvtára, majd Járási Könyvtár, Városi - Járási Könyvtár, illetve Vachott Sándor Városi Könyvtár elnevezéssel, valamint az 1978-ban alapított Mátra Művelődési Központ az 1971-ben alakult Társadalmi Ünnepeket Szervező Iroda, a későbbi Családi Intézet, a 2006. májusában alakult GYITI elnevezéssel működő intézmények jogutódja.

A művelődési központ jelenleg 468 férőhelyes színházteremmel, 200 fő befogadására alkalmas kamarateremmel, 6 klubhelyiséggel, balett-teremmel és egyéb kiszolgáló helyiségekkel várja látogatóit. Az intézmény tartalmi munkájában kiemelt hangsúlyt kap a kulturális hagyományok ápolása és továbbvitele, a közösségi lét feltételeinek biztosítása, a civil kezdeményezések felkarolása. Alkotó, művelődő közösségeinek száma minden évben megközelíti a harmincat, közülük többen 20-30, sőt 45 éves múlttal rendelkeznek.

Az intézmény helyet ad előadások, találkozók, konferenciák, kiállítások, alkalmi rendezvények megrendezéséhez, ezekhez kapcsolódó szolgáltatásokat biztosít. A Művelődési Ház alkalmas szalagavatók, iskolai rendezvények és esküvők lebonyolítására, így az épület kihasználtsága magas szintű.

A GYÖNGYÖK-ben működő gyermek-és ifjúsági csoportok:

- Baba-mama Klub – Topogók- Tipegők Játékszobája
- Mosoly Klub – Keresztény játszóház
- Meseházikó Gyermekszínpad
- Dance Land Táncstúdió
- két harcművészeti csoport
- Gyöngyösi Játékszín (a megújult társulat 60%-át fiatal korosztály teszi ki)
- Vidróczki Néptáncgyűjtés.

A helyi lakosok településhez való identitástudatának erősítése érdekében a város több fejlesztést valósított meg az elmúlt években, számos rendezvényt szervezett vagy vett részt szervezésében.

A rendezvények között kimagasló a Gyöngy Nemzetközi Folklórfesztivál, mely több mint húszéves múltra visszatekintő esemény Gyöngyös és térsége életében. Az elmúlt évek alatt a rendezvény országos ismertséggel rendelkezik, a látogatószáma folyamatosan nő.

A városban több múzeum található, melyek a következők:

- Mátra Múzeum - A 2007-ben felújított Orczy-kastély ad otthont a gyűjteménynek, ahol az egyedülálló mamutcsontváz is található;
- Palóc népművészeti kiállítás és Babaház;
- Herman Lipót - festőművész állandó kiállítása valamint 2007-től egyedülálló éremgyűjtemény a Fő tér 10-ben (Grassalkovich ház);
- Fő tér Galéria.

Gyöngyös kulturális életének központja a GÖNGYÖK, ami számos cicis csoportnak, közösségnek ad helyet, miközben aktívan részt vesz a város kulturális rendezvényeinek lebonyolításában. Gyöngyös város a kulturális életét folyamatosan fejleszti, a lakosság igényeinek megfelelően újítja meg az infrastruktúrát is. A városban a legnagyobb létszámú kisebbség a cigány származású lakosok képezik, de a 2011- évi népszámlálás 16 féle városban élő nemzetiséget vet számba.

1.7.3.2. Társadalmi élet, szokások, hagyományok, civil szerveződések

Az elmúlt években a kulturális értékek megőrzése és továbbfejlesztése az önkormányzat kiemelt prioritásai közé tartozik. A város kulturális kínálata sokszínű és több lábon álló. Jelentős ebben az intézmények szerepe. (GYÖNGYÖK, Mátra Múzeum, Egyházi Kincstár, Ferences Könyvtár, Károly Róbert Főiskola). Az előbb felsorolt intézmények nemcsak az ismeretszerzés, hanem a tudományos kutatás helyszínei is. Az év jelentős részében olyan a kulturális programokat szerveznek a városban, ami nem csak a helyi lakosokat, hanem turisták számára is vonzó kikapcsolódást kínálnak.

A gyöngyösi emberek életét is átszöttek a szokások, hagyományok. A gyöngyösi és a térségben élő emberekről is elmondható, hogy a munka mellett mindig szerettek mulatni is, ezért minden olyan helyzetet igyekeztek kihasználni, amely mulatságra adott okot. Egyik ilyen a gyöngyösi ember foglalkozásával, a szőlőtermesztéssel kapcsolatos, a munka befejezésének, a szüretnek a megünnepeleése. A szüreti szokások a szőlőszedés utolsó napjához, a végzéshez kapcsolódik.

A helyi hagyományok megőrzésében és ápolásában kiemelkedő szerepe van a civil szerveződéseknek, melyek az értékeket tovább tudják örökíteni a jelen generáción keresztül a jövő nemzedékébe is.

Mindez Gyöngyös számára is fontos szerepvállalás, ennek érdekében az önkormányzat közművelődési pályázati kiírás útján minden évben támogatja a kulturális tevékenységet végző egyesületeket, alapítványokat, művészeti együtteseket, csoportokat.

Jelentősebb civil szervezetek a városban, 2015

Civil szervezet neve	Tevékenység
5.sz. Iskolánkért Gyöngyös Alapítvány	intézményi, oktatási tevékenység
A Gyöngyösi Platán Úti Óvodáért Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális tevékenység
A Jövőnkért Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
„A Lámpás” Alapítvány	intézményi, sport, oktatási, kulturális
Bányai Judit Alapítvány	intézményi, oktatási, szociális
Berze Iskolafejlesztési Alapítvány	intézményi, sport, oktatási, kulturális
Berze Nagy János Gimnázium és Szakiskola Diáksport Egyesülete	intézményi, sport, oktatási

Civil szervezet neve	Tevékenység
Boldog Gyermekkor Alapítvány	intézményi, sport, természetvédelem, oktatási
Bugát- Richter Természettudományi Alapítvány	intézményi, természetvédelem, oktatási
Bugát Pál Kórház Alapítvány	intézményi, egészségügyi
Bugát Pál Kórház és Intézményi Alapítvány	intézményi, egészségügyi, oktatási
Bugát Pál Kórház ILCO Klub	intézményi, egészségügyi
Dobó-kocka Egészséges Óvodásokért Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
Earl O. Heady Tudományos és Oktatási Alapítvány	intézményi, oktatási, egyéb
Erdőszéli Óvodáért Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
Európai Ifjúságért – Gyöngyös Alapítvány	intézményi, természetvédelem, oktatás, kulturális
Falco Alapítvány	intézményi, oktatási, egyéb
Fecskefiók Alapítvány az óvodás gyermekekért	intézményi, oktatási, kulturális
Gyöngyös Sebészetének Fejlődéséért Alapítvány	intézményi, egészségügyi
Gyöngyös Város és Vonzáskörzete Ifjúság és Iskola Testi és Lelki Egészségvédelméért Alapítvány	intézményi, egészségügyi, oktatási
Gyöngyös Város Sebészeti Ellátásának Fejlődéséért Alapítvány	intézményi, egészségügyi
Gyöngyösi Búvársportért Alapítvány	intézményi, sport, oktatási
Gyöngyösi Fecskefészek Alapítvány	intézményi, sport, oktatási, kulturális
Gyöngyösi Főiskolai Kézilabda Klub	intézményi, sport, oktatási
Gyöngyösi Főiskolai Lovas Klub	intézményi, sport, oktatási
Gyöngyösi „Jó tett helyébe” Óvoda Segítő Alapítvány	intézményi, sport, egészségügyi, oktatási, kulturális
Gyöngyösi Otthon Segítünk Alapítvány	intézményi, oktatási, szociális
Gyöngyösi Sportiskola Diák- és Szabadidősport Egyesület	intézményi, sport, oktatási
Hargita Oktatási és Kulturális Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
Határon Túli Magyarok Oktatásáért Alapítvány	intézményi, természetvédelem, oktatás, egyéb

Civil szervezet neve	Tevékenység
Idősek Otthona Margit Alapítvány Gyöngyös	intézményi, természetvédelem, oktatási, szociális
Ifjúság az Erdőért- Gyöngyös Alapítvány	intézményi, sport, természetvédelem, oktatási, kulturális, környezetvédelmi
Jó Szóval Oktasd... Alapítvány	intézményi, oktatási, szociális, kulturális
József Attila Kollégiumért Alapítvány	intézményi, oktatási, szociális
Junior Art Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
Károly Róbert Főiskola Alapítvány	intézményi, oktatási
Keri Károly Róbert Szakképző Iskola Diáksport Egyesület	intézményi, sport, oktatási
„KORSZAK”(korszerű Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Szakképzésért) Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
Mátra Művelődési Központ Praesepe Csillagász Kör Közhasznú Egyesület	intézményi, természetvédelem, oktatási, kulturális
Mátrai Szegényekért Alapítvány	intézményi, természetvédelem, egészségügyi
Mosolygós Ovisokért Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
Munkanélküliek Szakképzéséért Alapítvány	intézményi, oktatási, szociális
NégyeS-O-S Alapítvány	intézményi, sport, oktatási, kulturális
Nyitott Világ Alapítvány	intézményi, oktatási
Örömteli Óvodásokért – Gyöngyös Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
„Quo Vadis” Alapítvány	intézményi, oktatási, szociális
Segítség, mert Segítségre Szorulok Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
Szülők a Kollégiumért Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
Táncművészetért 95. Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
Tipp-Topp Alapítvány	intézményi, oktatási, kulturális
Vak Bottyán Alapítvány	intézményi, sport, oktatási, kulturális, egyéb
Vak Bottyán János Műszaki és Közigazgatási Szakközépiskola és Kollégium Rádióklub	intézményi, oktatási

Forrás: <http://www.helyicivil.hu/i/gyongyos-egyesulet-alapitvany/intezmenyi/0>

A városhoz való ragaszkodás, a térség értékeinek bemutatása és ápolása fontos a helyiek és a térségben élők számára, de mindeközben Gyöngyös aktív nemzetközi kapcsolatokat is ápol.

A város nemcsak a határon túli magyarokkal erősíti a testvéri kapcsolatát, hanem nyitott Nyugat-Európa felé is. A nyitottságra mutat, hogy az évenkénti öt nemzetközi rendezvényére Európa sok országából, sőt más földrésről is érkeznek vendégek.

A város vezetői már az 1960-as évektől elkezdtek a nemzetközi kapcsolatok kialakítását, és ez több esetben testvérvárosi kapcsolatokhoz vezetett.

- A dániai **Ringsteddel** 1973-tól él a kapcsolat, eleinte művelődési szálak fűzték össze a két várost a zeneiskola tanárok, a városi vegyes kar és a Vidróczki együttes volt az összekötő. Aztán a főiskolai kar hallgatóinak egyik csoportja jutott ki ottani szakmai gyakorlatra.

1991-ben új keletű kapcsolatot kezdeményezett a Junior Art Alapítvány, amely által közös alkotótáborok és művészeti alkotások vándorkiállításai alakultak meg. A testvérvárosi együttműködés legfontosabb célkitűzése az, hogy a két terület lakói minél szélesebb körben ismerkedjenek meg egymás kulturális, társadalmi és gazdasági viszonyaival. Azokon a területeken, ahol ez lehetséges, a két önkormányzat azon fáradozik, hogy létesüljenek közvetlen kapcsolatok a két város polgárai, egyesülete, intézményei, vállalatai stb. között.

- **Zeltweg** (Ausztria) 1993. november 23-án a két város polgármesterei aláírták az együttműködési okiratot. A két város között kialakult testvérvárosi kapcsolat legfőbb célja ma is, hogy a városok lakossága egymást megismerje, tapasztalatait, kulturális értékeit az egymással való rendszeres találkozások által kicserélje. A viszonylag kis földrajzi távolság mellett az elmúlt évek során erős kapcsolatok bizonyult az egymás iránti kölcsönös tisztelet és az őszinte megismerési vágy is.
- 1995-ben **Kézdivásárhely** vált Gyöngyös testvérvárosává. Az akkor megkötött testvérvárosi szerződés 1. pontja kimondja: „A testvérvárosi kapcsolat legfőbb célja az, hogy az európai népek között egyre erősödő integrációs folyamatba illeszkedve előmozdítsa a két város polgárai közötti baráti kapcsolatok erősítését, egymás kulturális értékeinek minél mélyebb megismerését, különös gondot fordítva az életképes gazdasági kapcsolatok létesítésére is.” Ez az elhatározás mind a mai napig igen erősnek bizonyult, a megvalósítás szinte maradéktalanul teljesül napjainkban is.
- 2000. május 26-án a finnországi **Pieksämäkival** kötötte meg a város a testvérvárosi szerződést, amely a Vadas Jenő Erdészeti Szakközépiskola ottani kapcsolatain alapul.
- Legutóbb 2003-ban a lengyelországi **Sanokkal** történt meg a tartós kapcsolatfelvétel. A testvérvárosi együttműködés legfőbb célja, hogy az európai népek között egyre erősödő integrációs folyamatba illeszkedve előmozdítsa a két város polgárai közötti baráti kapcsolatok erősítését, egymás kulturális és egyéb értékeinek, társadalmi és gazdasági viszonyainak megismerését, valamint az életképes gazdasági kapcsolatok létesítését.

A vallási élet gyakorlását és a karitatív tevékenységet támogató egyházak a hívő közösségek biztos alapköveit jelentik. A város történelmi múltja, identitása több közösség egymás mellett élését eredményezte.

Ferences Plébániatemplom: A templomot a Báthory család építette a ferences szerzetesek számára az 1400-as években. A ferences rendháznak van az egyetlen olyan könyvtára az országban, mely már a törökdúlás előtt is gyűjtötte a könyveket, iratokat és írásos emlékeket.

Kálvária kápolna: 1721-ben épült, egy Gyöngyösön kívül elhelyezkedő dombon. A kápolna terveit Rabl Károly készítette. A kápolna az egyház tulajdonában van és jelenleg is üresen áll.

Szent Bertalan Templom: A gyöngyösiek által nagytemplomként ismert templomban egyházművészeti gyűjtemény és kincstár található. Barokk építésű.

Szent Orbán templom: A Szent Orbán templombarokk stílusban épített római katolikus templom. Eredetileg gótikus eredetű, a XVIII. század során alakították át barokká. Ez a szőlőművesek pártfogójának temploma.

Zsinagóga: A nagy, jellegzetes épületet 1930-ban építették Baumhorn Lipót és Somogyi György alapján. Az épület középpontjában egy nagy kupola található. Az utóbbi években bútoraruházzá alakították át, figyelve arra, hogy a külső jegyeit és értékeit megtartsa.

Összefoglalás

A város gazdag kulturális élettel rendelkezik, melynek aktív résztvevői a civil szervezetek. A városi hagyományok és múlt ápolásán kívül a város nyitott a nemzetközi kapcsolatokra. Gyöngyös 5 másik várossal ápol testvérvárosi kapcsolatot.

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások

Gyöngyös intézményi infrastruktúra hálózata nemcsak a város, hanem a Gyöngyösi járás ellátását is biztosítja. A Közigazgatás és egyéb közszolgáltatások (nem oktatási, egészségügyi, szociális célú) területén működő fontosabb intézmények: Gyöngyös Polgármesteri Hivatal, Gyöngyösi Rendőrkapitányság, Gyöngyösi Polgári Védelmi Kirendeltség, Hivatalos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokság, Gyöngyösi Járásbíróság, Gyöngyösi Városi Ügyészség, Gyöngyösi Járási Hivatal Kormányablak Osztály, Gyöngyösi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége, Gyöngyösi Járási Földhivatal, Gyöngyösi Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal.

1.8.1.1. Oktatás

Gyöngyösön hosszú történelmi múltra tekint vissza a szervezett oktatás kialakulása. A gimnázium alapítása az ellenreformáció XVII. századi térhódításához kapcsolódik, a jezsuita szerzetesek 1634-ben hozták létre, melyet később a ferencesek vettek át. A város oktatási intézményekkel való ellátottsága jó, a szakmai munka minősége kiemelkedő.

Jelenleg a lakosság számára oktatást biztosító intézmények:

- Bölcsőde,
- Óvoda,
- Általános iskola,
- Zeneiskola,
- Gimnázium,
- Szakközépiskola,
- Szakmunkásképző iskola,
- Főiskola,
- Felnőttoktatási intézmény.

Az oktatási intézmények nemcsak a várost, hanem Gyöngyös járás településeit is kiszolgálják.

Jelenleg Gyöngyösön három bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és két óvoda áll rendelkezésre: Gyöngyös Város Óvodái 9 tagóvodával, illetve a Szent Erzsébet Római Katolikus Óvoda.

Bölcsődei és óvodai intézmények és azok fontosabb statisztikai adatai, 2013:

Bölcsődék száma (db)	Bölcsődések száma (fő)	Óvodai feladatellátási helyek száma (db)	Óvodába beírt gyermekek száma (fő)	Óvodai férőhelyek száma (db)
3	182	11	1.043	1 198

Forrás: KSH

Az óvodai férőhelyek száma magasabb, mint a ténylegesen be is írt gyermekek száma. Ez a jelenség a demográfiai helyzetből következik, hiszen folyamatos a csökkenés a 0-14 éves korú gyermekek számában. Így szabad óvodai férőhelyek rendelkezésre álltak a 3 éves kortól kötelező óvodai beiratkozás bevezetése előtt. Az óvodai férőhelyek hiánya nem lehet akadálya a kismamák munkavállalásának, illetve fiatalok betelepülésének ösztönzésére. Sőt a tartós férőhely hiány hosszú távon intézmény racionalizálási feladatokat is jelenthet.

Gyöngyösön az általános iskolák száma jelenleg hét, korábban kilenc intézmény állt működtt, viszont a beiskolázott tanulók számának fokozatos csökkenése miatt szükséges volt az intézmények összevonása.

Általános iskola intézményekre vonatkozó adatok, 2013

Általános iskolai feladatellátási helyek száma (db)	Általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma (fő)	Általános iskolai tanulók száma (fő)
7	331	2.320

Forrás: TeIR

2013. január 1-jétől az óvodák kivételével állami fenntartásba kerültek az oktatási intézmények. Ez a gyöngyösi járás területén 27 intézményt érintett. A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Gyöngyösi tankerületéhez 22 intézmény tartozik, ebből a tankerület 16 intézménynél működtetői feladatokat is ellát. Az intézmények 17 településen működnek: Abasár, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyös, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kislána, Markaz, Nagyfűged, Nagyréde, Visonta.

A tankerület Gyöngyösön az Arany János Általános Iskolát, a Felsővárosi Általános Iskolát, az Egressy Béni Kéttannyelvű Általános Iskolát, a Kálváriaparti Általános Iskola és Sportiskolát, valamint a Berze Nagy János Gimnázium, Szakiskola és Kollégiumot tartja fenn és működteti.

Heves megyében csak a városokban találhatóak középfokú oktatási intézmények. Gyöngyösön jelenleg 6 intézményben zajlik középfokú oktatás:

- Gyöngyösi Berze Nagy János Gimnázium;
- Gyöngyösi József Attila Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium;
- Magyar Máltai Szeretetszolgálat Károly Róbert Kereskedelmi, Vendéglátóipari, Közgazdasági, Idegenforgalmi Szakközépiskola és Szakiskola;
- Gyöngyösi Kolping Katolikus Szakiskola és Speciális Szakiskola;
- Vak Bottyán János Katolikus Műszaki és Közgazdasági Középiskola és Kollégium;
- FVM. ASZK. Szakképző Iskola, Mátra Erdészeti, Mezőgazdasági és Vadgazdálkodási Szakképző Iskola és Kollégium (Gyöngyös és Mátrafüred)

A gyöngyösi tankerületben a nappali rendszerű gimnáziumi nevelés-oktatás egy intézményben, Gyöngyösi Berze Nagy János Gimnáziumban történik, amely a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában működik. Az intézményben megtalálható négy-, öt-, és nyolc- évfolyamos gimnáziumi képzés is.

2011 óta folyamatosan csökken a középiskolai tanulók száma. Míg a gimnáziumi tanulók létszáma szinte változatlan maradt, addig a legnagyobb csökkenés a szakközépiskolai és speciális szakiskolai tanulók létszámában jelentkezett.

Középiskolai tanulók száma

	2001	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Középiskolai tanulók száma (fő)	2893	3081	3032	3082	3005	2913	2805	2754
Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	685	717	716	729	724	732	722	721
Szakközépiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (szakmai képzéssel együtt) (fő)	2208	2364	2316	2353	2281	2181	2083	2033
Szakiskolai és speciális szakiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	1108	1098	1115	1111	1100	1066	909	798

Forrás: KSH tájékoztatási adatbázis

Gyöngyösön 2003 óta önálló magyar felsőoktatási intézmény működik, a Károly Róbert Főiskola.

A felsőfokú mezőgazdasági szakoktatás gondolata a városban már 1871-ben felvetődött, amikor is a Városi Gazdasági Egyesület vezetői szőlész-borász egyetem létesítését kezdeményezték. Ez a kormányzati körök támogatásának hiányában nem valósulhatott meg.

1900-ban vincellér iskolát szerveztek, ami csak néhány évig működött, 1920-ban Felső Mezőgazdasági Iskolát hoztak létre, amely a 30-as évek végétől Gyöngyösi Római Katolikus Mezőgazdasági Középiskola néven működött tovább. Az iskola elnevezése, jogállása és profilja többször változott: 1949-ben mezőgazdasági gimnáziummá, 1953-ban mezőgazdasági technikummá szervezték át, majd 1968-tól mezőgazdasági szakközépiskolaként működött.

A felsőfokú szakemberképzés 1962-ben a Felsőfokú Mezőgazdasági Technikumban - a főiskola jogelődjében - a szőlész-borász felsőfokú szaktechnikus képzéssel kezdődött. A felsőfokú technikum megszüntetése után az intézmény 1972-től 1976-ig a Kertészeti Egyetem Kertészeti és Agronómiai Főiskolai Karaként működött tovább és szőlész-borász, zöldségtermesztő, továbbá növénytermesztő szakokon kertész üzemmérnököket, illetve növénytermesztő üzemmérnököket képzett.

Az intézmény 1976-tól a Gödöllői Agrártudományi Egyetem szervezetébe került Mezőgazdasági Főiskolai Kar néven. Az átszervezés profilváltással is járt: a szőlész-borász, zöldségtermesztési és növénytermesztési szakos képzés fokozatosan megszűnt és az 1976/77-es tanévben megkezdődött az oktatás üzemszervezési szakon, növénytermesztő, állattenyésztő és kertészeti szakirányokon.

1987-ben a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen Gazdaság- és Társadalomtudományi Kart hoztak létre, amelynek keretében a gyöngyösi főiskolai kar átalakult Vállalatgazdasági Üzemmérnöki Intézetté, a korábbi üzemszervező szakemberképzést pedig felváltotta a vállalatgazdasági irányultságú oktatás. Ez a közgazdasági jellegű tárgyak javára történő súlypont-áthelyezést jelentett. 1989-ben, Magyarországon elsőként, az intézetben engedélyezték a mai távoktatás elődjeként kísérleti levelező képzésbeindítását Gazdasági Mérnöki Szakon. A Mezőgazdasági Mérnöki Szakon az 1991/92-es tanévtől agrár mérnök-képzés kezdődött, többek között állattenyésztési, kertészeti és növénytermesztési szakirányokon, amelyek később állattenyésztő menedzser, mezőgazdasági menedzser, környezetgazdálkodási, vidékfejlesztési, vadgazda és erdészeti szakirányokkal bővültek. Az intézmény 1993. január 1-jén ismét kari státuszt kapott, és 1999. december 31-ig a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Főiskolai Karaként működött. A Szent István Egyetem 2000. január 1-jével történt megalakulása során, a Kormány határozata értelmében az intézmény elnevezése a képzési és kutatási tevékenység tartalmát jobban kifejező Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Karra változott.

A felsőoktatási szakképzési szakok a Károly Róbert Főiskolán különböző szakterületek mentén folynak.

Gazdaságtudományok képzési területen:

- Emberi erőforrások;

- Gazdálkodási menedzsment;
- Kereskedelem és marketing;
- Közzolgálati közgazdász;
- Pénzügy és számvitel;
- Turizmus-vendéglátás.

Informatika képzési területen:

- Gazdaságinformatikus.

Mezőgazdasági képzési területen:

- Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnök;
- Kertészmérnök;
- Környezetgazdálkodási agrármérnök;
- Mezőgazdasági mérnök;
- Szőlész-borász mérnökasszisztens.

Az alapképzési szakok (BA/BSC) szintén a teljes képzési spektrumot lefedve folytatják oktatási tevékenységüket.

Gazdaságtudományok képzési területen:

- Emberi erőforrások alapszak;
- Gazdálkodási és menedzsment;
- Kereskedelem és marketing;
- Közzolgálati alapszak;
- Pénzügy és számvitel;
- Turizmus-vendéglátás.

Informatika képzési területen:

- Gazdaságinformatikus

Mezőgazdasági képzési területen:

- Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnök;
- Informatikus és szakigazgatási agrármérnök;
- Kertészmérnöki szak;
- Környezetgazdálkodási agrármérnök;
- Mezőgazdasági mérnök;
- Szőlész-borász mérnök;
- Vadgazda mérnöki szak.

A felsőoktatási rendszer mesterképzési szakokat (MA/MSC) a gazdaságtudományi és az agrár képzés területén végzi az intézmény.

Gazdaságtudományok képzési területen:

- Turizmus menedzsment;

- Vállalkozásfejlesztés;
- Vezetés és szervezés.

Mezőgazdasági képzési területen:

- Vidékfejlesztési agrármérnöki.

Felsőoktatásban résztvevők száma Gyöngyösön

Év	Felsőoktatásban részt vevő hallgatók száma (képzési hely szerint) (fő)	Felsőoktatásban részt vevő hallgatók száma a nappali képzésben (fő)
2008	13.380	2.286
2009	11.530	2.281
2010	9.966	1.879
2011	9.480	1.969
2012	8.122	1.648
2013	5.698	872
2014	4.556	671

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A Károly Róbert Főiskola hallgatói létszámának meghatározó hányadát mindig a nem nappali rendszerű képzésben részt vevők határozták meg. Sajnálatos tendencia, hogy a hallgatók száma jelentősen lecsökkent az elmúlt évek során 2008-hoz képest. Nappali képzésben 2014-ben csak 671 fő tanult Gyöngyösön a főiskolán, ami 30%-a a 2008. évi tanuló létszámnak.

Az összesített hallgatói adatok alapján jól körülhatárolható a képzési rendszerben résztvevők aránya, jelenleg az alapképzésben részt vevő hallgatók jelentik az oktatási intézmény bázisát.

Összesített hallgatói adatok a 2014-2015-1 félév

KRF	Felső-oktatási szak-képzés	Főiskolai képzés	Alapképzés (BA/BSc)	Mesterképzés és (MA/MSc)	Szakirányú továbbképzés	Összesen
Hallgatók összesen	307	3007	1123	103	16	4556
Ebből új belépő	112		89	12		213
Ebből áll.tám., áll.(rész)özt., közzs., öszt.	203		385	81		669
Ebből utolsó éves	103	124	210	58	16	511
Ebből külföldi	3	18	13	1		35
Ebből nő	165	2.063	624	62	14	2.928
Nappali munkarend	168	2	476	25		671
Ebből új belépő	52		43			95
Ebből áll.tám., áll.(rész)özt., közzs., öszt.	116		248	17		381
Ebből utolsó éves	72		87	20		179
Ebből külföldi	3		8			11
Ebből nő	98	1	238	12		349

Levelező munkarend	139	11	507	78	16	751
Ebből új belépő	60		46	12		118
Ebből áll.tám., áll.(rész)özt., közs., özt.	87		137	64		288
Ebből utolsó éves	31	6	99	38	16	190
Ebből külföldi			5	1		6
Ebből nő	67	8	279	50	14	418

Forrás: karolyrobert.hu (Működési statisztika: Hallgatói létszám 2014)

A záróvizsgát tett hallgatók kapcsán kimagaslóan magas a záróvizsgát tett, de nyelvvizsga hiánya miatt oklevelet nem szerzett hallgatók aránya, 2014-ben végzettek közül intézményi szinten 62%. Különösen magas az alapképzésben résztvevők azon aránya, sikeres záróvizsgájuk idején még nem rendelkeztek a megfelelő nyelvvizsga bizonyítvánnyal (83%). Ez a tendencia országos szinten megfigyelhető.

Záróvizsgán megjelent felsőfokú szakképzettséget, oklevelet, tudományos fokozatot szerzettek száma szakonként a 2014. évre

Végzettség	Záróvizsgán megjelent	Ebből sikeres	Összesen végzett	Nő	Külföldi	Első szakképzettség vagy oklevél	Államilag támogatott képzésben részesült	Költségtérítéses képzésben részesült	Sikeres záróvizsgát tett, de nyelvvizsga hiánya miatt oklevelet nem szerzett
Összesen	213	213	121	65	2	108	88	33	133
Felsőfokú szakképzés	90	90	75	42	1	73	56	19	18
Alapképzés (BA/BSc)	112	112	36	16	1	35	22	14	93
Mesterképzés (MA/MSc)	11	11	10	7			10		2

Forrás: karolyrobert.hu (Adatszolgáltatás a felsőoktatás kari, intézményi adatairól: Intézményi adatok- KRF 2015)

1.8.1.2. Egészségügy

Gyöngyös és térsége egészségügyi ellátása intézményi szinten megoldott, a háziorvosi és szakorvosi ellátást biztosító épületek akadálymentesítettek, korszerűsítettek.

Gyöngyös elkészítette egészségügyi fejlesztési koncepcióját, melynek célja, hogy a város lakossága számára elérhetőek legyenek a különböző egészségügyi ellátási formák, amelyek az egészség megőrzéséhez a biztonságot garantálják. Fontos, hogy az egészségügyi központok magas szinten feleljenek meg és hatékonyan, minden igényt elégítsenek ki. Az alap és szakellátás további együttműködése érdekében hatékonyan működő, folyamatosan korszerűsödő egészségügyi ellátórendszer biztosítása, valamint olyan program megfogalmazása a cél, amely előtérbe állítja az egészségfejlesztést, a prevenciót.

Gyöngyös város közigazgatási területén az egészségügyi alapellátás és a hozzá kapcsolódó diagnosztika jelenleg a következő szolgáltatások működtetésével biztosított:

- Felnőtt háziorvosi körzet (16 körzet),
- Házi gyermekorvosi körzet (7 körzet),
- Vegyes fogorvosi körzet (8 körzet),
- Fogszabályozás,
- Iskolai, ifjúsági fogászati körzet (4 körzet),
- Iskola-egészségügyi ellátás,
- Védőnői Szolgáltatás: 9 területi védőnő, 7 iskolavédőnő,
- Központi orvosi ügyelet,
- Fogászati ügyelet,
- Fogászati röntgen,
- Anyatejgyűjtő állomás.

Az ellátásokhoz kapcsolódóan az otthonápolást két vállalkozás végzi.

Gyöngyösön 16 működő háziorvos és 8 működő házi gyermekorvos található. 2013-ban egy háziorvosra 1612, házi gyermekorvosra 607 lakos jutott.

A városi kórházhoz integrált járóbeteg szakellátás együttesen működik. Ellátási területe Gyöngyös városa és 30 környező község (mintegy 80.000 lakos). Ezen kívül egyes osztályok fogadnak területi ellátási kötelezettséggel betegeket (összességében kb. 140.000 lakos).

A gyöngyösi Bugát Pál Kórház 1838-ban kezdte meg működését Gyöngyösi Közkórház néven, 12 ágyas közkórházként. 1964-ben rendelőintézzé vált.

2007. április 1-től érvényes, az Egészségügyi Miniszteri határozat szerint, a struktúraátalakítási kormányprogram részeként elfogadott ágyszámok, mely jelentős mértékben csökkentette le az aktív ágyszámokat (43%-kal), a duplájára növelte a krónikus, és több mint 60%-kal növelte a rehabilitációs ágyak számát.

2007. április 1-től szintén egy emelt szintű 20 ágyas, 24 órás szakápolást biztosító ápolási osztály nyílt. 2012. július 1-vel országos szinten struktúraváltás történt, mely a Bugát Pál Kórházat is érintette, mind struktúrában, mind ellátási terület tekintetében. Bevezették az egynapos szemészeti ellátás rendszerét, a noninvazív mátrix mint struktúra átalakult, az invazív mátrix szerkezete módosult, a kórház engedélyt kapott Gastroenterológiai osztály és Neurológiai osztály működtetésére. 2013. augusztus 1-től a kórházat, mint költségvetési szerv az Emberi Erőforrások Minisztériuma átvette, a költségvetési szerv középírányító szerve a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet.

A városban működő kórházat a magyar állam tartja fenn, melynek vagyonkezelője a GYEMSZI. A kórház a járóbeteg szakellátás mellett az alábbi területeken nyújt szolgáltatást:

- mammográfia;
- tüdőgyógyászati;
- nőgyógyászati szakrendelés;
- fül-orr-gégészeti és laboratórium;
- belgyógyászat-sebészet;
- egynapos szemészet;

- mozgásszervi rehabilitáció;
- pszichiátria.

Az egészségügyi informatikai rendszer fejlesztésével a jövőben lehetőség nyílt a kórház, illetve a háziorvosok közti közvetlen kapcsolatteremtésre

Hosszú távú cél kórházban a hospice ellátásba való kapcsolódás.

Szűrőprogramok szervezésével, civil szervezetek, egyesületek, klubok támogatásával a kórház aktív közreműködéssel felhívhatja a lakosság figyelmét az egészséges életmód fontosságára.

1.8.1.3. Szociális közszolgáltatások

A szociális ellátás meghatározó intézménye a Kistérségi Humán Szolgáltató Központ, mely a következő alapszolgáltatásokat nyújtja: szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, időskorúak, fogyatékkal élők, pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátása, támogató szolgáltatás, közösségi ellátások, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, hajléktalanok ellátása, gyermekjóléti feladatok megszervezése.

Gyöngyösön a szolgáltatásokat az előző évhez képest növekvő létszámban vagy esetszámban vették igénybe.

Szociális ellátás igénybe vétele 2013-ban és 2014-ben

Ellátás	Személyek száma 2013-ban	Személyek száma 2014-ben
Szociális étkeztetésben részesülők száma	477 fő	520 fő
Házi Segítségnyújtásban részesülők száma	67 fő	84 fő
Jelzőrendszeres Házi Segítségnyújtásban részesülők száma	44 fő	59 fő
Idősek nappali ellátásában részesülők száma	44 fő	40 fő
Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma	45 fő	46 fő
Hajléktalanok nappali intézményeinek napi átlagos forgalma	29 fő	63 fő
Családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma	252 fő	226 fő

Forrás: KSH tájékoztatási adatbázis és fenntartói adatok

2014-re 2013-hoz képest duplájára nőtt hajléktalanok nappali ellátását igénybe vevők száma. A szolgáltatás az ellátottak számára biztosítja a tisztálkodási, ételmelegítési-főzési, mosási lehetőséget. Nyitvatartási időben a mentális segítségnyújtást, az ügyintézkést szociális munkás, szociális gondozó-ápoló biztosítja.

A szociális ellátás biztosításához hozzájárulnak tevékenységük által a városban található egyházi, vallási intézmények is.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Gyöngyös város önkormányzatának hosszú távú érdeke az esélyegyenlőség biztosítása, hogy a város lakóinak kortól, nemtől és származástól függetlenül legyen esélye a munkavállalásra.

Az esélyegyenlőség biztosításával küldetesként jelenik meg a szociális, oktatási, egészségügyi, közösségfejlesztési és foglalkoztatási területek összehangolása. Továbbá a szegregált területeken, mélyszegénységben élők, társadalmi felzárkóztatása is célként jelenik meg az önkormányzat számára.

Gyöngyös Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket- az óvoda kivételével- érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Gyöngyös Város Képviselő-testülete a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. 16. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv. 10. §(1) bekezdésében, 26. §-ában, 32. §(3) bekezdésében, 35. § (2) bekezdésében, 38. § (9) bekezdésében, 43/B. § (1), (3) bekezdésében, 45. § (2) bekezdésében, 46. § (1) bekezdésében, 47. §. (2) bekezdésében, 48. § (4) bekezdésében, 50. § (3) bekezdésében, 55/C. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján megalkotta a 11/2011. (III.25.) önkormányzati rendeletét a pénzügyi és természetbeni szociális ellátásokról. A rendeletben szabályozott szociális ellátások: adósságkezelési szolgáltatás, átmeneti segély, tüzelőanyag támogatás, temetési segély iránti kérelem elbírálása, az ellátások megszüntetése a polgármester hatáskörébe tartozik.

Az Esélyegyenlőségi program aktualizálása most van folyamatban.

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A város gazdasági szerkezetét a XIX. század végéig a szőlészet-borászat, a kisipar és a kereskedelem határozta meg. A filoxéravész utáni szőlészeti szerkezetátalakítással, a borkereskedelemmel, a malmokkal és az egyre erősödő bankélettel folyamatosan erősítette gazdasági pozícióját országos viszonylatban. Mindezt erősítette akkoriban a Balatonéval vetekedő turistaforgalom. Az 1950-es évek végére eltolódik a mezőgazdasági jelleg, így ipari-agrár várossá válik Gyöngyös.

Gyöngyösön az elmúlt évtizedekben az ipar vált a gazdaság meghatározó ágazatává, így a jövőben is az ipar, kereskedelem, valamint az idegenforgalom együttesen alkotják a meghatározó foglalkoztatási ágazatokat.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Gyöngyös gazdaságát elsősorban a szőlőművelés, borászat, idegenforgalom és a kereskedelem határozza meg. A XX. század második felétől fokozatosan az ipar vált a gazdaság meghatározó ágazatává.

2013-ban a városban összesen 5.578 regisztrált vállalkozás volt. Ebből a legtöbb vállalkozás a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászatban működött, 1232 db, míg a legkevesebb vállalkozás a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálásban, mely ágazatban 2 db vállalkozás volt regisztrálva.

Gyöngyös keleti városrészében meghatározók a gazdasági funkciók. A városközponthoz közeli területeken, elsősorban a vasútállomás és a buszpályaudvar környékén jelentős a kiskereskedelmi tevékenység. A városrészen meghatározó az ipari tevékenység is, hiszen itt található Gyöngyös ipari központja az Ipari Park, illetve a volt téglagyár területe.

A keleti és déli területrészeken – a vasútvonal, a főútvonal és a gyűjtő utak mentén – az 1950-es évektől kezdődően gazdasági terület alakult ki, amely napjainkban is fejlődésben van. A korábban létesült üzemekben és az újabbakban könnyű és közepes intenzitású, gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató vállalkozási tevékenység folyik.

Gyöngyösön a regisztrált vállalkozások megoszlása 2013-ban nemzetgazdasági ágak alapján

Regisztrált vállalkozások száma (db)	
mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	1232
bányászat, kőfejtés	262
feldolgozóipar	255
villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	2
vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	5
építőipar	284
kereskedelem, gépjárműjavítás	695
szállítás, raktározás	95
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	195
információ, kommunikáció	107
pénzügyi, biztosítási tevékenység	161
ingatlanügyletek	817
szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	559
adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	181
oktatás	245
humán-egészségügyi, szociális ellátás	149
művészet, szórakoztatás, szabadidő	123
egyéb szolgáltatás	211

Regisztrált vállalkozások száma (db)	
Összesen	5578

Forrás: KSH tájékoztatási adatbázis

A vállalkozások nemzetgazdasági ágazati megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy Gyöngyös történeti- természeti hagyományaira építve még mindig kimagasló arányú bejegyzett vállalkozással rendelkezik a mezőgazdaság terén. A termelő ágazat vállalkozásinak száma arányaiban véve alacsony, mely egy átfogó gazdasági programmal és támogatási rendszerrel növelhető.

A betelepülő vállalkozások számára a város és a térség adottságai kedvezőek, hiszen a munkaképes korú lakosság iskolázottsági szintje az országos átlagot meghaladó, a hiányszakmák vonatkozásában a képző intézmények mind közép-, mind felsőfokú képesítést adó szakmák vonatkozásában strukturális korszerűsítésre képesek lehetnek.

Turizmus

Heves megyében alapvetően 3 nagy turisztikai terület alakult ki: Gyöngyös-Mátra, Eger-Bükk, Tisza-tó. A Mátravidék, mint hazánk legnagyobb összefüggő zöld területe és legmagasabb helysége, természeti értékeivel is kiemelt jelentőséggel bír a megye turizmusán belül.

Gyöngyös város nagytérségi környezetét a Mátravidék jelenti. Gyöngyös település Heves megye turizmusának egyik meghatározó egysége. Gyöngyös a környező falvakkal együtt képezi a Mátrai történelmi borvidéket.

A Mátrai Történelmi Borvidék az ország 22 borvidéke közül területi nagysága alapján a második legnagyobb, a hegyvidékiek között pedig a legnagyobb a mintegy 7.815 hektárnyi nyilvántartott szőlő ültetvényével. A borvidék a Mátra hegység déli lejtőin, kelet-nyugat irányban a Tarna és a Zagyva folyók által határolt területen, mintegy 15–20 km széles sávban helyezkedik el. A területen ősi hagyományai vannak a szőlészeti-borászati tevékenységnek. A Mátrai Borvidék adja az ország szőlő-bor exportjának jelentős részét.

A borvidékhez tartozó települések nemcsak a szüreti napok alkalmával nyújtanak turisztikai, idegenforgalmi látványosságot, hanem az év teljes egészében. A Mátra közelsége adta turisztikai lehetőségeket jól kiegészíti a települések műemlékeinek, emlékhelyeinek sokasága is.

A város turizmusának jelenlegi szervezeti rendszerében közösségi, önkormányzati, non-business és vállalkozói szereplőket találunk. A közösségi szervezetek közül regionális szinten az Észak magyarországi Regionális Marketing Igazgatóság - mint a közösségi marketing felelőse, megyei szinten a Megyei Önkormányzat szervezete tevékenykedik.

A turisztikai vállalkozások a városban valamennyi turisztikai szolgáltatási rendszert (szálláshely, utazásértékesítés, vendéglátás, attrakció, stb.) képviselnek. A turisztikai vállalkozások szakmai szervezetei inkább lobbiznak, érdekvédő funkciót, mint piaci koordinációt, kooperációt szervezőkként lépnek fel. A kamarák mellett működik a „Zöld Utak” Turisztikai- és Vendéglátási Innovációs Klaszter, melynek fő célkitűzése a turizmus és vendéglátás szolgáltatás-, és tevékenységrendszerének tudományos igényű feltárása, innovatív

fejlesztése, összehangolt, koordinált működtetése, az ágazat hatékonyságának és eredményességének növelése.

A helyi TDM szervezetek feladata a kisebb területen működő, turizmussal foglalkozó szervezetek koordinálása, valamint helyi termékfejlesztés. A Gyöngyös-Mátra Turisztikai Desztinációs menedzsment feladata helyi szinten, Gyöngyösön és környékén a fent említett feladatok ellátása.

A térség főbb turisztikai statisztikai adatai az alábbiakban kerülnek bemutatásra.

Vendégek száma összesen a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Vendégek száma (fő)	32 454	24 058	25 073	43 106	55 787	61 020

Forrás: KSH adatszolgáltatás, saját szerkesztés

Vendégéjszakák száma (éj)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013/2008
Vendégéjszakák száma (db)	75 806	53 871	66 708	101 401	125 766	125 752	49 946

Forrás: KSH adatszolgáltatás, saját szerkesztés

A vendégéjszakák csökkentek 2008 után a gazdasági válság időszakában, ami részben az üzleti (pl. vállalati tréningek) és a szabadidős üdülési turizmus országos tendenciájú csökkenésének is köszönhető. 2011-ben jelentős növekedés figyelhető meg az előző évekhez viszonyítva. Gyöngyös összes mutatója javult, így a vendégek száma, a férőhelyek száma, a vendégéjszakák tekintetében egyaránt a válság évei óta. A vizsgált hat év átlaga 91.550 vendégéjszaka, a legmagasabb számot a 2012-es év hozta, a legalacsonyabbat a 2009. év, mindössze 53.871 vendégéjszakával, ami 2010-re normalizálódott, hiszen akkor 66.708 vendégéjszakát számoltak.

Gyöngyös város esetében a vendégéjszakák jelentős része a magas kategóriájú és színvonalú mátrai szállodákban realizálódik, a vendégek Gyöngyösre sok esetben nem látogatnak el. Ez azt jelenti, hogy bár a mutatók alapján a vendégforgalomban javulás tapasztalható, ez elsősorban a város közigazgatási területéhez köthető és nem feltétlenül Gyöngyös belterületéhez.

A gyöngyösi termálfürdő elsődlegesen uszoda, ezért az úszni nem tudók, a strandfürdő funkció számára szükség lenne egy további kültéri medencére. A kékestetői sípálya fejlesztéseket a Mátra Centrum Kft. végzi az önkormányzattal egyeztetve, együttműködve. A Gyöngyösi tó és környéke pihenő centrum kialakítása az idegenforgalmi vonzerő fontos eleme lehetne, hisz Gyöngyös város egyébként széles turisztikai kínálatában a „vizes” jelleg még hiányzik. A gyalogos kirándulók és minden természetet kedvelő polgár számára még vonzóbbá kell tenni a mátrai kiránduló helyeket. Ennek érdekében a mátrai utak, létesítmények (esőbeállók, hidak, kézi szemetesek, források) felújítására az EGERERDŐ Zrt-vel egyeztetett programot kell kidolgozni.

A városképet jelentős mértékben befolyásoló műemlék épületek felújításukra programot kell készíteni. A Sástón megvalósult önkormányzati beruházások (revitalizáció, látogató központ, tanösvény) vonzzák a turistákat, csakúgy, mint a magán beruházásban elkészült sástói kemping. Az Adrenalin-park folyamatosan bővül, a Sástói kemping magas színvonalú szolgáltatással várja vendégeit. A tulajdonos tervezi a két létesítmény között libegő létesítését.

A Mátrában van hazánk egyetlen magaslati klímájú gyógyhelye, ami a 2014-2020-as támogatási időszakban kiemelt jelentőségű fejlesztési célterület a GINOP programban, ami lehetőséget teremt a turisztikai térképen való egységes Mátra megjelenésére, együttműködve a parádi térséggel, amely szintén gyógyhely minősítéssel bíró terület.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő elképzelése

Gyöngyös meghatározó gazdasági erőforrásai a város rendezési tervei értelmében koncentrálódnak. A legjelentősebb erőforrás koncentráló terület az Ipari Park.

Ipari Park

A Gyöngyös Ipari Park 2000-ben nyerte el az Ipari Park címet. A terület a város délkeleti részén helyezkedik el. Jelenleg az ipari parkba területe 100 hektár, mely 200 hektárra növelhető a környezetében lévő területek bevonásával. Az ipari park működését és fejlesztését az önkormányzat többségi tulajdonában lévő Gyöngyös Ipari Park Fejlesztő Kft. irányítja és kezeli.

Az ipari park infrastrukturális kapcsolatai:

- Közúti kapcsolat: M3-as autópálya szomszédságában, központja 1,8 km-re található az autópályától, Budapest: 75 km távolságra van, kb. 1 óra utazási idővel.
- Víziút, kikötő kapcsolat: Csepeli közforgalmú kikötő 90 km, Dunai kikötő 80 km.
- Vasúti kapcsolat: az ipari park egyik legnagyobb értéke a területén keresztülhaladó iparvágány. A város vasútállomásán lévő teherpályaudvar 100 vagon egyidejű rakodására alkalmas, a Budapest-Miskolc fővonaltól 13 km-re helyezkedik el (Vámosgyörk-Gyöngyös szárnyvonal).
- Légi kapcsolat, repülőtér: Budapest, Ferihegy II., 80 km, kb. 1 óra utazási idővel, autópálya kapcsolattal, személy és teherforgalmi lehetőséggel. A város területén található Pipis-hegyi repülőtér 3 km-re van, sportrepülő, helikopterek és kisgépek fogadására alkalmas.

Az ipari park területének térsége minden közművel ellátott, ill. ellátható, az ismert elvárásoknak megfelelően egyes ágazatokban jelentős szabad közműkapacitásokkal, kiépíthető távhő szolgáltatási lehetőséggel. A terület különleges környezetvédelmi korlátozás alá nem esik, de szennyező ipari tevékenység betelepítése nem javasolt. Az ipari park új közmű-fejlesztési beruházások megkezdésére előkészített, rendelkezik tervekkel, engedélyekkel és tanulmányokkal. Az ipari park menedzsmentje a betelepülni szándékozó vállalkozások számára forráskoordinációs és mérnöki tanácsadást biztosít, igény esetén a beruházás kulcsrakész lebonyolítását is vállalja.

Az új vállalkozások betelepülésének biztosítása érdekében az ipari parkon belüli infrastrukturális hiányosságok megszüntetése és az ipari park által nyújtott szolgáltatások körének kibővítése valósult meg az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával.

Összesen további 37 hektárnyi terület nyílt meg ezzel a beruházással a potenciális betelepülni szándékozó cégek előtt. A jövőt illetően 10 új cég letelepedésével számol a következő néhány évben a Gyöngyösi Ipari Park Fejlesztő Kft.

További ipari területek

A városban további ipari jellegű gazdasági területek találhatók, melyek részben korábban alakultak ki, részben „zöldmezős beruházásként” valósíthatók meg:

- Keleti iparterület: A 3. sz. főközlekedési út, Karácsondi út, Gyöngyöshalászi összekötőút, K-i elkerülő út nyomvonala közötti terület – volt KAEV telep környéke –, mely részben kisebb ipartelepekkel és egyéb gazdasági egységekbe beépített, de jelentős tartalék területekkel rendelkezik, melyek nemcsak ipari, hanem kereskedelmi gazdasági célokra is hasznosíthatók. A terület összekapcsolható az ipari parkkal.
- Déli iparterület: A város déli területén, a vasúttól nyugatra kialakult területen korábban létrejött üzemek helyezkednek el. A terület déli irányú bővítésére jelentős tartalék területek állnak rendelkezésre. A terület lakóterületek környezetében található, ezért csak környezetbarát tevékenységek számára ajánlható.
- Pipishegyi iparterület (volt MEV terület): A korszerű technológiával kialakított iparterület korlátozott fejlesztési lehetőséggel rendelkezik. Környezetterhelő tevékenység a térségben nem folytatható.
- Szurdokpart úti iparterület: A város keleti oldalán több, főleg szolgáltatással foglalkozó, többnyire kisebb területigényű gazdasági egység telepedett le. A terület további fejlesztése korlátozott, elsősorban minőségi fejlesztésekkel lehet számolni.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A térség versenyképességének megítélésénél nemcsak a gazdasági tényezőket, hanem az azon kívüli társadalmi és környezeti szempontokat is figyelembe kell venni.

Egy település fejlődése nagyban függ a jó megközelíthetőségtől. A betelepülni kívánó vállalkozások számára fontos a helyszín kiválasztásánál a könnyű és gyors szállítás feltételeinek rendelkezésre állása.

- Gyöngyös közúthálózati kapcsolata jó, hiszen az M3 - 3. sz. elsőrendű főútvonal: Budapest - Hatvan - Gyöngyös - Mezőkövesd - Miskolc – Tornyosnémeti vonalán helyezkedik el. A rendkívül nagy forgalmú útvonal, az E71-es nemzetközi útvonal hazai szakaszát képezi. Belföldi jelentősége is nagy, mivel az Északi-középhegység iparvidékeit köti össze a fővárossal.

- A 24. sz. másodrendű főútvonal Gyöngyös és a megyeszékhely, Eger között teremt kapcsolatot. Az út kiemelt fontosságú közösségi hálózatosodás szempontjából, hiszen a Mátra leglátogatottabb üdülő- és kirándulóhelyeit érinti.
- Fontos említést tenni Gyöngyös Pipishegy (LHGY) nem nyilvános repülőtéréről, mely 350 m magasságban rendelkezik füves pályával.

A város lakossága a környező településekkel együtt képezi a térség munkaerő kínálatát. Gyöngyös város foglalkoztatottsági helyzete az országos átlaghoz hasonlóan negatív tendenciát mutatott. Viszont 2013-ban a nyilvántartott álláskereső száma összesen 876 fő volt, ami az előző évekhez képest jelentős javulásának számít.

A lakosság iskolázottsága az országos átlagnál jobb, fontos, hogy a városban működő oktatási intézmények rugalmasan állnak hozzá, hogy a hiányszakmákban képzéseket szervezzenek.

A képzett munkaerő helyben tartásához szükséges a magas hozzáadott értéket képviselő vállalkozások betelepülésének támogatása.

Az Új Széchenyi Terv keretén belül meghirdetett gazdaságfejlesztést célzó pályázati felhívások kapcsán Gyöngyösön a Vállalkozásfejlesztési Program keretén belül 106 projektet támogattak, míg a Tudomány-Innováció Program keretében 19 helyi fejlesztés részesült támogatásban. Az eredményekből látható, hogy a fejlesztések jelentős része irányul K+F tevékenység megvalósítására.

Mindez további fejlesztéseket indukál, új munkahelyek létrehozását és új vállalkozások ipari parkba vagy iparterületre történő betelepülését eredményezheti.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az önkormányzat 2015. évi költségvetése információkat nyújt arról, hogy a változó központi szabályozások nyomán milyen gazdálkodási helyzetben van jelenleg Gyöngyös városa.

Fontos szempont, hogy a gazdasági stabilitásról szóló törvényben foglaltak alapján az önkormányzat működési célra csak likvid - naptári éven belül visszafizetendő - hitelt vehet fel, vagyis a költségvetésben működési hiány nem tervezhető.

A költségvetés bevételeinek-kiadásainak megoszlása kötelező, valamint önként vállalt feladatok tekintetében az alábbi táblázat összegzi a 2014. évi teljesítés alapján.

A költségvetés bevétel-kiadás megoszlása (ezer Ft)

Megnevezés	2014. évi TELJESÍTÉS	Megnevezés	2014. évi TELJESÍTÉS
	Bruttó		Bruttó
<u>Bevételek</u>		<u>Kiadások</u>	
Polgármesteri Hivatal	710.283	Polgármesteri Hivatal	734.450
Működési bevételek	25.486	Személyi kiadás	468.497
Felhalmozási saját bevételek	99	Dologi és beruházási kiadás	72.923
Belső finanszírozás	684.698	Szociálpolitikai feladatok	193.030
Intézmények bevételei	1.095.314	Intézmények kiadása	1.129.118
Önkormányzati feladatok	6.051.935	Önkormányzati feladatok	4.016.201
Működési bevételek	473.610	Szociálpolitikai feladatok	54.495

Helyi adók	2.760.145	Kommunális feladatok	372.378
Bíróság, pótlék, egyéb sajátos bevétel	31.255	Egyéb önkormányzati feladatok kiadásai	1.142.630
Átengedett központi adók	90.651	Közfoglalkoztatás kiadásai	227.344
Támogatásértékű bevételek	985.883	Projektek, pályázatok kiadásai	616.693
Állami támogatások	1.532.432	Üzemeltetésre átadott vagyontárgyak kiadásai	201.286
Felhalmozási saját bevételek	160.090	Lakáscélú kiadások	30.020
Pénzeszköz átvételek	160.090	Környezetvédelmi Alap kiadásai	1.834
Támogatási kölcsönök megtérülése	16.098	Befektetési kiadások	41.511
Finanszírozási bevételek	692.301	Pénzeszköz átadások	828.964
Belső finanszírozás pénzforgalom nélküli bevételek	660.826	Támogatásértékű kiadások	445.346
Külső finanszírozásból származó bevételek	31.475	Adott kölcsönök	53.700
		Tartalékok (általános, egyensúlyi, cél) összesen	0
		Finanszírozási kiadások	1.605.976
		Belső finanszírozás pénzforgalom nélküli kiadások	1.605.976
		Külső finanszírozás kiadásai	0
BEVÉTELEK MINDÖSSZESEN:	8.547.833	KIADÁSOK ÖSSZESEN	7.485.745
		Önként vállalt	7.011.341
		Nem kötelező feladatok	474.4040

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, 2014. évi költségvetés, saját szerkesztés

A 2015. évi költségvetés mérleg főösszege 7.811.889 ezer Ft, ami 999.209 Ft-tal (14,67%-kal) haladta meg a 2014. évi eredeti költségvetési előirányzatot. A növekedést jelentősen befolyásolja a tervezett Európai Unió és egyéb programok fejlesztési célú támogatásának növekedése. A város 2015. évi tervezett költségvetési bevétele finanszírozási bevételek nélkül 5.169.507 ezer Ft.

A költségvetés alapján az összes kiadás 92,05 %-a kötelező feladat, 7,95 %-a önként vállalt feladat.

Az önkormányzat költségvetési bevételek esetében a prognosztizált gazdasági növekedéssel összefüggésben a közhatalmi bevételek emelkedésével számolt, míg a kiadások esetében a működési kiadások kismértékű növekedésével és a felhalmozási kiadások csökkenésével tervezett.

A központi szabályozás jelentős hatással van az önkormányzati kiadásokra.

Az oktatási feladatok állami kézbe kerülése csekély mértékben mentesítette az önkormányzat költségvetésének kiadási oldalát, ám ezáltal a fejlesztési lehetőségek nem bővíthettek számottevően.

Az állami finanszírozás módszere is átalakult a vizsgált időszakban, mivel a korábbi normatív támogatási metodikát felváltotta a feladatfinanszírozási rendszer. Az önkormányzat költségvetési kapcsolatából származó bevételek csökkentek, így hiába bővül a helyi adó bevételek forrása, annak jelentős része továbbra is az önkormányzat működési költségeinek fedezetét szolgálja. Ráadásul romlott az önkormányzatok adóerőképességi szintjének megítélése is. Míg a korábbi években az adóerőképességi mutató alapján a normatív támogatás általában kiegészült további jövedelemkülönbség mérséklő juttatással, addig az

utóbbi években javuló mutató alapján növekvő forráselvonásra lehet számítani. 2014-ben ez az elvonás 553 millió Ft volt.

Fokozatosan alakult át a szociális finanszírozási rendszer is, amely az utóbbi években egyrészt részben az állami járási rendszer részévé vált, részben - az önkormányzatnál maradónál - csökkent az állami hozzájárulás mértéke, míg 2015 márciusától 100 %-ban az önkormányzat saját bevételeire fog támaszkodni. A térség lakosságának összetétele továbbra is igényli a szociális háló védelmét, ezért az önkormányzat kényszerhelyzetbe kerül e téren. A központi jogszabályi változások folytán a helyi adó bevételek egy jelentős részét kénytelen az önkormányzat szociális ellátások biztosítására fordítani.

2015. évben betervezett közhatalmi, ezen belül helyi adóbevételek

Adó típusa	Megnevezés	Összeg (ezer Ft)	Megoszlás
Vagyoni típusú adók	építményadó	442.219	15,3
	magánszemélyek kommunális adója	144.957	5,0
Termékek és szolgáltatások adói	helyi iparűzési adó	2.103.810	73,2
Gépjármű adó (bevétel 40 %-a)		90.651	3,1
Egyéb áruhasználati és szolgáltatási adó	idegenforgalmi adó	59.903	2,1
	talajterhelési díj	3.256	0,1
Egyéb közhatalmi bevételek	igazgatási szolgáltatási díj	2.360	0,1
	bírságok	28.895	1,0
Összesen		2.876.051	100

Forrás: önkormányzati adatok, 2015. évi költségvetés

Az önkormányzat 2015-2019-re szóló gazdasági programja párhuzamosan készül el a településfejlesztési koncepcióval, a dokumentumok összhangja biztosított lesz.

Összefoglalva

A fejlesztési lehetőségeket a megváltozott működési és feladat ellátási körülmények nem segítették, a túlnyomóan negatív változások inkább rontottak a helyzeten.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Gyöngyös Város Önkormányzatának Településfejlesztési, Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Bizottsága látja el a településfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat. A Bizottság állandó bizottságként látja el feladatát, 5 fővel.

A bizottság feladatkörei közé tartozik a településfejlesztéssel, -rendezéssel, kommunális ellátással és környezetvédelemmel kapcsolatos közbeszerzési és közszolgáltatási ajánlatok véleményezése, véleményezi a képviselő-testület területfejlesztéssel és területrendezéssel kapcsolatos döntéseit.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Gyöngyös gazdasági szerepének térségi súlyában jelentős szerepet tölt be az Ipari Park. Az Gyöngyösi Ipari Park Fejlesztő Kft., 50% támogatási intenzitással és 346.488.250 Ft támogatás felhasználásával valósított meg fejlesztéseket az elmúlt években. A beruházás közvetlen célja az ipari parkon belüli infrastrukturális hiányosságok megszüntetése és a nyújtott szolgáltatások körének bővítése volt, így hozzájárulva a betelepülő vállalkozások igényeinek teljes mértékű kielégítéséhez.

A befektetői oldal számára előnyös, hogy az ingatlanokat a betelepülni szándékozók igényeinek megfelelően alakítja ki az Ipari Park Gyöngyös Város Önkormányzatával közösen, a rendezési tervben foglaltak szerint.

A helyszín kiválasztásánál Gyöngyös az Ipari Parkkal együttműködve a következő előnyöket nyújtja:

- Az önkormányzat kedvezményekkel támogatja a befektetőket és a letelepedőket.
- Az önkormányzat segíti működéséhez szükséges engedélyek megszerzését a betelepülő cégeknek.
- A város és környéke szükséges létszámú és minőségű munkaerővel rendelkezik ahhoz, hogy a befektető ipari, kereskedelmi vagy szolgáltatói tevékenységéhez dolgozókat találjon.
- Budapest az autópályán 50 perc alatt elérhető.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

A foglalkoztatáspolitikai, a munkahelyek teremtése és megóvása a legfontosabb és legnehezebb feladat.

A KSH adatai alapján 2013-tól folyamatosan javuló tendenciát mutat az álláskeresők számának változása. Ezt a számok is jól mutatják, hiszen míg 2012-ben 1550 fő volt nyilvántartott álláskereső, illetve 166 fő pedig nyilvántartott pályakezdő álláskereső, addig egy év múlva az álláskeresők száma csökkent, mivel 2013-ban már csak 876 fő volt álláskereső és ebből 96 fő pályakezdő.

2014-ben az önkormányzat 85%-os állami támogatás mellett négy hónapon át 39 foglalkoztatottnak biztosított munkát. A foglalkoztatáshoz szükséges önerőt, mintegy 2,6 millió forintot a város a költségvetésben biztosított céltartalékból fedezte.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

1.10.6. Intézményfenntartás

1.10.7. Energiagazdálkodás

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők

kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása.

Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzetéhez kapcsolódó ügyeinek kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is. (A törvényben definiáltak mellett például: hó- és síkosságmentesítési feladatok, szúnyoggyérítés, köztisztaság, hulladékelszállítás, kutak üzemeltetése, csapadékvíz-csatornák karbantartása, utcanev-táblák kihelyezése, külterületi ingatlanok gyommentesítés, stb).

Önkormányzati tulajdonban lévő vállalatok

Vállalat megnevezése	Önkormányzat tulajdoni hányada (%)	Mérlegfőösszeg (2012, eFt)	Adózás előtti eredmény (2012, eFt)	Főtevékenység
Városgondozási Zrt.	100	1.409.429	3.647	3530 '08 Gőzellátás, légkondicionálás
Gyöngyös Tornacsarnok Kft.	100	219.284	-69.678	6820'08 Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
Gyöngyös Sportcsarnok Kft.	100	1.126.906	-32.733	6820'08 Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
Gyöngyös-Strand Kft.	100	1.210.003	-56.345	6820'08 Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
Gyöngyösi Város Televízió N-Kft.	100	93.139	12.459	6020'08 Televízióműsor összeállítása, szolgáltatása
Gyöngyösi Sportfólió N-Kft.	100	82.986	6	9499 '08 M.n.s. egyéb közösségi, társadalmi tevékenység

Forrás: gyongyos.hu

Városgondozási Zrt.

A Városgondozási Zrt. korábban üzemként, majd vállalként működött. 1991-ben részvénytársasággá alakult, és azóta működik ebben a gazdálkodási formában.

A részvények felett Gyöngyös Város Önkormányzata gyakorolja a tulajdonosi jogokat.

A Városgondozási Zrt. meghatározó tevékenységei a következők:

- Táv- és központi fűtési szolgáltatás
- Köztisztasági szolgáltatás (takarítás, hó eltakarítás, csúszásmentesítés);
- Temetkezési- és temető fenntartási szolgáltatás;
- Parkfenntartás

- Piacüzemeltetés
- Fizető parkolók üzemeltetése
- Vagyongazdálkodás
- Sástó üzemeltetése

A részvénytársaság közel 120 fő munkavállalóval látja el feladatát.

Gyöngyös Tornacsarnok Kft.

A Kft. tevékenységi körébe tartozik a saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, saját tulajdonú ingatlan adásvétele, ingatlankezelés, építményüzemeltetés, sportlétesítmény működtetése.

Gyöngyös Sportcsarnok Kft.

A Kft. tevékenységi körébe tartozik a saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, saját tulajdonú ingatlan adásvétele, ingatlankezelés, építményüzemeltetés, sportlétesítmény működtetése.

Gyöngyös-Strand Kft.

A Kft. tevékenységi körébe tartozik a saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, saját tulajdonú ingatlan adásvétele, Ingatlankezelés, építményüzemeltetés, sportlétesítmény működtetése, egyéb sporttevékenység, máshová nem sorolt szórakoztatás, szabadidős tevékenység.

Gyöngyösi Város Televízió N-Kft.

A társaság alapvető tevékenységét a televíziós műsorszolgáltatás határozza meg. Mindezt teszi a nap 24 órájában, 5 órás műsoridőben. A társaság 2006. december 01. naptól a Gyöngyös Város Önkormányzattal kötött bérleti szerződés értelmében üzemelteti a Gyöngyház Szórakoztató- és Bevásárló Központban működő mozit és annak kiszolgáló egységeit.

Gyöngyösi Sportfólió N-Kft.

A társaság alapvető tevékenysége a sportlétesítmény üzemeltetése és működtetése, melyet jelentős Önkormányzati támogatással lát el.

Hulladékgyűjtés és szállítás

A hulladékkezelést Gyöngyösön az NHSZ Gyöngyösi Hulladékkezelő Nonprofit Kft. látja el, mint közszolgáltató. A hulladékkezelési közszolgáltatás a települési szilárd és folyékony hulladékok rendszeres gyűjtésére, szállítására, ártalmatlanítására és kezelésére, és ezen tevékenységek ellátásáról kötelező helyi közszolgáltatás útján gondoskodik.

Kéményseprés

A Heves Megyei TűZKÉV Kft. 2014. december 15-i hatállyal beszüntette a közszolgáltatási tevékenységét, így a Heves Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság által kijelölt ideiglenes szolgáltató, a Borsodi Kéményseprő Kft. látja el a tevékenységet Heves megyében.

Közüvilágítás

A közvilágítással kapcsolatos feladatok, az azzal kapcsolatos hibák kezelése az Önkormányzat kötelezően ellátandó feladatai között szerepel.

Hőszolgáltatás

A hőszolgáltatást az érintett ingatlanok vonatkozásában a Városgondozási ZRt. látja el. A cég a távhőszolgáltatást közel 3 ezer lakásban és 60 egyéb fogyasztónál látja el, ahol a fűtést és melegvizet szolgáltatja. Gyöngyös város területén a távhőszolgáltatás 1965. évben kezdődött a Bugát Pál tér 3-5. sz. épületek lakásainak fűtésére megépített kazánház üzembe helyezésével.

Távhőszolgáltatás Gyöngyösön

Megnevezés	Mérték egység	Mérges úti körzet	Olimpia úti körzet	Bugát Pál téri körzet	Összesen
Hőtermelés kapacitása	MW	10,87	10,02	0,34	21,23
Ellátott lakások száma	db	1569	1199	31	2799
Ellátott közületek száma	db	66	19	4	89
Hőközpontok száma	db	37	30	3	70
Primer vezetékek nyomvonalhossza	km	3,75	2,67	0	6,42

Forrás: vgrt.hu

A táblázat alapján jól látható, hogy több, mint 6 km hosszú nyomvonalvezetéken keresztül, annak folyamatos karbantartásával látja el a szolgáltatást a cég. A távfűtés működtetését a fogyasztói érdekeken túl az energetikai és környezetvédelmi megfontolások indokolják.

Ivóvíz ellátás

Heves megyei Vízmű Zrt. látja el a közfeladatot Gyöngyösön. A társaság ellátja az önkormányzat számára előírt ivóvízellátás-, illetve szennyvíz elvezetési és tisztítási feladatokat. Ezen kívül ellátja a tevékenységével összefüggő környezetvédelmi feladatokat.

1.11.1. Funkció vizsgálat (intézmény ellátottság, funkcionális ellátással kapcsolatos)

Gyöngyös város intézményi ellátottsága jónak tekinthető. A legtöbb intézmény szolgáltatási területe járási szintre terjed ki.

Gyöngyösön illetékes intézmények és területi központjaik

Intézmény típusa	Központ	Eljutási idő*
NAV Heves Megyei Adóigazgatósága, Gyöngyösi ügyfélszolgálat	Gyöngyös	
Heves megyei Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztálya ügyfélszolgálat	Gyöngyös	
Magyar Államkincstár területi irodája	Eger	1 óra

Területi Főépítési Iroda	Eger	1 óra
Gyöngyösi Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal	Gyöngyös	
Heves Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szerv	Gyöngyös	
Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ)	Gyöngyös	
Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	Eger	1 óra
Gyöngyös Városi Gyámhivatal	Gyöngyös	
Gyöngyösi Járási Hivatal	Gyöngyös	
Gyöngyösi Járási Földhivatal	Gyöngyös	
Heves Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Gyöngyösi Kirendeltsége	Gyöngyös	
Gyöngyösi Járási Hivatal Kormányablak	Gyöngyös	
Rendőrkapitányság	Gyöngyös	
Gyöngyös Katasztrófavédelmi Kirendeltség	Gyöngyös	
Városi Bíróság	Gyöngyös	
Heves Megyei Főügyészség	Eger	1 óra

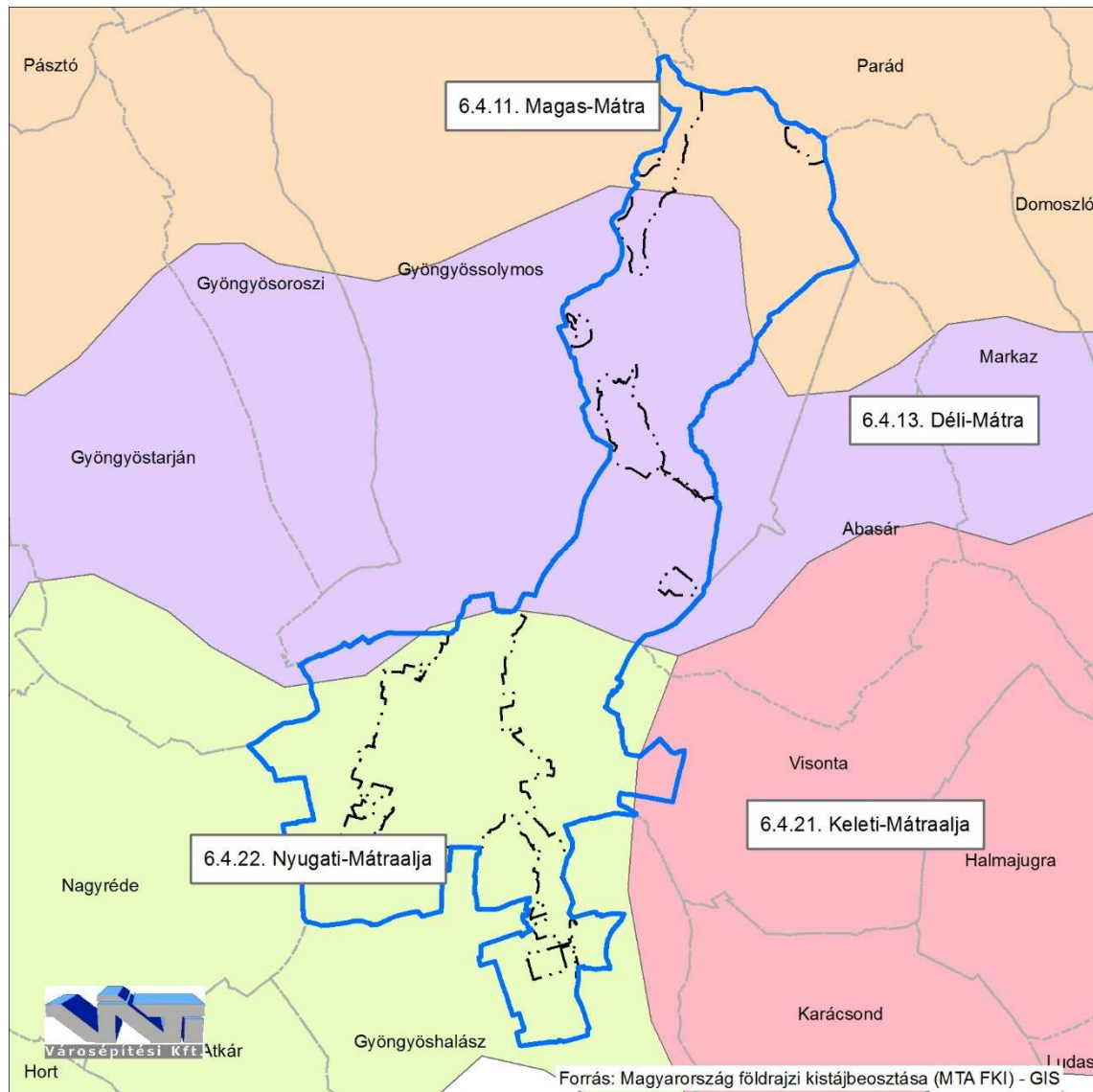
Forrás: *TeiR

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Az alfejezet alapjául a Magyarország Kistájainak Katasztere. Szerkesztette Dövényi Zoltán. (MTA Földrajztudományi Kutatóintézet Budapest, 2010) című kiadvány szolgált. (Lsd. továbbiakban: Kistájkataszter)

Gyöngyös Város közigazgatási területe az Észak-magyarországi-középhegység nagytájnak Mátra-vidék középtájához tartozó négy kistájának – 6.4.11. Magas-Mátra, 6.4.13. Déli-Mátra, 6.4.21. Keleti-Mátraalja, 6.4.22. Nyugati-Mátraalja – találkozásánál fekszik. A térség legkarakteresebb eleme a Mátra-hegység, itt található az ország legmagasabb csúcsa, a Kékes (1014 m).

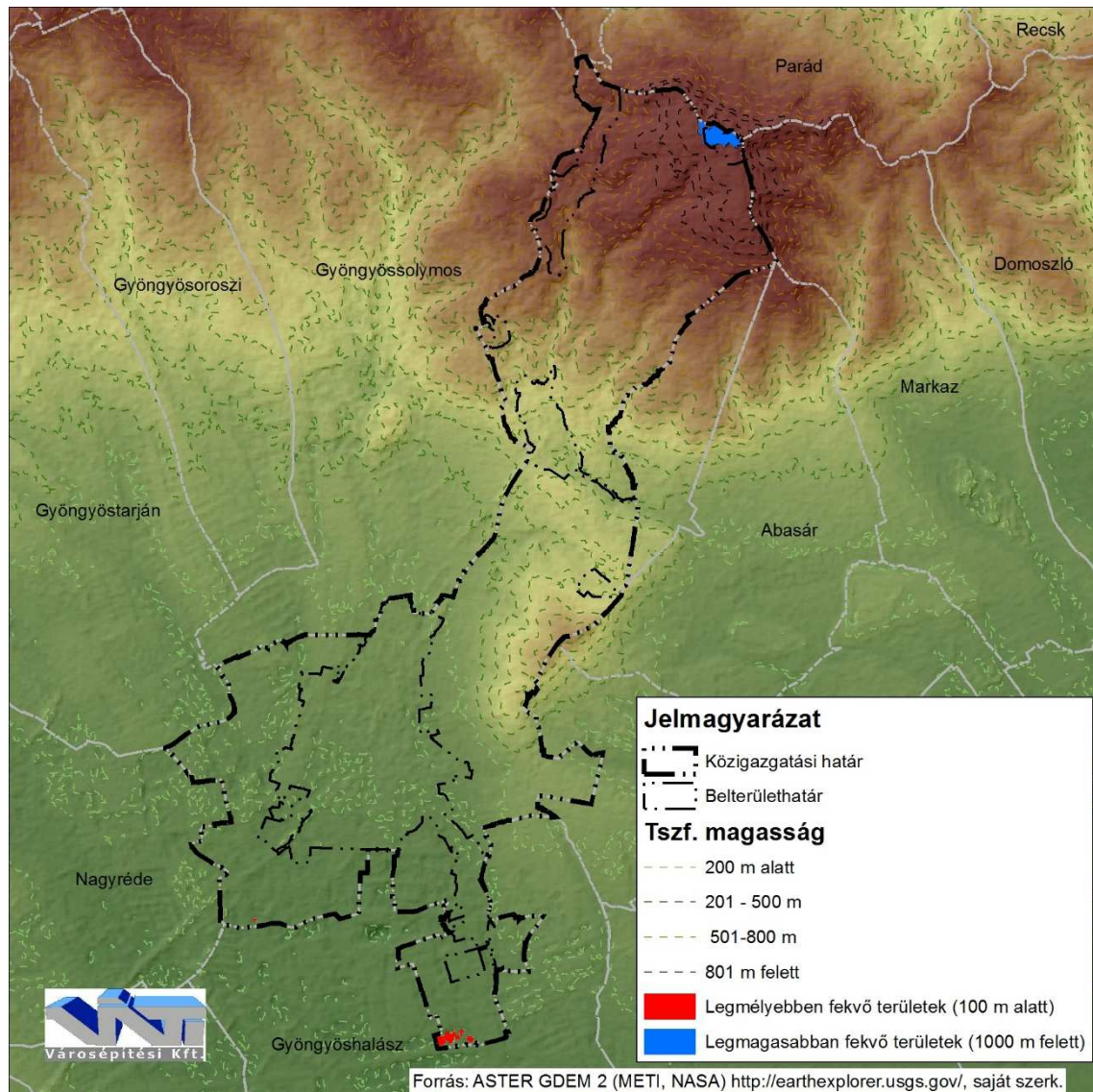

2. ábra Földrajzi kistájak Gyöngyös közigazgatási területén (Forrás: MTA FKI GIS, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

Domborzati adottságok:

A magassági adatok vizsgálata az ASTER GDEM 2 digitális magasságmodell feldolgozása alapján történt. Gyöngyös a közigazgatási területén belül jelentős magasságkülönbséggel, azaz síkvidéki (azaz 200 m alatti), dombsági (200-500 m közötti) és hegyvidéki (500 m feletti) magasságú területtel rendelkezik.

Gyöngyös legmélyebben fekvő területei délen, Gyöngyöshalász határánál fekszenek. A belterületre a 200 m alatti tszf. magassági értékek jellemzők. A közigazgatási terület középső részének, azaz a Déli-Mátrához tartozó hegylábi területek átlagos magassága 200-500 m, 800-1000 m feletti magassági értékekkel Kékestető rendelkezik.

3. ábra Gyöngyös domborzati viszonyai (Forrás: ASTER GDEM 2 (METI, NASA) <http://earthexplorer.usgs.gov/>, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

Földtani adottságok:

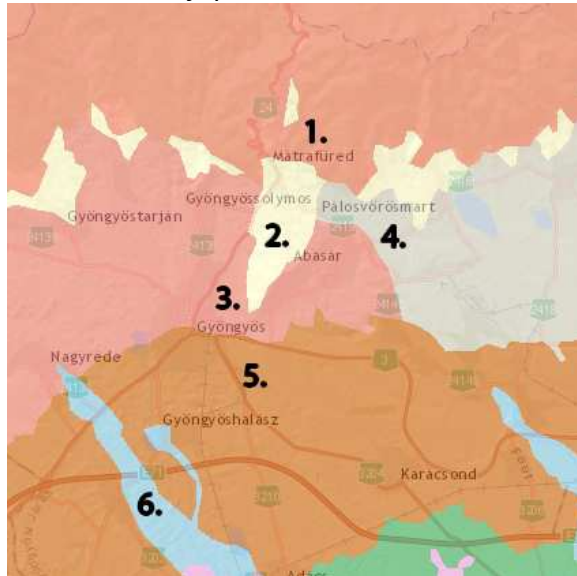
A település északi és középső része piroxénandezit rétegen, déli része lejtőüledékeken és proluviális (időszakos vízfolyások általi) üledékeken fekszik.

Forrás: <http://map.mfgi.hu/fdt100/>

Talajtani adottságok:

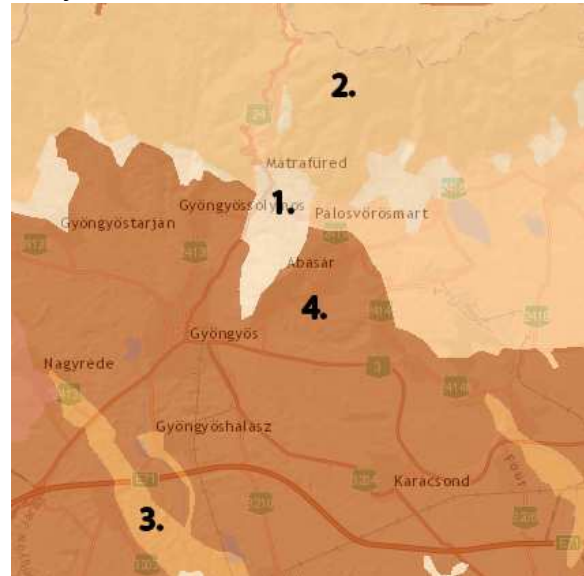
A település területét érintő talajtani adottságok összefoglalása az alábbi táblázat szerint történt:

Genetikai talajtípus

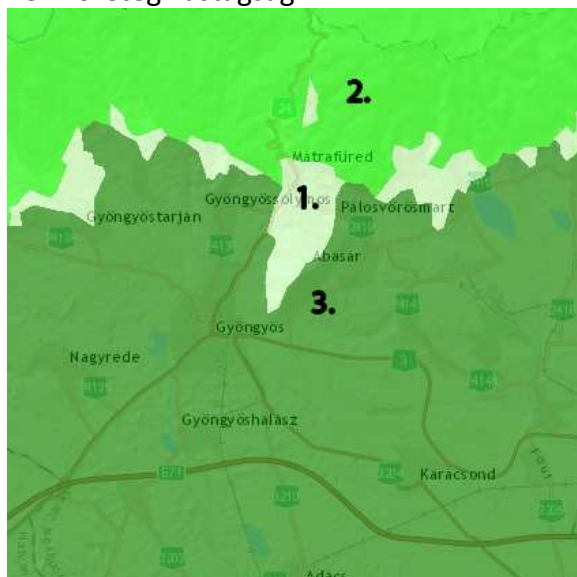
1. Agyarbemosódásos barna erdőtalaj
2. Köves és földes kopárok
3. Ramann-féle barna erdőtalajok
4. Erubáz talajok, nyiroktalajok
5. Csernozjom-barna erdőtalajok
6. Fiatal, nyers öntéstalajok

Talajértékszám

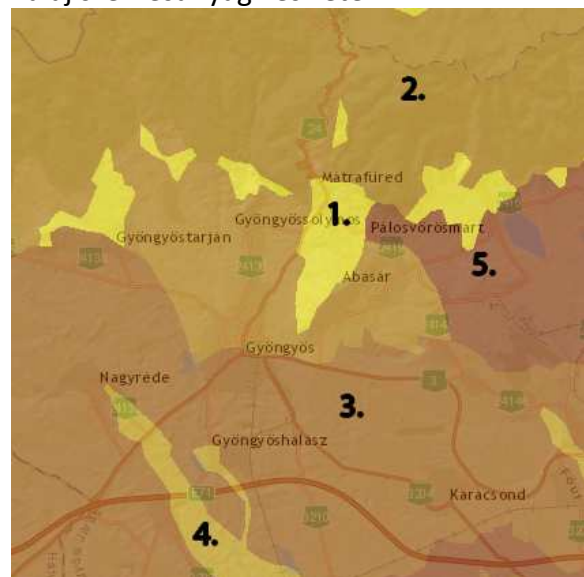
1. 0-10
2. 20-30
3. 30-40
4. 50-60

Termőréteg vastagság

1. <20
2. 40-70
3. 100+

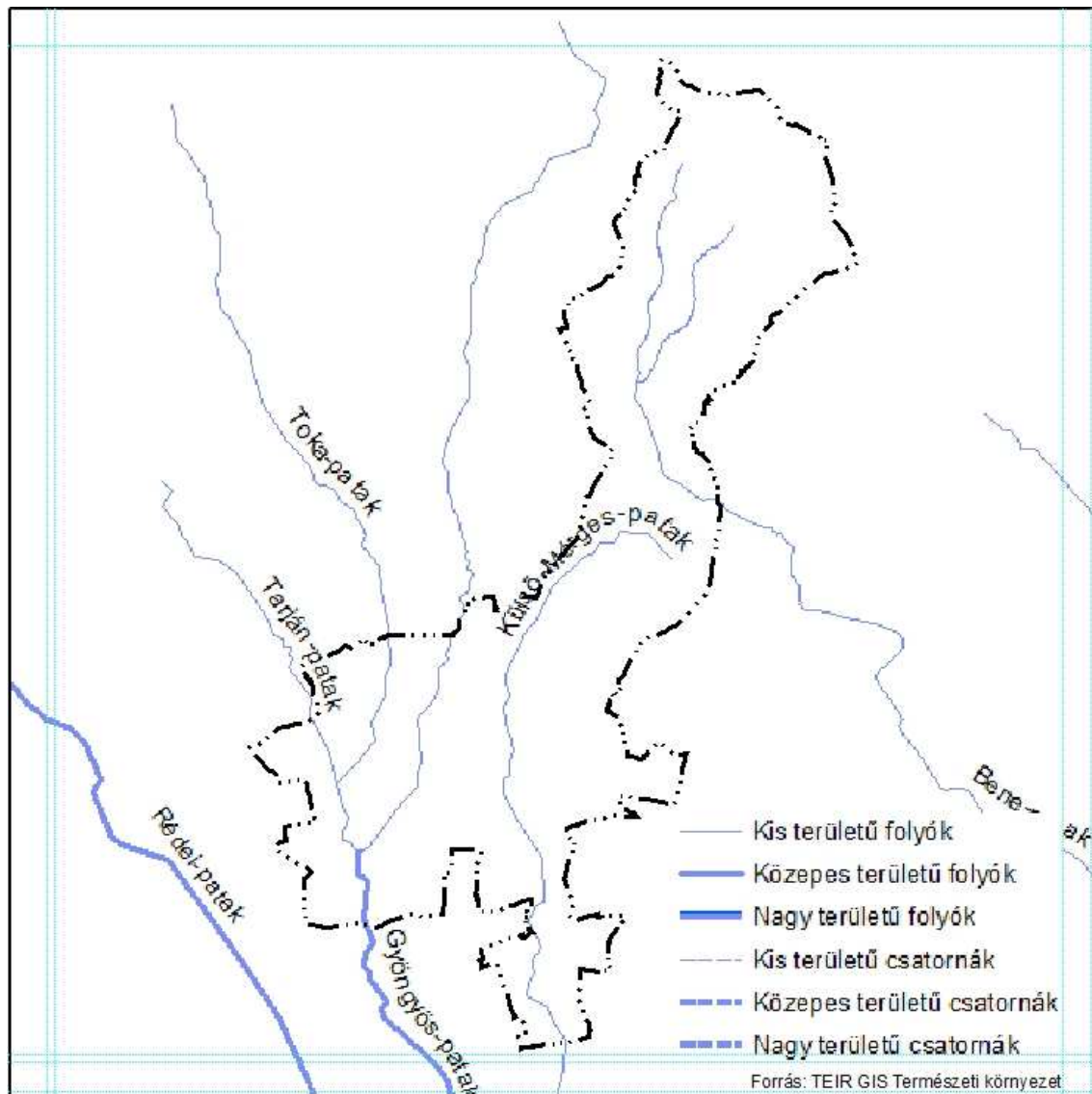
Talaj szervesanyag készlete

1. <50
2. 100-200
3. 200-300
4. 50-100
5. 300-400

Vízgazdálkodási talajtulajdonságok

Fizikai talajtulajdonságok

4. ábra Főbb vízfolyások Gyöngyös területén (Forrás: TEIR GIS Természeti környezet)

Klimatikus adottságok:

Éghajlatát tekintve elkülönül a település alacsonyabban fekvő déli, és magasabban fekvő északi része.

A Mátra magasabb területeire a hűvös, nedves éghajlat jellemző. A napsütéses órák évi száma a legmagasabb csúcsokon 2000, lejjebb 1900 nap (nyáron kb. 740, télen 250 óra). Az évi középhőmérséklet 6,0-8,0 °C, Kékestetőn mindössze 5,4 °C. A csapadék évi mennyisége 600-840 mm körüli. A leggyakoribb szélirány a DNy-i.

A város központi belterülete mérsékelt meleg-száraz éghajlatú kistájhoz tartozik. Az évi napfénytartam 1900 óra fölött alakul, ez nyáron kb. 770, télen 180 órát jelent. A csapadék évi átlaga 530-580 mm között alakul. A leggyakoribb szélirány az ÉNy-i és a DK-i, az átlagos szélesség 2-2,5 m/s.

Forrás: Kistájkataszter

Növényzet:

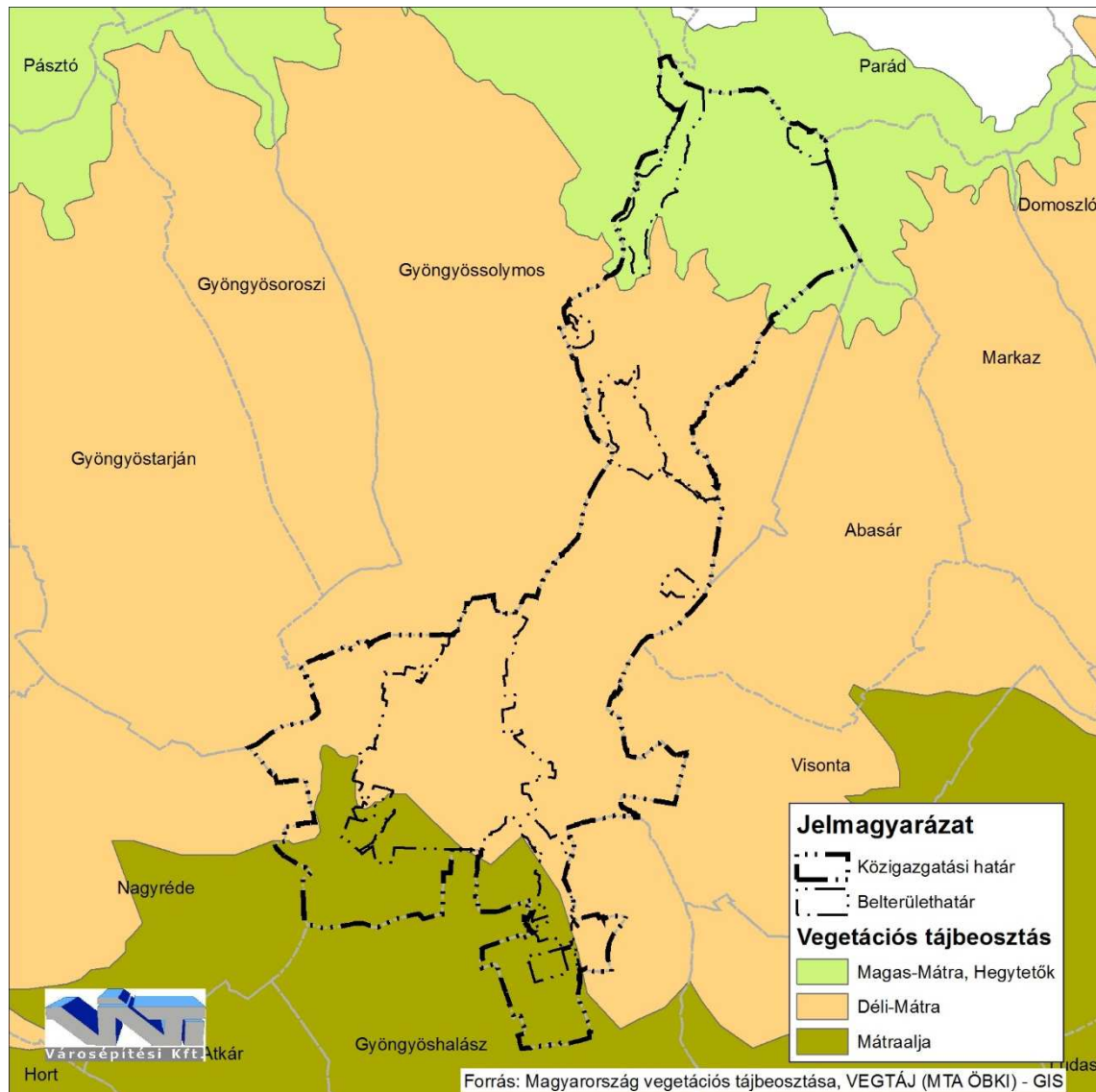
A MÉTA program keretében elkészült Magyarország vegetációs tájbeosztása (Molnár Cs. et al (2008)). Ez alapján a település területe a Magas-Mátra, Hegytető; a Déli-Mátra és a Mátraalja vegetációtájakhoz tartozik. Az országos átlagnál jobb képet mutat, hogy a Magas-Mátrában 70% felett, a Déli-Mátrában 30-50% között van a természetközeli növényzet aránya. Ugyanakkor ez az arány a Mátraalján már csak 10% alatti. Forrás: <http://www.novenyzetiterkep.hu/node/46>

A Magas-Mátra D-i kitettségű oldalain magasra felhúzódó tölgyesek jellemzőek, a legmagasabb területeket montán bükkösök borítják. Kiemelten fontos élőhelyek a szivárgó vízfolyások fás és fátlan társulásai. A tájegység részén telepített erdők (luc-, vörös- és erdeifenyvesek) foglalnak helyet. A kistájon a fajszám: 1000-1200, védett fajok száma 100-120.

A Déli-Mátra jelenlegi fás növényzete főként a száraz, melegkedvelő fajokban bővelkedő cseres-tölgyes, molyhos-tölgyes bokorerdő. Az élőhelyek közül kiemelkedik a Sár-hegy, ahol az alföldi, a középhegységi és a déli flóraelemek egyaránt megtalálhatók. A hegylábon elterjedtek az akáctelepítések, a főbb inváziós fajok a gyalogakác, selyemkóró és az aranyvessző-fajok. A kistájon a fajszám: 800-1000, védett fajok száma 40-60.

A Nyugati-Mátraalja kistáj potenciális erdős-sztyep vegetációja mára szinte teljesen megsemmisült. Jelenleg a szántó- és szőlőterületek a jellemzők. Elakárosodott erdőállományai mellett néhány száraz gypfolt, legelő és rétek alkotják növényállományát. A kistájon a fajszám 400-600, a védett fajok száma kevesebb, mint 20.

Forrás: Kistájkataszter

5. ábra Vegetációs tájbeosztás Gyöngyös közigazgatási területén (Forrás: MTA ÖBKI GIS, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat

Az 1780-as években készült első katonai felmérésen már jól látható a több utcával rendelkező Gyöngyös település. Neve mellett a „Markt” kifejezés arra utal, piaccal is rendelkezett a térkép készítésének idején. A Gyöngyös-patak jobb partján a beépített területektől keletre és nyugatra nagy, összefüggő szőlőterületek foglaltak helyet. A településtől délre többnyire szántók terültek el. A környező patakok széles mederrel, zöldsávval rendelkeztek. A Mátra felé vezető völgyekben, erdőkben megjelent a ma is létező úthálózat elődje. A mai Mátrafüred területén ekkor még csak egy templom és fogadó állt.

A második katonai felmérés készítésének idejére (19. sz. első fele) a település sokat fejlődött, növekedett. A beépített területek körül kertek jöttek létre, távolabb összefüggő szőlőterületek

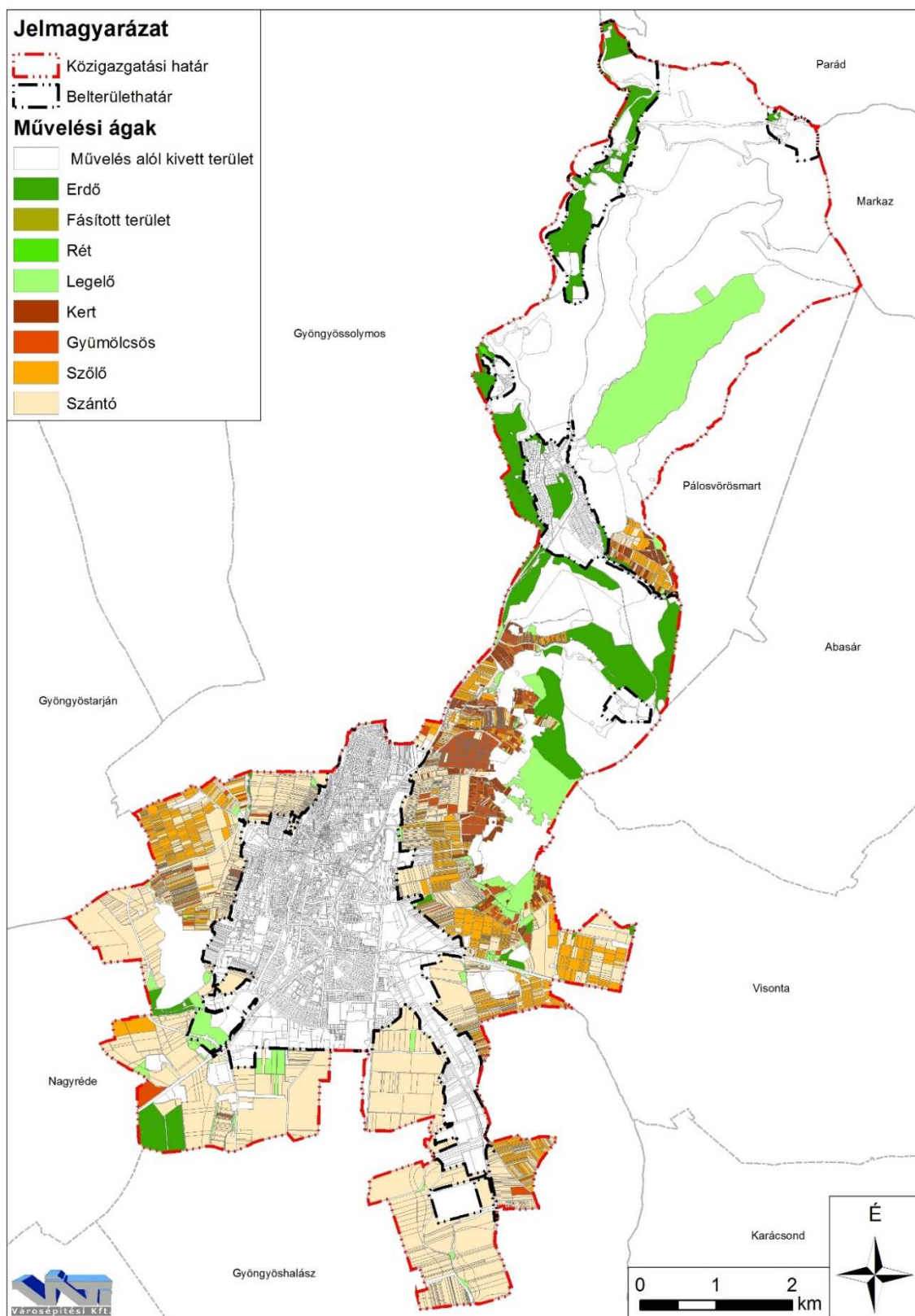
A harmadik katonai felmérés készítésének idejére megépült a Vámosgyörköt Gyöngyössel összekötő vasútvonal és kiépült a ma is létező főbb közlekedési útvonalak jelentős része.

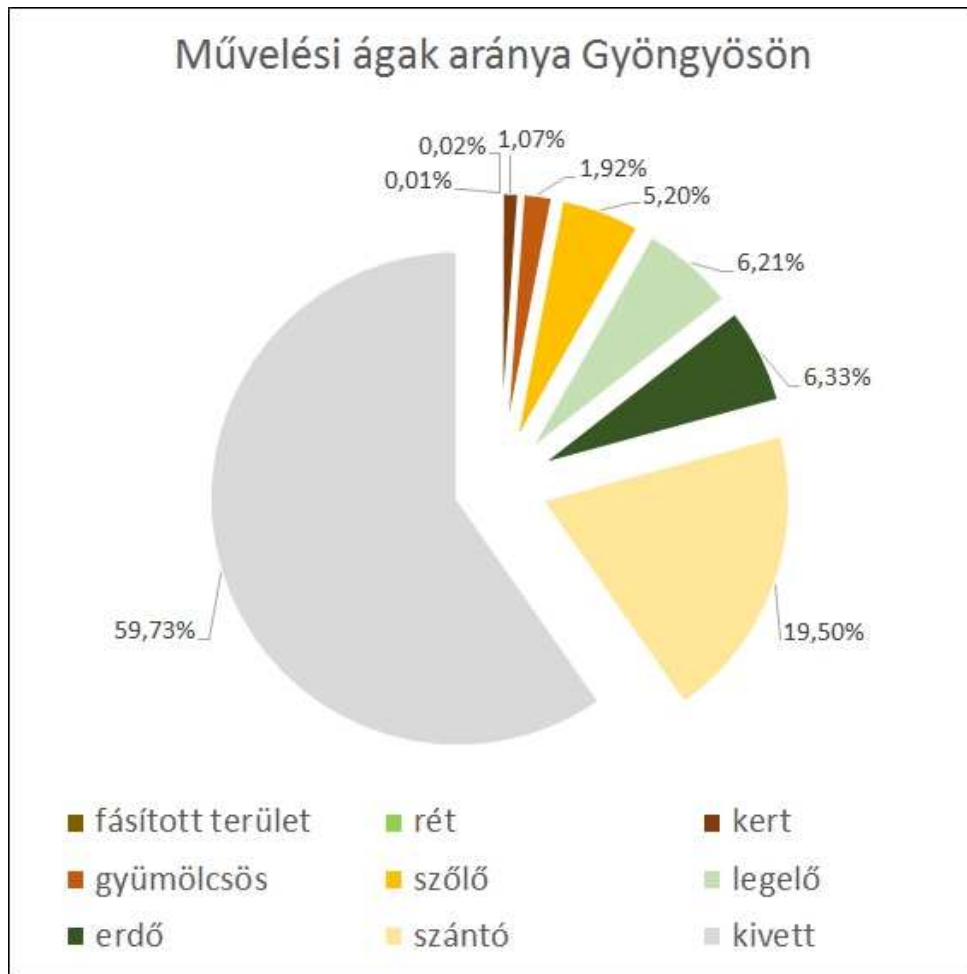
A földhivatali alapadatok vizsgálata alapján Gyöngyösön a település területének 59,7%-a van művelés alól kivonva. Az összterület 19,5%-a, a művelésbe vont területek 48,43%-a szántó művelési ágú. Szántók elsősorban a belterület körül, az alacsonyabb magasságú területeken fordulnak elő. A település területének mindössze 6,33%-a van erdőterületként jelölve, holott ennél jóval magasabb az erdősültségi arány. Legelők 6%-ban, szőlők 5%-ban, gyümölcsösök 2% területarányban fordulnak elő a belterületről északnyugatra, mozaikosan. A kertek, rétek és fásított területek aránya elenyésző a település összterületéhez képest.

[illegible]

csak művelt	0,04%	0,06%	2,66%	4,77%	12,90%	15,43%	15,71%	48,43%			100,00%
----------------	-------	-------	-------	-------	--------	--------	--------	--------	--	--	---------

6. ábra Művelési ágak megoszlása Gyöngyös területén (Forrás: Földhivatali alaptérkép, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

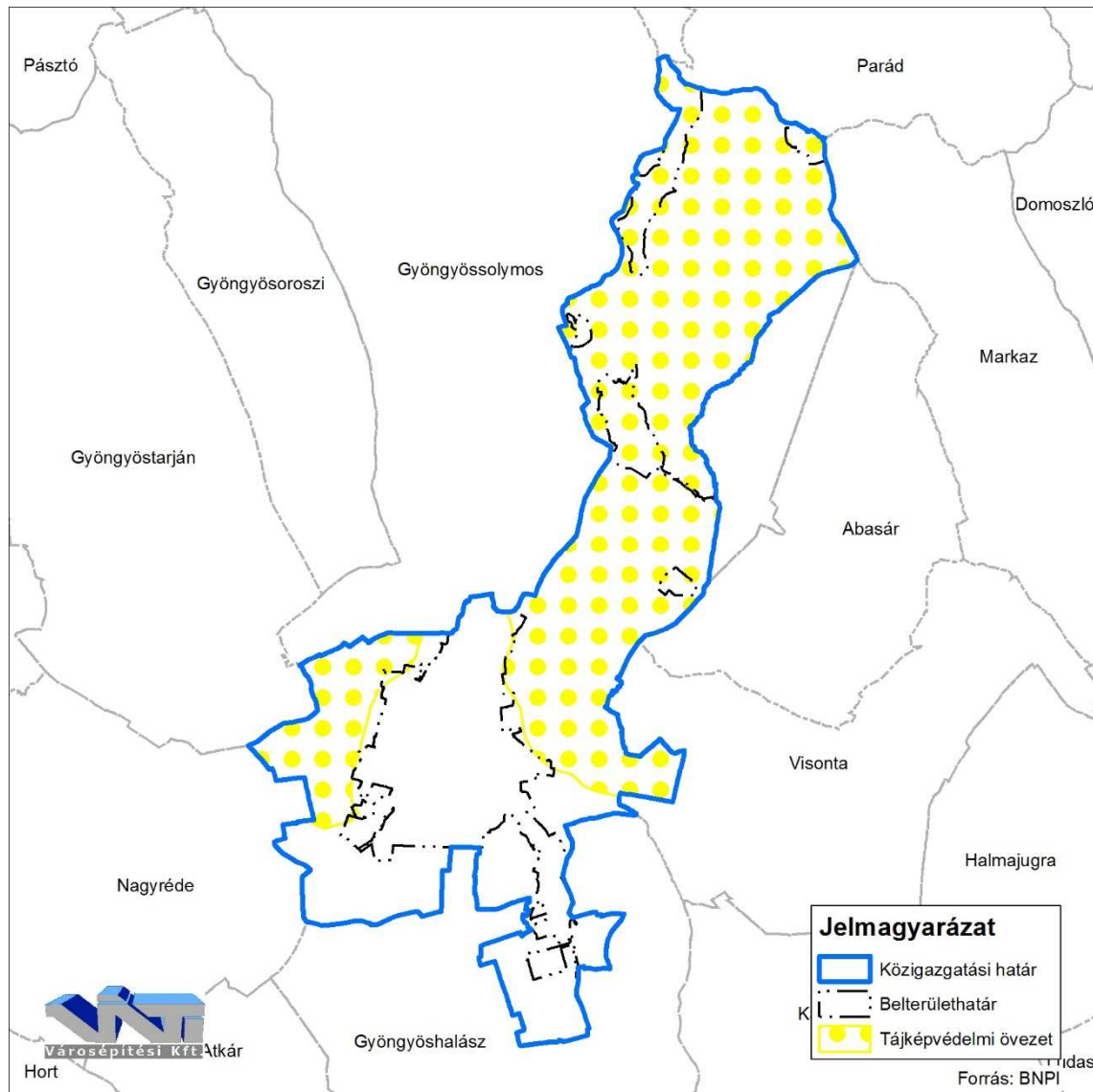

7. ábra Művelési ágak százalékos megoszlása (Forrás: Földhivatali alaptérkép, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetének lehatárolása a BNPI digitális adatszolgáltatása alapján történt. A Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek a település északi részén és a központi belterülettől nyugatra helyezkednek el. Jelentős részük egyúttal Natura 2000 és védett természeti terület is. Művelési ágait tekintve szántó, szőlő, erdő és rét művelési águ ingatlanokról van szó, azonban figyelemre méltó a művelés alól kivont területek aránya is. Tájképvédelmi szempontból a változatos domborzat, a jelentős magasságkülönbség a legmeghatározóbb tényező, mely egyúttal jelentős turisztikai érdeklődéssel is jár. A terület tájképi (épített és természeti, látványbeli) értékeinek megőrzése Gyöngyös Városán túlmutató, országos érdek.

8. ábra Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek (Forrás: BNPI, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A BNPI adatszolgáltatása alapján az alábbi közösségi jelentőségű Natura 2000 területek érintik Gyöngyös közigazgatási területét:

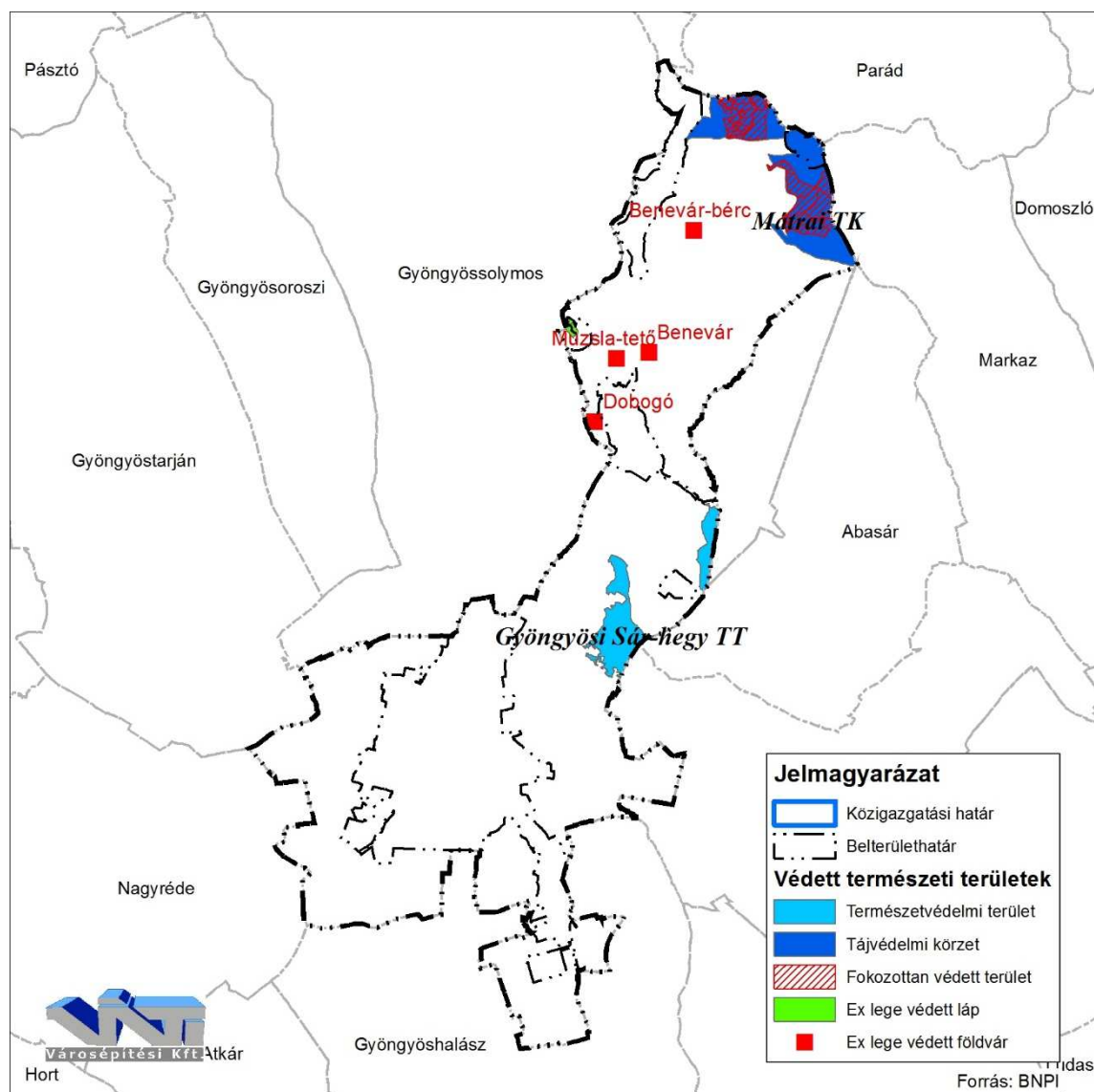
- Gyöngyösi Sár-hegy Jóváhagyott kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
- Mátra Különleges Madárvédelmi Terület

A BNPI adatszolgáltatása alapján az alábbi országos jelentőségű védett természeti területek érintik Gyöngyös közigazgatási területét:

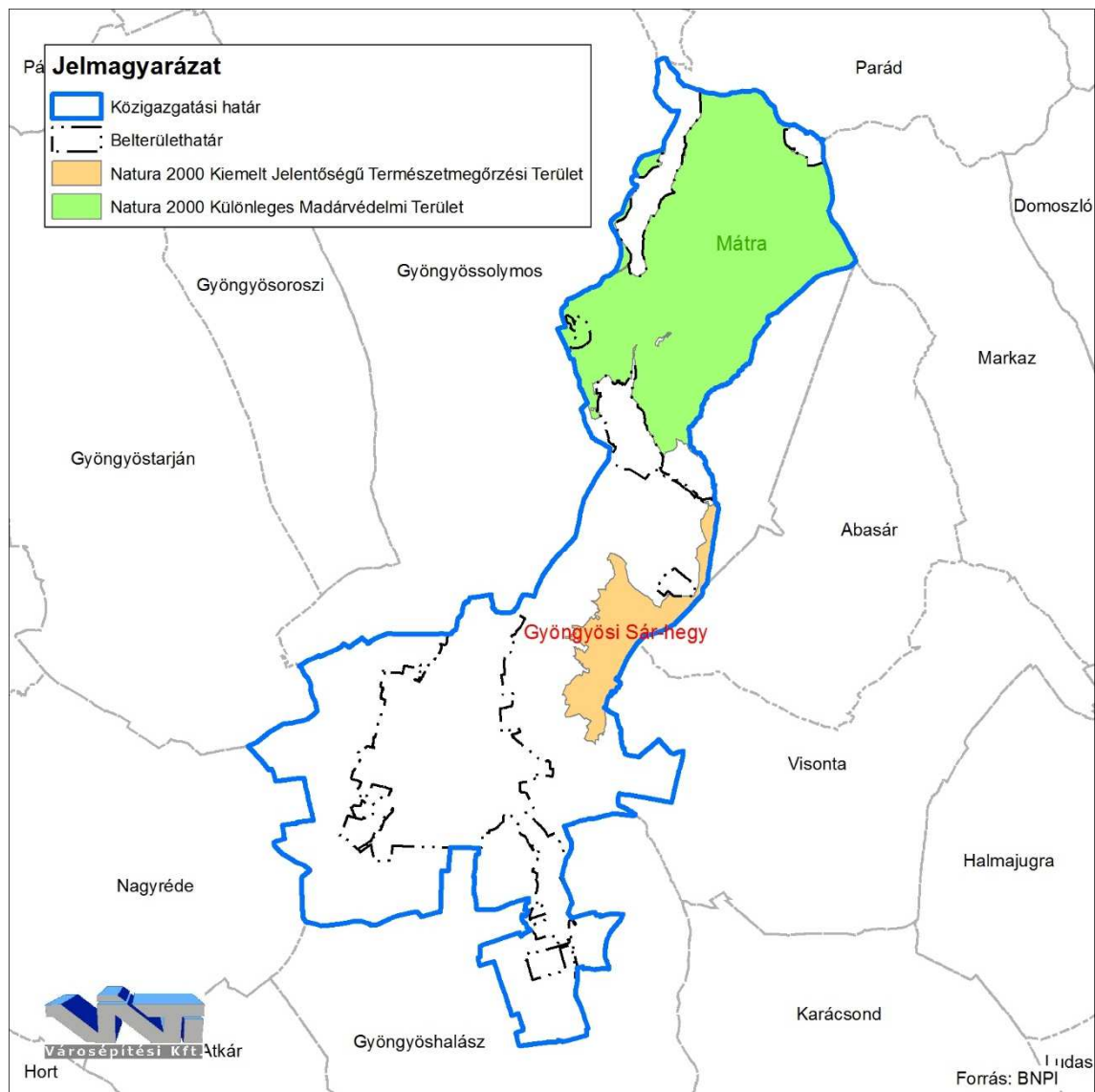
- Mátrai Tájképvédelmi Körzet
- Gyöngyösi Sár-hegy Természetvédelmi Terület

A hatályos HÉSZ tartalmazza a megyei szinten védetté nyilvánított, de jelenleg helyi védelem alatt álló természetvédelmi területek és értékek helyrajzi számos listáját.

Gyöngyös Város Képviselő-testületének 13/2012.(III.30.) önkormányzati rendeletének – az épített és a természeti környezet helyi védelméről – 1. melléklete tartalmazza a helyi védelem alatt álló természeti értékek helyrajzi számos listáját.

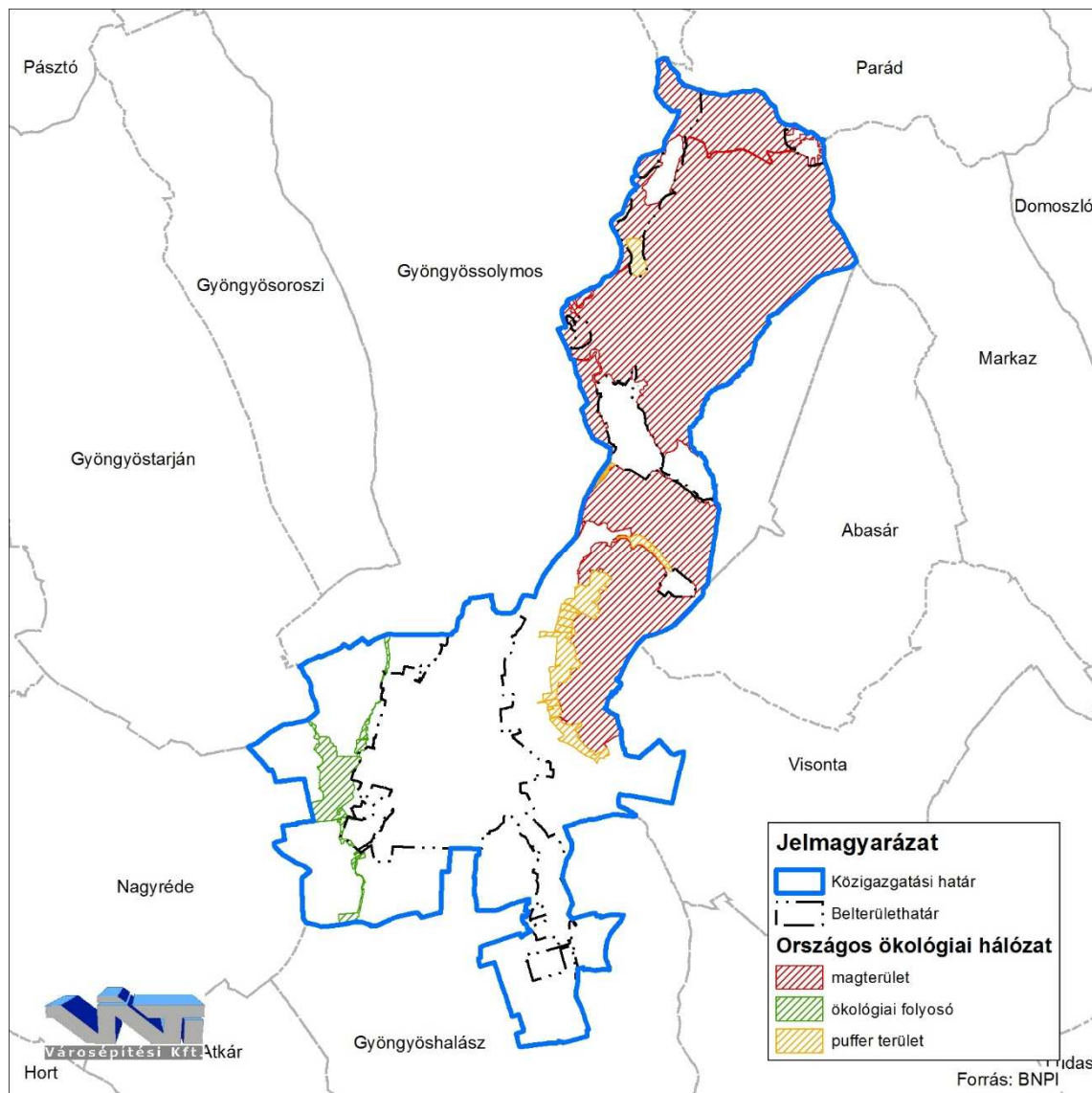
9. ábra Országos jelentőségű védett természeti területek Gyöngyösön (forrás: BNPI, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

10. ábra Natura 2000 területek Gyöngyösön (Forrás: BNPI, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

A BNPI adatszolgáltatása alapján az Országos Ökológiai Hálózathól a magterület, ökológiai folyosó és puffer terület érinti Gyöngyös Város közigazgatási területét. Az övezetek lehatárolásának térképes ábrázolása alább látható.

11. ábra Az országos ökológiai hálózat elemei Gyöngyösön (Forrás: BNPI, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Konfliktusforrások lehetnek:

- Város területén átmenő patakok ökológiai állapotának romlása, parti sávjuk beépítése
- Mátrában a természetvédelem és a turizmus között kialakuló ellentét
- Település beépítésre szánt területeinek növekedése értékes termőföldek kárára
- Korábbi szőlők, gyümölcsösök felhagyása következtében özönfajok, invazív fajok elterjedése
- Tájképet, látványt romboló elemek megjelenése a tájban

Összefoglalás:

A település egészét tekintve jelentős magasságkülönbségek figyelhetők meg. A város négy kistáj területén fekszik, ezek közül a Déli-Mátra és a nyugati-Mátraalja karaktere a legerősebb.

A településen számos patak folyik keresztül, három tóval is rendelkezik Gyöngyös. A klimatikus adottságok a magassági viszonyoktól függően eltérőek. A természetes növényzet aránya a Mátrán magasabb, a hegylábon alacsonyabb. a település 60%-a művelés alól kivett terület, a művelt területek közel fele szántó. Gyöngyös két Natura 2000 területtel, a Mátrai Tájvédelmi Körzettel és a Gyöngyösi Sár-hegy Természetvédelmi Területtel érintett.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

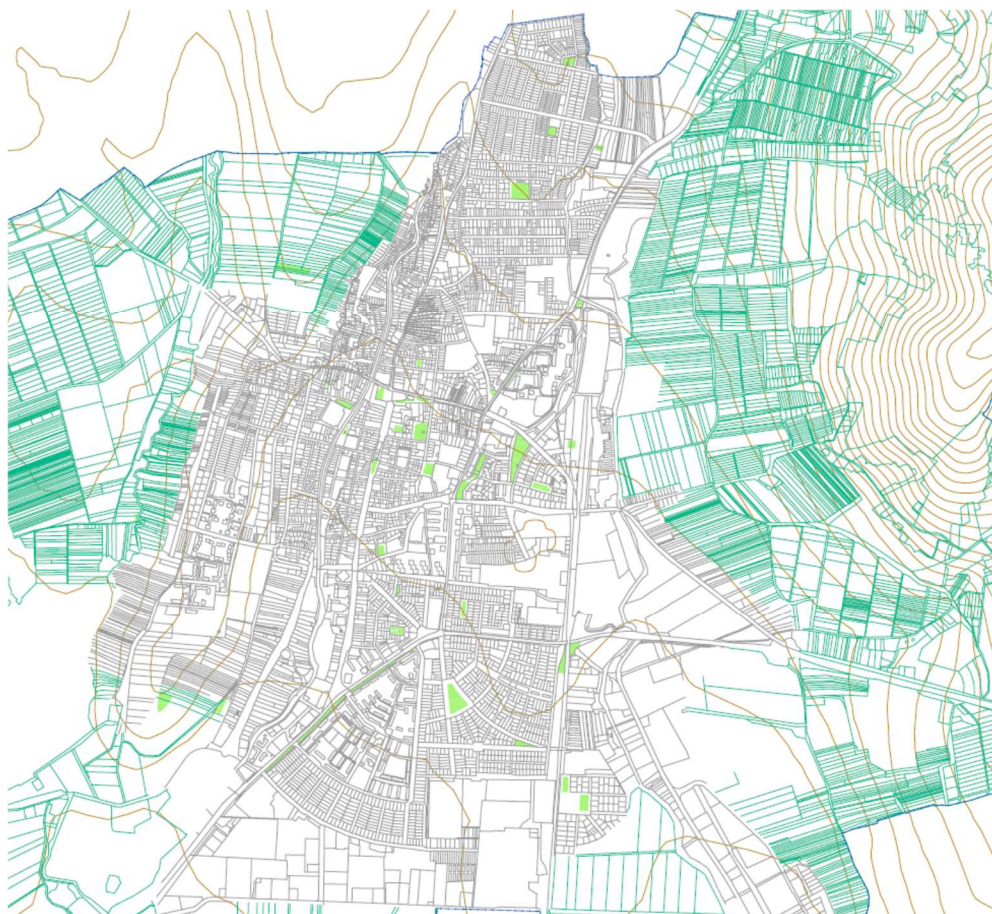
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek közé tartoznak az erdőterületek, erdősávok, fasorok, gyepterületek, felszíni vizek parti sávja, parkok, köz- és magánkertek, temetők, játszóterek.

A földhivatali alapadatok tartalmazzák az erdő-, illetve gyepterületek elhelyezkedését. Ezek többségében a belterületről északra, illetve délnyugatra találhatók. Az Országos Erdőállomány Adattár szerint Mátrafüred és Mátraháza területe közzélzeti rendeltetésű erdővel van körbevéve.

Földhivatali alaptérkép az alábbi hrsz. számú ingatlanokat jelöli közparkként: 2425, 4136/3, 1900/25, 1900/27 hrsz.

12. ábra A hatályos TSZT-n megjelenő zöldterületek (forrás: Hatályos TSZT)

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A hatályos TSZT temetőket a belterülettől keletre, zöldterületeket (közparkot, közkertet) a belterületen elszórva jelöl. A terv külön területfelhasználási kategóriaként jelöli az ökológiai folyosókat, melyek jellemzően a patakok mentén foglalnak helyet. A település nagy része kertvárosias, kisvárosias jellegű, ahol a zöldfelületi ellátottság magas. A nagyvárosias lakóterületbe sorolt településrészek többségében lakótelepek, amelyek szintén magas zöldfelületi aránnyal, kifejezett fás szárú növényzettel rendelkeznek.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Lehetséges konfliktusok:

- játszóterek folyamatos, EU-s elvek szerinti fenntartása
- fasorok folyamatos fenntartása, közművekkel (légvezetékekkel, földkábelekkkel) való konfliktus
- sportpályák lombkoronaszintjének alacsony aránya
- nagyobb közparkok hiánya,
- szűk belvárosi utcák fásításra nem alkalmasak

- patak menti összefüggő zöldfelületek megszakadnak

Összefoglalás:

Gyöngyös főbb zöldfelületi elemei az erdőterületek, a patakok parti sávja, a belterületi köz-és magánkertek, közparkok, temetők. A város a központi, sűrű beépítésű területeket leszámítva magas zöldfelületi aránnyal rendelkezik.

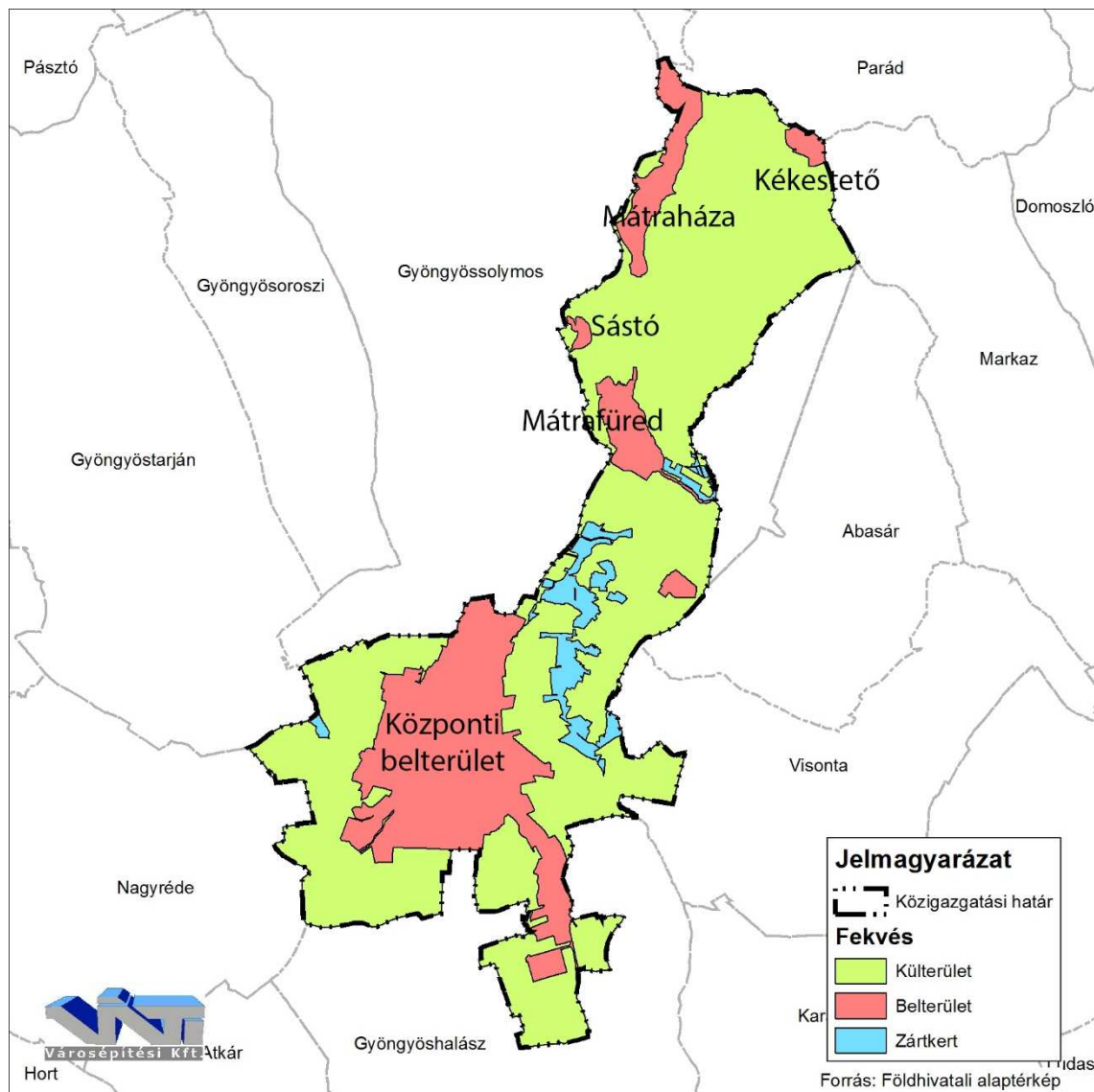
1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

Gyöngyös Város közigazgatási területének területfelhasználási vizsgálata részben a földhivatali alapadatokra, részben a nagytávú elhatározásokat is rögzítő településszerkezeti terv területfelhasználási tervlapjára épül.

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A település több településrészből áll, melyek belterülete egymástól különálló. A központi belterületen kívül Mátrafüred, Sástó, Mátraháza és Kékestető is belterülettel rendelkezik a földhivatali alaptérkép alapján. Zártkertek a központi belterülettől északkeletre helyezkednek el. Az egyes településrészeket az észak-déli irányú 24. sz. Gyöngyös-Parád-Eger másodrendű főút köti össze. A domborzati viszonyok miatt a belterületek összenövése eddig nem történt meg, és a jövőben sem várható.

13. ábra Gyöngyös szerkezete (forrás: Földhivatali alaptérkép, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

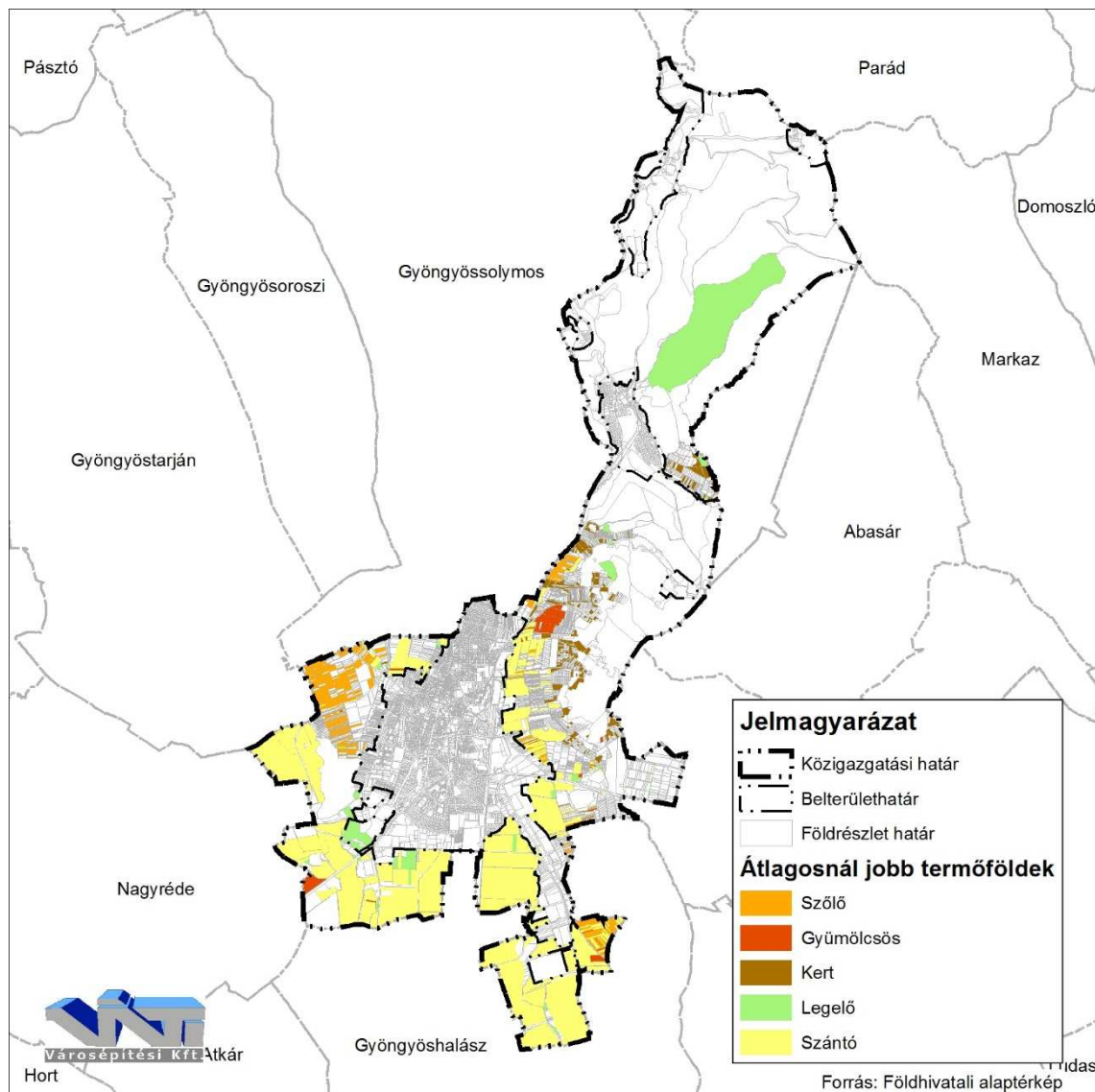
1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

A fejezethez tartozó ábrán tüntettük fel az. A földhivatal adatszolgáltatása szerint az alábbi minőségi osztályok számítanak átlagosnál jobbnak:

művelési ág	összterület (ha)	átl. jobb. terület (ha)	átl. KTJ (Ak/ha)	átlagosnál jobb minőségi osztály	átl. jobb terület aránya (%)
szántó	1078,7	810,14	25,68	1-3	75,10
legelő	343,58	250,66	30,40	2-3	72,96
szőlő	287,37	112,14	62,72	1-2	39,02
gyümölcsös	106,33	31,39	30,33	2	29,52
kert	59,29	59,25	27,80	3	99,93
rét	1,31	0	-	-	0

művelési ág	összterület (ha)	átl. jobb. terület (ha)	átl. KTJ (Ak/ha)	átlagosnál jobb minőségi osztály	átl. jobb terület aránya (%)
fásított terület	0,82	0	-	-	0

A földhivatali adatszolgáltatás szerint az átlagosnál jobb minőségű termőföldek többségükben a központi belterület körül helyezkednek el, legnagyobb arányban szántóterületek. Az átlagosnál jobb minőségű termőföldek területi kiterjedése összesen 1264 ha (művelt terület 57%-a).

14. ábra Átlagosnál jobb minőségű termőföldek elhelyezkedése Gyöngyös területén (forrás: Földhivatali alaptérkép, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A hatályos TSZT az alábbi beépítésre szánt területeket tünteti fel:

- Nagyvárosias, kisvárosias és kertvárosias lakóterület

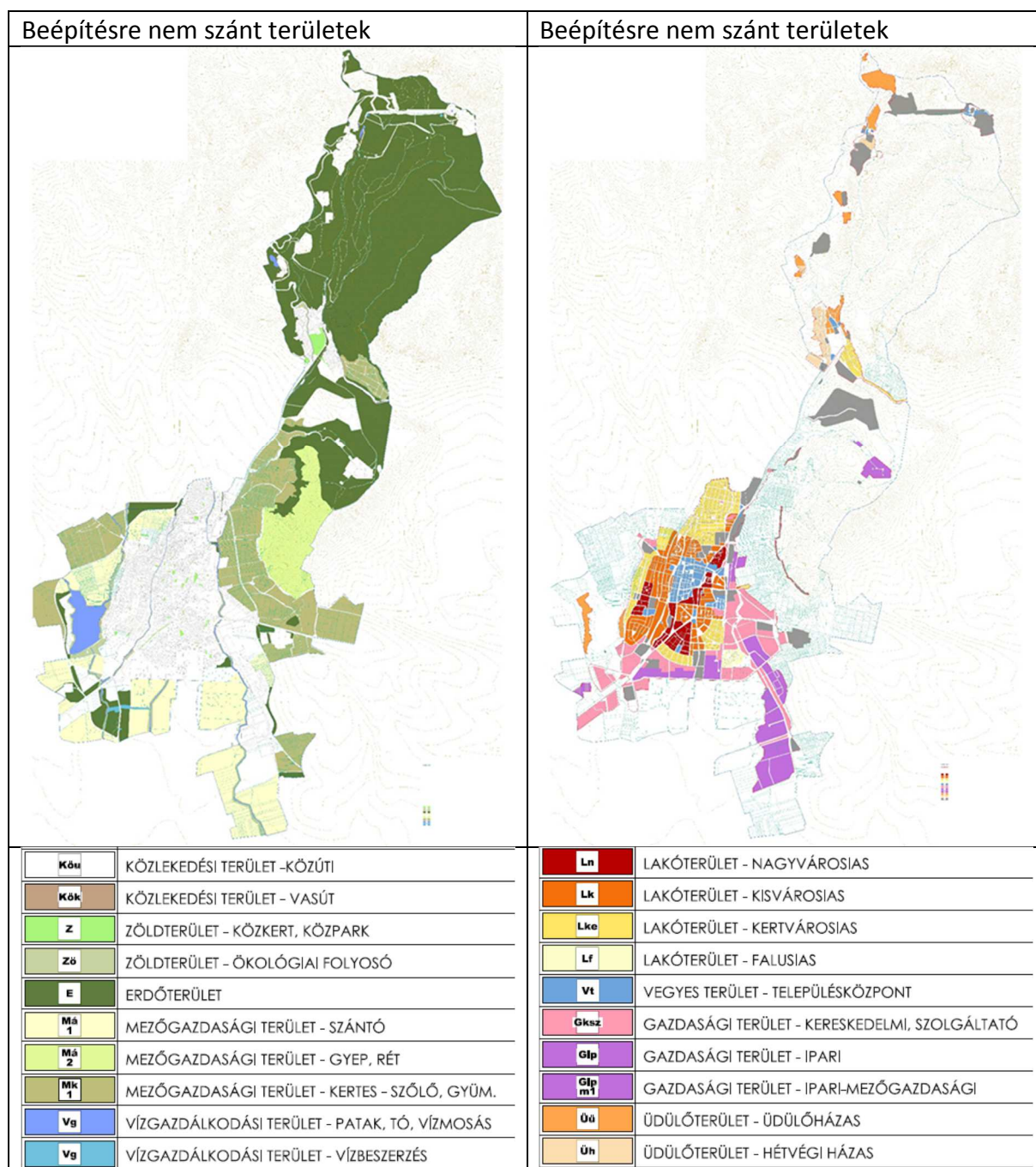
- Falusias lakóterület
- Településközponti vegyes terület, központi vegyes terület
- Gazdasági terület (kereskedelmi, szolgáltató)
- Gazdasági terület (ipari)
- Gazdasági terület (mezőgazdasági üzemi terület)
- Üdülőházas és hétvégi házas üdülőterület

Különleges területek:

- Nagy bevásárlóközpont területe
- Oktatási központok területe
- Egészségügyi területek
- Nagy kiterjedésű rekreációs területek
- Idegenforgalmi területek
- Sportterületek
- Temetőterületek
- Állatkertek, növénykertek területe
- Nyersanyaglelőhelyek területe
- Hulladékkezelők, lerakók területe
- Közmű területek
- Szennyvíztisztító területe
- Különleges közlekedési területek
- Honvédelmi terület

A hatályos TSZT az alábbi beépítésre nem szánt területeket tünteti fel:

- Zöldterület (közkert, közpark)
- Zöldterület (ökológiai folyosó)
- Erdőterület
- Mezőgazdasági terület (szántó)
- Mezőgazdasági terület (gyep, rét)
- Mezőgazdasági terület (kertes)
- Vízgazdálkodási terület (patak, tó, vízmosás)
- Közlekedési terület (közúti, vasúti)

Forrás: Hatályos TSZT (kisebb részterületekre vonatkozó módosítások nincsenek megjelenítve)

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Az alulhasznosított területek egykor gazdasági, katonai, illetve közlekedési célokat szolgáltak. Közös tulajdonságuk, hogy jelenlegi hasznosításuk a terület potenciáljától elmarad. Gyöngyös esetén e területek a déli és délkeleti határa közelében helyezkednek el. A területek többsége magántulajdonban, így fejlesztésükre csak a tulajdonosoknak van lehetősége. Szükséges a jövőben az alulhasznosított barnamezős területekről egy regiszter elkészítése.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Gyöngyös konfliktussal terhelt területei a KSH adatszolgáltatása alapján a szegregátumnak és szegregációval veszélyeztetett területeknek minősülői részei. A szegregátumokról már más fejezetek nyújtanak információt: 1.7.1 és 1.7.2 az életminőség és társadalmi rétegződés kapcsán.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

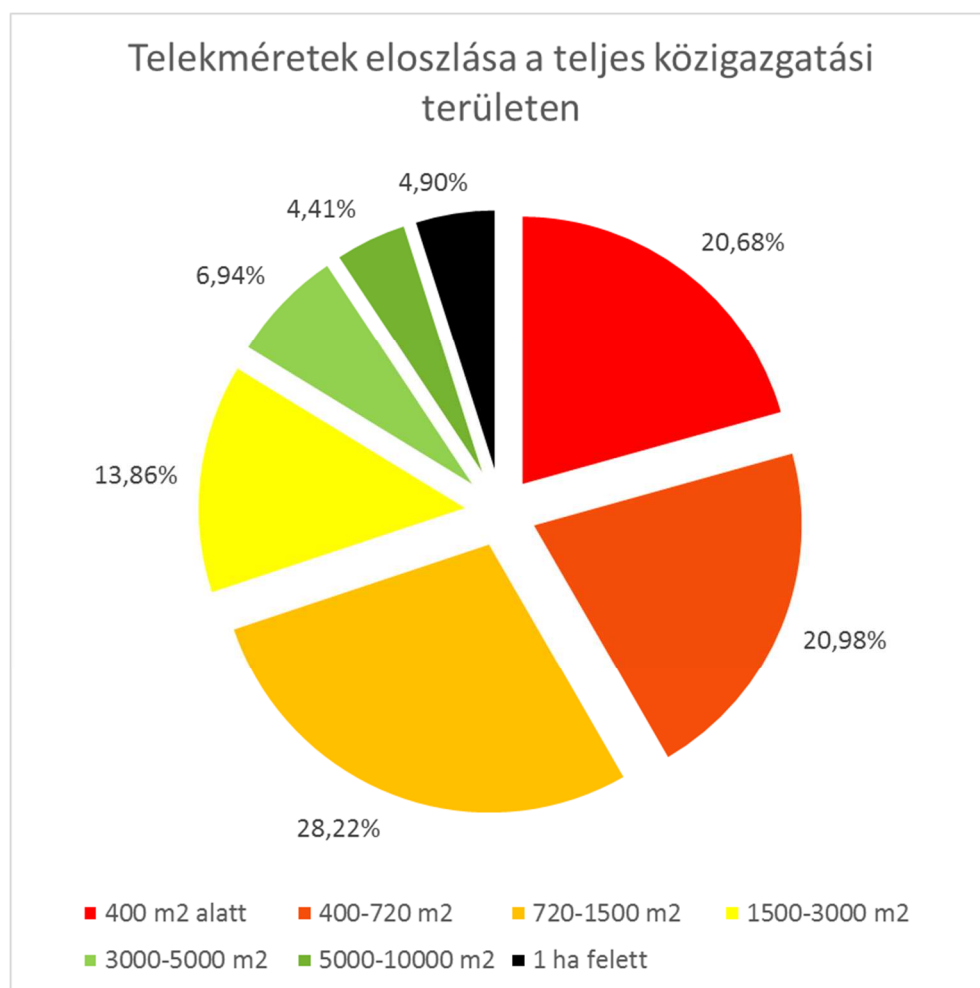
A telekméretek vizsgálatát a földhivatali alapadatok felhasználásával végeztük. Az ingatlanok alapterület szerinti osztályozását a hatályos helyi építési szabályzatban megjelölt határértékek figyelembe vételével végeztük.

Gyöngyös Város területén a földhivatali alaptérkép szerint 12529 db ingatlan található. Ebből igen nagy számú, 7742 db ingatlan belterületi fekvésű. A belterületi ingatlanok 30,84 %-a (2388 db) 400 m² feletti, 31,58 %-a (2445 db) pedig 400 és 720 m² közötti méretű. 720-1500 m² közötti telekmérettel az ingatlanok 21,11%-a (1634 db) rendelkezik. Mindössze a belterületi ingatlanok 16%-a 3000 m² feletti területű.

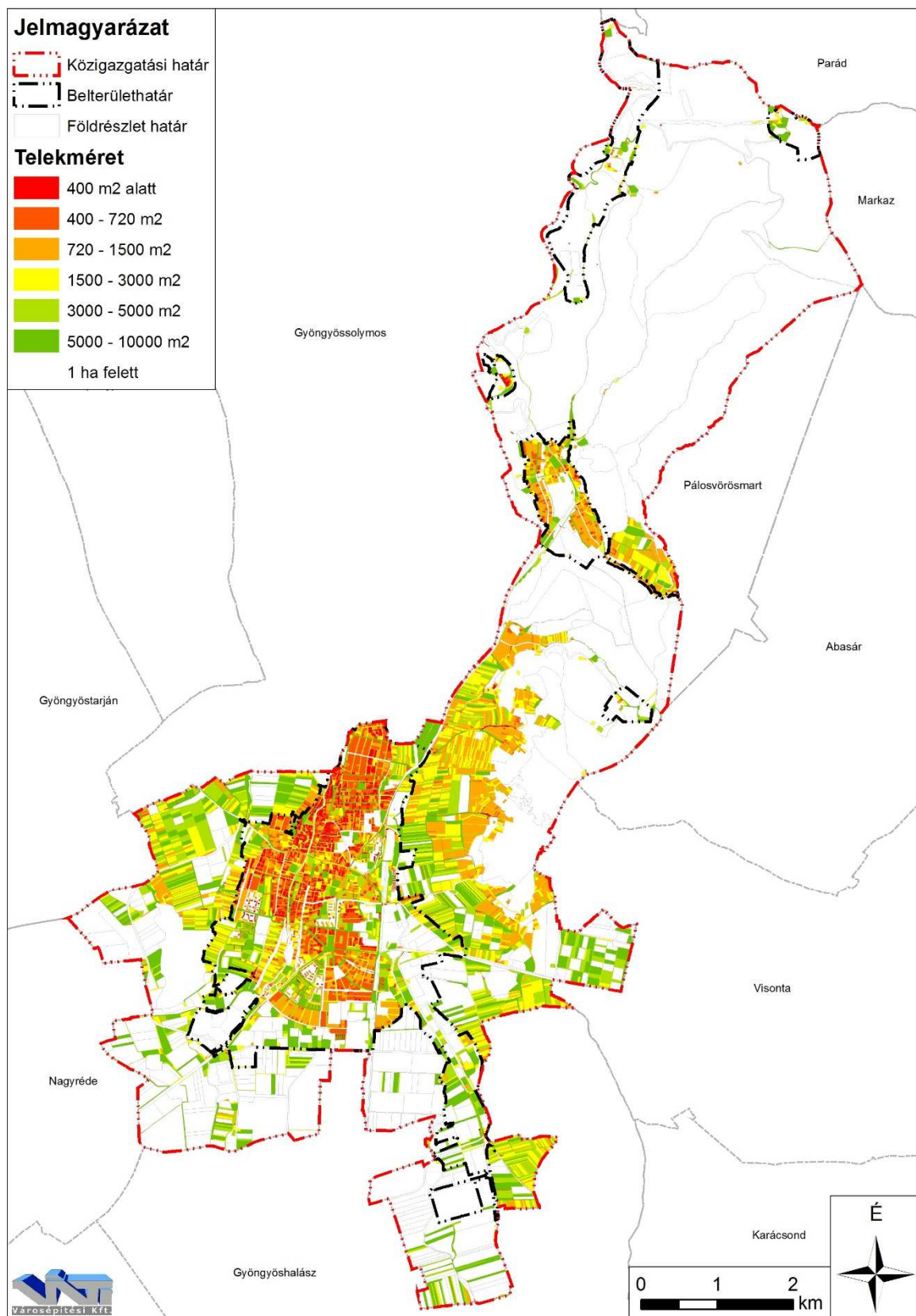
Külterületen legnagyobb arányban (30%) az 1500-3000 m² közötti ingatlanok fordulnak elő, de megtalálhatók a belterülethez hasonlóan a legkisebb (400 m² alatti) telkektől kezdve a legnagyobb (1 ha feletti) telkek is.

(A fejezethez tartozó ábra és diagram a teljes közigazgatási területre vetített adatokat szemlélteti.)

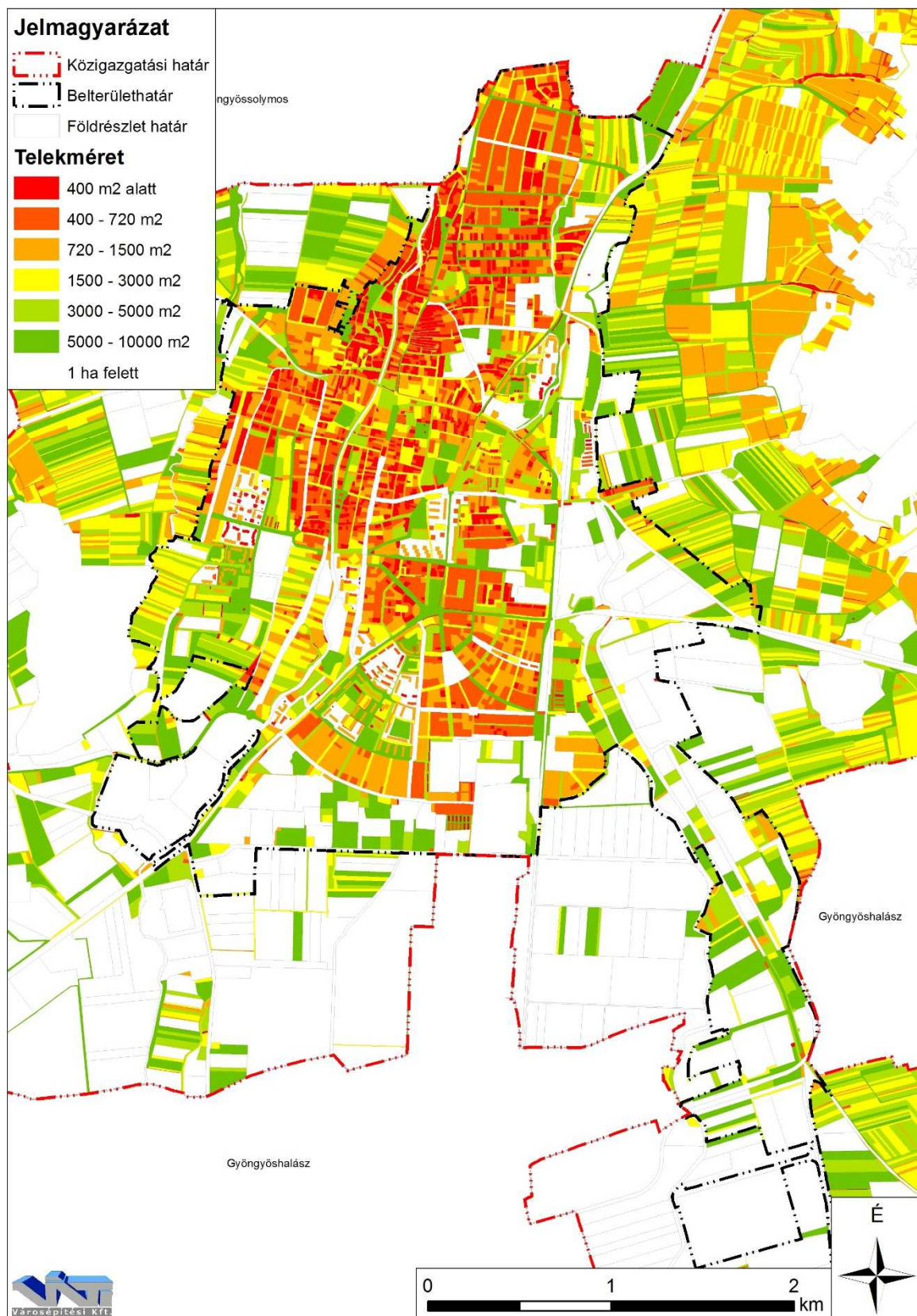
Teljes közigazgatási területen								
	400 m ² alatt	400-720 m ²	720-1500 m ²	1500-3000 m ²	3000-5000 m ²	5000-10000 m ²	1 ha felett	összesen
db	2591	2629	3536	1736	870	553	614	12529
%	20,68%	20,98%	28,22%	13,86%	6,94%	4,41%	4,90%	100,00%
Belterület								
	400 m ² alatt	400-720 m ²	720-1500 m ²	1500-3000 m ²	3000-5000 m ²	5000-10000 m ²	1 ha felett	összesen
db	2388	2445	1634	549	285	218	223	7742
%	30,84%	31,58%	21,11%	7,09%	3,68%	2,82%	2,88%	100,00%
Külterület								
	400 m ² alatt	400-720 m ²	720-1500 m ²	1500-3000 m ²	3000-5000 m ²	5000-10000 m ²	1 ha felett	összesen
db	56	122	828	968	546	323	377	3220
%	1,74%	3,79%	25,71%	30,06%	16,96%	10,03%	11,71%	100,00%

15. ábra Telekméretek eloszlása Gyöngyös közigazgatási területén (forrás: Földhivatali alaptérkép, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

16. ábra Telekméret vizsgálat a teljes közigazgatási területen (Forrás: Földhivatali alaptérkép, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

17. ábra Telekméret vizsgálat a központi belterületen (Forrás: Földhivatali alaptérkép, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A telkek tulajdoni formája tekintetében eltérő viselkedést a Magyar Állam, az Önkormányzat és a magántulajdonban álló ingatlanok mutatnak.

A Magyar Állam tulajdonában álló ingatlanokról részletes adataink nincsenek. Jó néhány ingatlantípus állami tulajdona viszont ismert. A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 4. § (1) bekezdése alapján az állam kizárólagos tulajdonába tartoznak az alábbiak:

Vízfolyások:

- Gyöngyös-Nagy-patak
- Külső-Mérges-patak

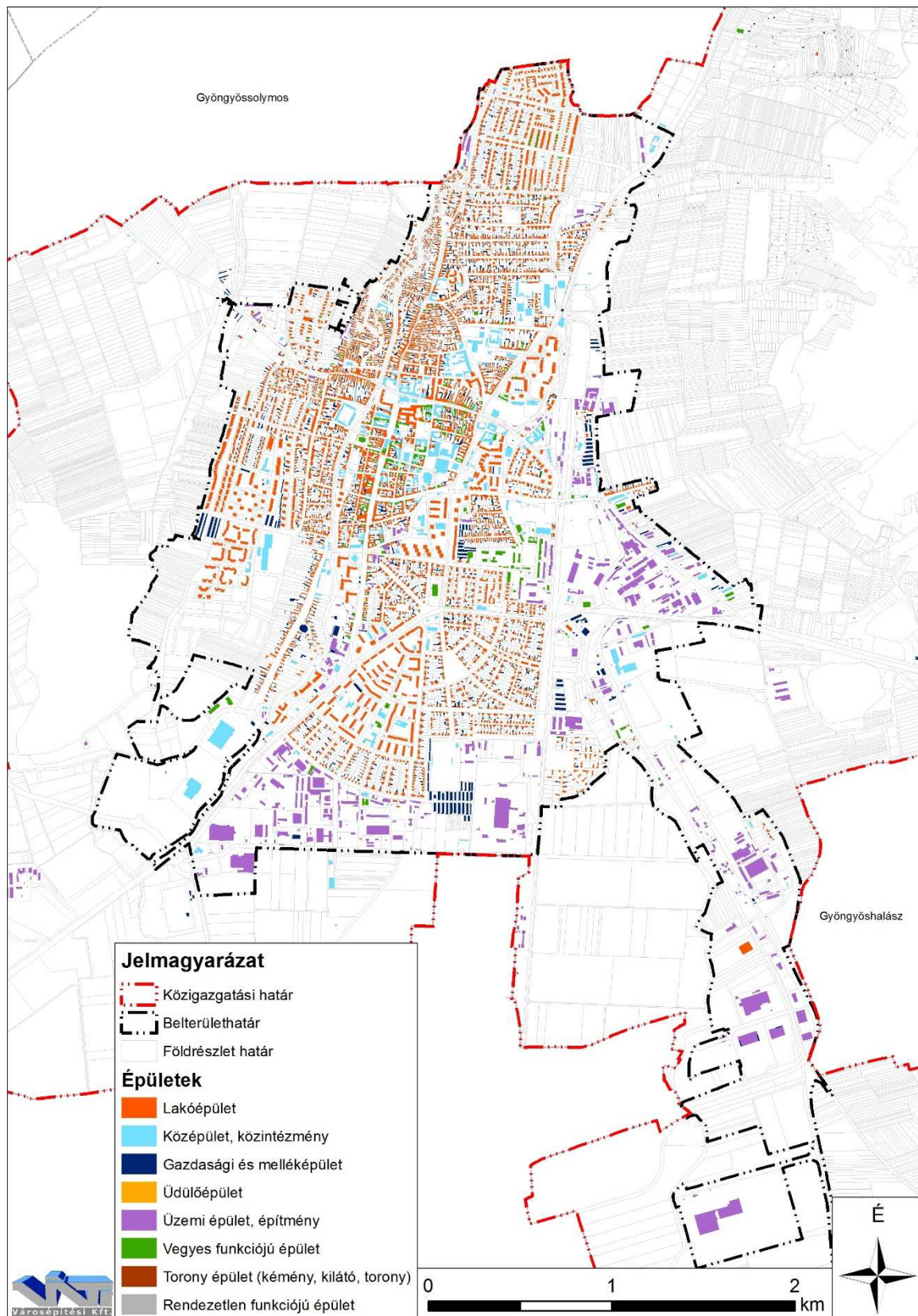
Vasúti pályák:

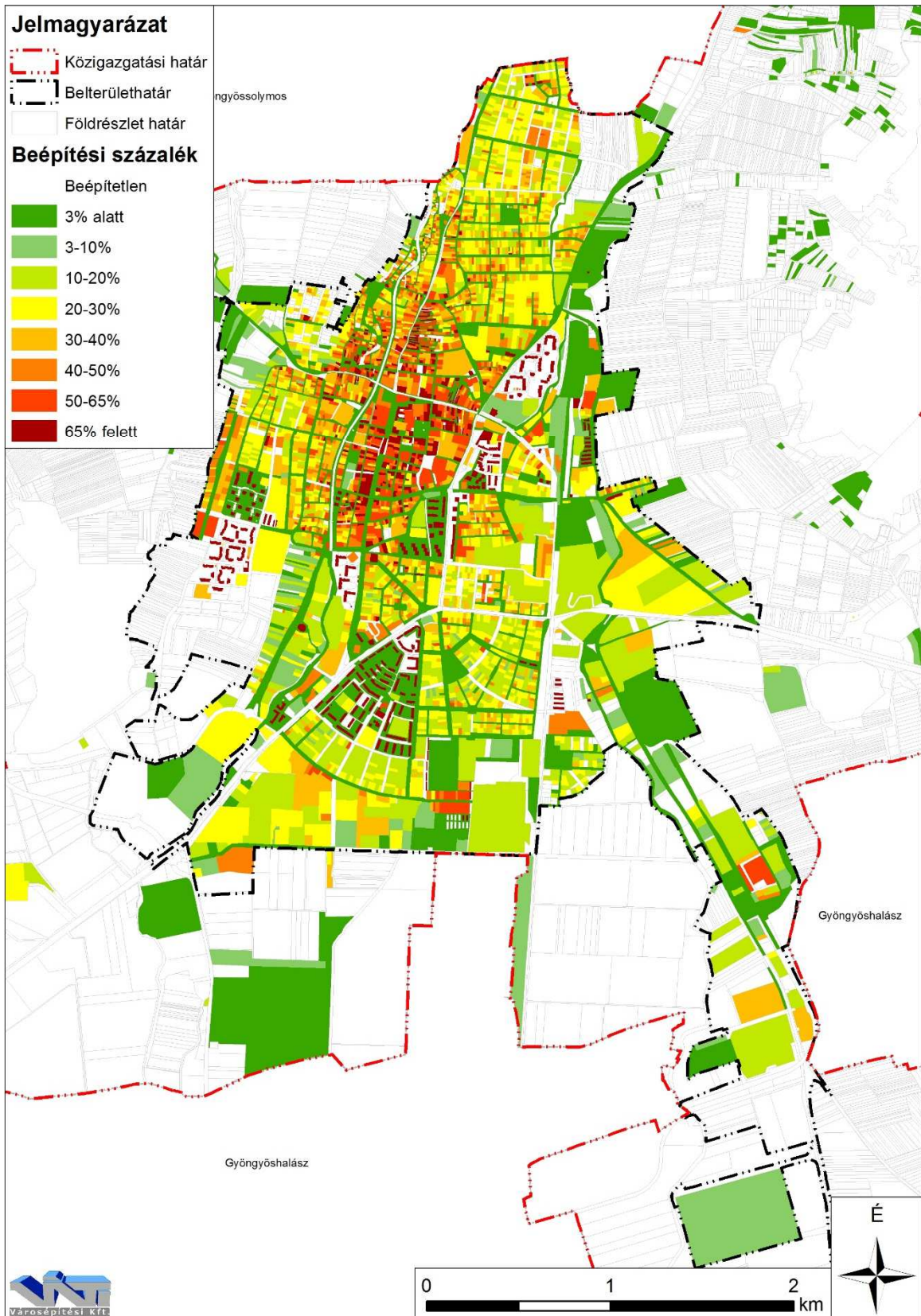
- 85 sz. Vámosgyörk-Gyöngyös vasútvonal

Országos közutak

- M3 jelű autópálya
- 3. sz. főút
- 24. sz. főút
- 2406. j. összekötő út
- 2408. j. összekötő út
- 2416. j. összekötő út
- 2419. j. összekötő út
- 3203. j. összekötő út
- 3204. j. összekötő út
- 3210. j. összekötő út
- 24133. j. bekötő út
- 24134. j. bekötő út
- 24136. j. bekötő út
- 24137. j. bekötő út
- 24140. j. bekötő út
- 24312. j. bekötő út
- 24313. j. bekötőút

1.14.5. Az építmények vizsgálata

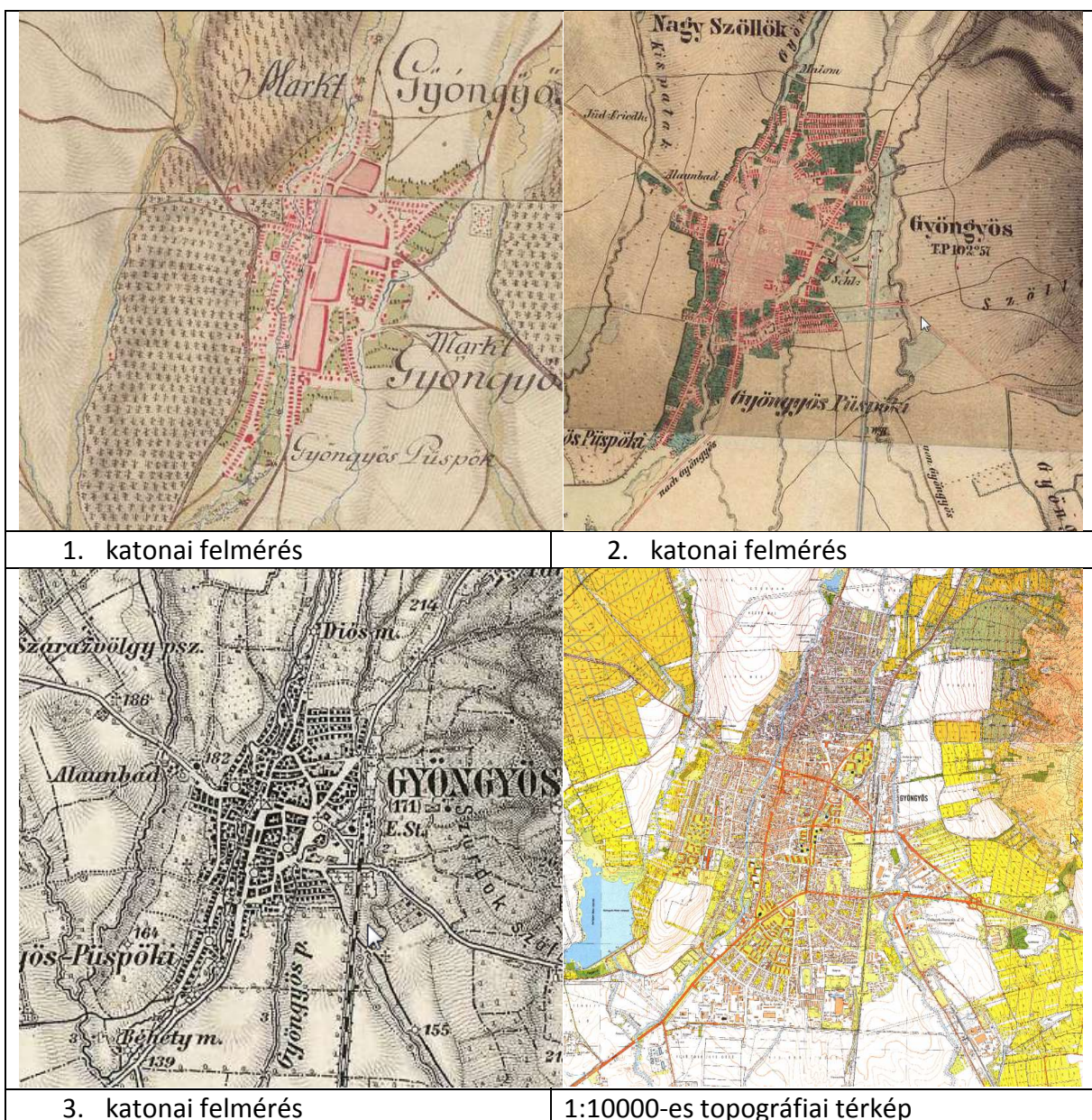
1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Gyöngyös honfoglalás kori település, de a környéke évezredek óta lakott. A IX-XII. században észak-déli tengelyű lehetett a város, középpontjában a Szent Bertalan- templom elődéppületével. Az 1300-as évek első felében a letelepült ferences rendi szerzetesek déli irányban bővítették az általuk épített kolostorral és templommal. A XVII. században új városrészek alakultak, a nagypatak mentén malmok működtek.

A város arculatának kialakításában jelentős szerepe volt Wargha László főmérnöknek.

1990 óta figyelhető meg látványos előrelépés a településszerkezetben, ötven középület létesült ebben az időszakban.

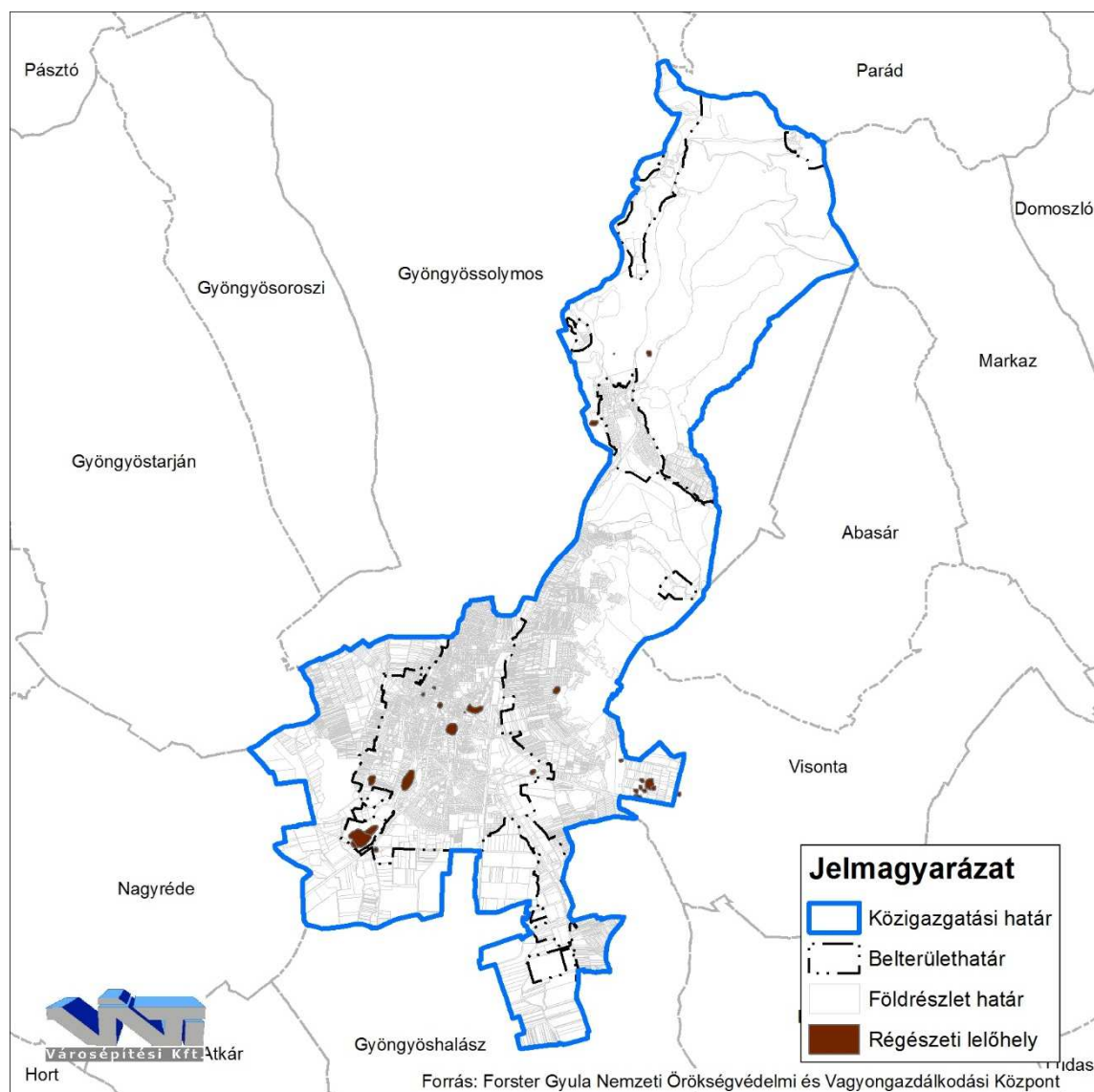
Forrás: <http://mapire.eu/hu/> <http://tajertektar.hu/hu/>

A városközpont területének nagy része műemléki környezetbe sorolt, országosan és helyileg védett építészeti értékeket, valamint jelentős városi és idegenforgalmi funkciókat hordoz magában. A történeti városmag szerkezetét meghatározó történeti utcák és területegységek a következők:

- Fő tér: Ahol a város címerében található nap, hold, szőlő és farkas szobrokkal ellátott szökőkutak működnek. A tér déli végén található a testvérvárosok kútja, amin mind az 5 testvérváros neve és címere megtalálható;
- II. Rákóczi Ferenc ház: a Fő tér 2. szám alatt;
- Mátra Művelődési Központ üvegablaka: Szinte Gábor- Hamvaiból újjáéledő főnixmadár;
- Gyöngyösi Strandfürdő - Vize alkáli- hidrogén-karbonátos gyógyvíz, amely metakavasavat is tartalmaz. Összetételénél fogva jótékony hatással bír bizonyos bőrbetegségek, gyomorpanaszok, reumatikus és idegrendszeri megbetegedések esetén;
- Városi Sportcsarnok - A 60 cm-es falak és az országosan is egyedülálló tetőtartó szerkezet megmaradt az új kor számára;
- Könyves Kálmán tér - Kossuth szobor;
- Huszárszobor - Jókai és Móricz Zsigmond utca kereszteződése;
- Zsinagóga - A nagyméretű, reprezentatív épületet Baumhorn Lipót és Somogyi György tervei alapján építették 1930-ban. A bazilika-rendszerű épület középpontjában hatalmas kupola áll;
- Zeneiskola - (Eredetileg Jezsuita Gimnázium) 1752-ben épült. Az átalakítás 1782-1783-ban Rábl Károly tervei szerint történt. Itt kapott helyet a zeneiskola;
- Kisállatkert;
- Mátravasút - Mátrai erdei, keskeny-nyomtávú kisvasút. Két szárnyvonalon közlekedik; Gyöngyös-Mátrafüred, illetve Gyöngyös-Gyöngyössolymos-Lajosháza-Szalajkaház útvonalon;

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A Forster Központ digitális adatszolgáltatása szerint 26 db régészeti lelőhely érinti Gyöngyös Város területét. A lelőhelyek elsősorban a központi belterületen fordulnak elő, illetve a település déli részén.

18. ábra A régészeti lelőhelyek elhelyezkedése (Forrás: Forster Központ, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Gyöngyös Város Képviselő-testületének 13/2012.(III.30.) önkormányzati rendeletének – az épített és a természeti környezet helyi védelméről – 1. sz. melléklete tartalmazza a „Városszerkezeti jelentőségű” terület határainak és a Védett beépítési vonalaknak a felsorolását. Ezek a következők:

I. a.) A „Városszerkezeti jelentőségű” terület határai

- *Északon:* a Csárda utca és folytatása az Észak-Kálváriapart lábánál tervezett forgalmi útig,
- *Nyugaton:* az Észak-Kálváriapart lábánál tervezett forgalmi út és a Deák Ferenc utca nyugati oldalának teleksora,
- *Délen:* a Puskin utca, attól dél felé a Nagy-patak menti pontházak, keleti oldalán letérve a Báthory I. utca és az Országút utca,

- *Keleten:* az Országút utca, az Alkotmány utca a Zrínyi M. utcától kelet felé, a Koháry út és a Dózsa Gy. utca a Csárda utcáig.

I. b.) Védett beépítési vonalak

- Jókai Mór utca a Báthory István utca - Bethlen Gábor utca csomópontjától a Széchenyi István utca bekötéséig,
- Petőfi Sándor utca a Táncsics Mihály utca – Forrás utca csomópontjától a víztoronyig,
- A Püspöki utca a 6-60. hsz-ig és a 17-93. hsz-ig a templom körüli teresedéssel,
- A volt patakmeder ívét követve a Sziget utca – Bihari János utca és Menház utca a Berényi utcától a Menház utca 33-ig.
- Mátrafüred: Parádi út, Béke út, Pálosvörösmarti út
- Sástói 6906 hrsz-ú közterület (parkoló) körüli beépítés és a Farkas út mindkét oldala
- Mátraházai 7173 hrsz-ú ingatlan (parkoló) körüli beépítés

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

Gyöngyös Város területén világörökségi és világörökségi várományos terület nem található.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

A Forster Központ digitális adatszolgáltatása alapján Gyöngyös Város területén 87 db védett műemlék található. A műemlékek többsége a központi belterületen helyezkedik el, területi kiterjedésében kiemelkednek Benevár romjai, melyek észak-déli irányban húzódnak a település északi részén Mátraháza és Mátrafüred között. A műemlékek elhelyezkedéséről szóló ábra alább látható.

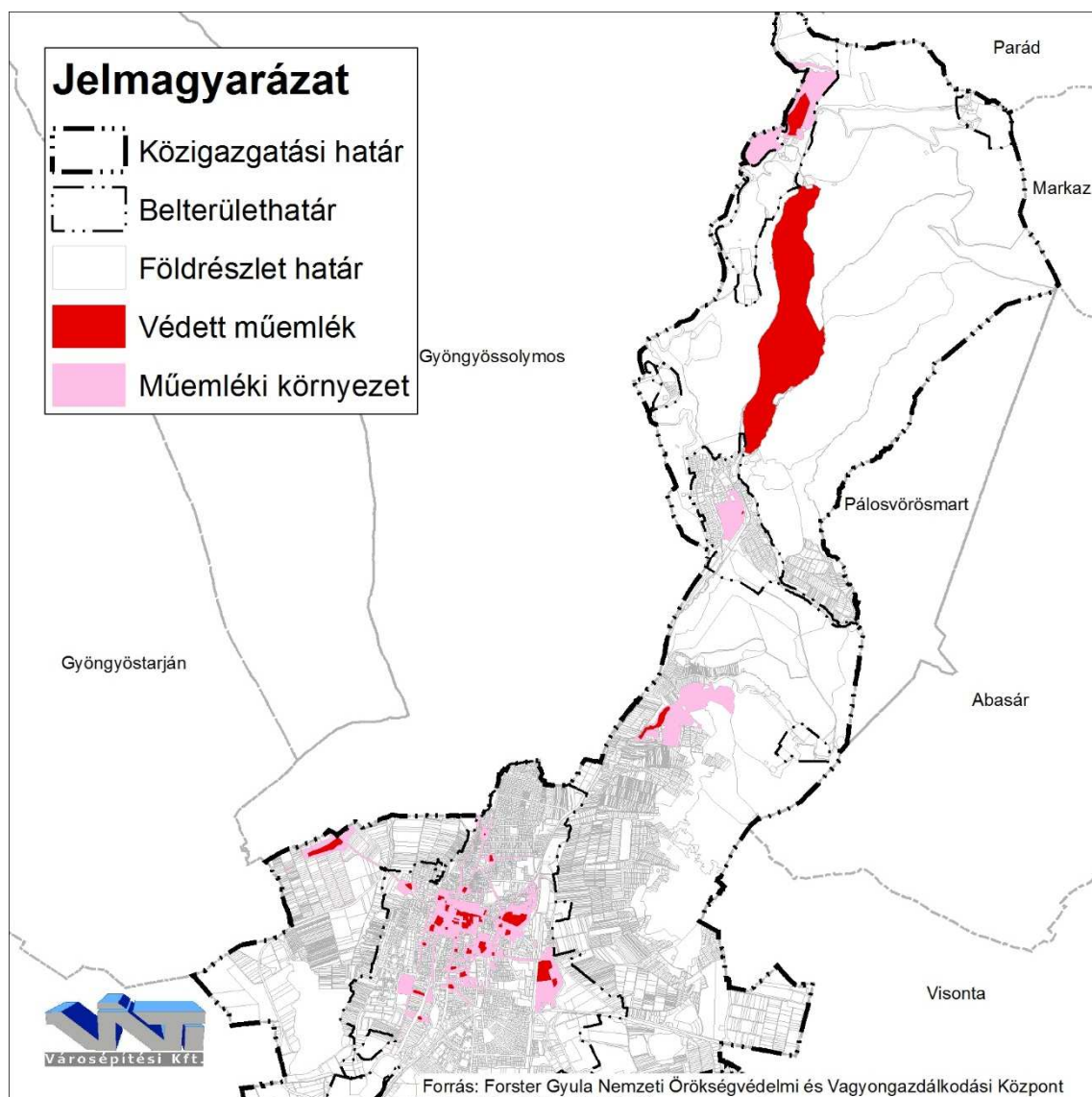
1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Gyöngyös Város területén műemlékvédelmi jelentőségű történeti kert, temető és temetkezési emlékhely nem található.

1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Gyöngyös Város területén történeti táj és műemléki jelentőségű terület nem található.

A Forster Központ digitális adatszolgáltatása alapján Gyöngyös Város területén 57 db védett műemléki környezet található.

19. ábra Védett műemlékek és műemléki környezetek gyöngyös területén (Forrás: Forster Központ, szerk. VÁTI Városépítési Kft.)

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

Gyöngyös Város területén nemzeti emlékhely nem található.

1.14.6.9. Helyi védelem

Gyöngyös Város Képviselő-testületének 13/2012.(III.30.) önkormányzati rendeletének – az épített és a természeti környezet helyi védelméről – 1. melléklete tartalmazza a helyi védelem alatt álló épületek és építészeti értékek helyrajzi számos listáját. A rendelet 138 db védett épületet, építészeti értéket sorol fel.

A 13/2012.(III.30.) önkormányzati rendelet listázza továbbá a védendő helytörténeti, kultúrtörténeti temetőket, temetőrészeket, sírokat is, melyekből 64 db került kijelölésre.

Gyöngyös város területén lévő védett fák:

- Petőfi Sándor út 32: 2 db tiszafa (*Taxus baccata*);
- Klapka György út 1.: 3 db tiszafa (*Taxus baccata*);
- Szent Bertalan u. 3.: 2 db japán akác (*Sophora japonica*);
- Egri út 2.: 1 db páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*);
- Mátrafüred, Akadémia u. 11.: 2 db lucfenyő (*Picea abies*);
- Fő tér 13.: 1 db japán akác (*sophora japonica*)

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az épített környezet konfliktusai az alábbi esetekben léphetnek föl:

- **Eltérő, egymást zavaró területhasználat:**
 - környezetvédelmi problémák okozása (zaj-, rezgés-, levegő-, talajterhelés)
 - szomszédos gazdasági tevékenység ellehetetlenítése (védelmi intézkedések műszaki akadályai)
 - bányakitermelés miatti kisajátítás / süllyedést okozó talajmozgás
- **Szomszédos ingatlan beépítésének korlátozását eredményező telepítés:**
 - telepítési távolság be nem tartása
 - növényzet túlzottan közeli ültetése
- **Jelentős magassági eltérés:**
 - esztétikai problémák (takaratlan tűzfal, széteső utcakép)
 - benapozás hiánya
 - füstelvezetés nehézségei
- **Jelentős épülettömegbeli eltérés:**
 - esztétikai probléma
 - összeépülés ellehetetlenülése
 - szomszédos épület állékonyságát veszélyeztető alapincézés
 - felesleges talajterhelés
- **Lejtős terepen jelentkező problémák:**
 - rétegvíz rávezetése a szomszédos ingatlanra
 - magas támfalak kialakulása
 - földkiemelés miatti állagromlás
- **Egymással ütköző anyaghasználat.**
 - tűzvédelmi követelmények
 - állagromlást okozó anyagérintkezés (rozsdásodás)
- **Színhasználat.**
 - balesetveszélyes figyelemelterelés
 - állandó vizuális terhelés
- **Megközelíthetőség problémái:**
 - belső fekvésű telek szolgalmi jogot kikövetelő léte
 - elépített közterület
 - látási háromszög biztosításának hiánya

- fordulási sugár szűkössége
- Világítás
 - elvakító lámpakialakítás
 - fényszennyezés
 - alulvilágított terület rész
- Telepítés konfliktusai:
 - intimitás figyelmen kívül hagyása
 - kilátás elépítése
 - rálátás eltakarása

Összefoglalás:

Gyöngyös több különálló településrészből áll. A művelt területek több mint fele átlagosnál jobb minőségű termőföld. A beépítésre szánt területek legnagyobb hányada a központi belterületen helyezkedik el. A városban a telekméretetek megoszlása egyenletes, az ingatlanok jelentős része 3000 m²-nél kisebb. a településen 26 db régészeti lelőhely, 87 db védett műemlék és 57 db védett műemléki környezet található.

1.15. Közlekedés

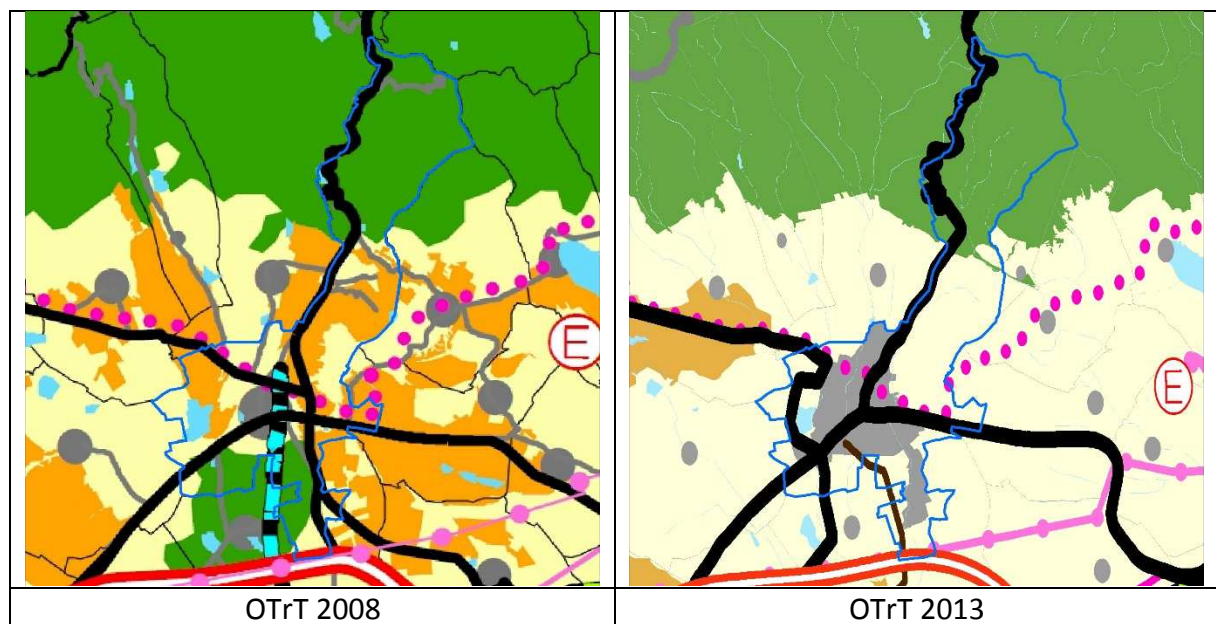
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Gyöngyös Város közlekedési helyzete a nagytérségi közlekedési összefüggéseket tekintve mind a közúti, mind a vasúti kapcsolatok szempontjából teljes körű. A település közlekedési rendszerét a következő tényezők határozzák meg:

- az délnyugat-kelet irányú országos közút
- észak-dél irányú vasútvonal
- az északnyugat-délkelet irányú a települést a szomszédos településekkel összekötő utak

A város a Gyöngyösi járás székhelye, a Mátra kapuja, melyet közúton az M3-as autópályán, a 3-as főúton, illetve a 24-es országúton, vasúton pedig a MÁV 85-ös számú vasútvonalán közelíthető meg.

Az országos úthálózathoz való kapcsolatot az 3 sz. és a 24 sz. főút illetve az M3-as autópályához vezető Gyöngyös-nyugat és Gyöngyös-kelet autópályák csomópontok biztosítják.

A 2008-as és a hatályos, 2013-as OTrT-t összehasonlítva változások észlelhetők az országos jelentőségű közlekedési hálózatokat illetően. Az új OTrT már nem ábrázolja az észak-déli irányú egyéb országos törzshálózati vasútvonalat. A 3. sz. és a 24. sz. főút csomópontja áthelyezésre került, a déli irányba tartó 3204. és 3210. sz. összekötő utak tervezett főútként való feltüntetése megszűnt. A 2406. sz. Szurdokpuszti – Gyöngyös összekötő utat meghosszabbítandó tervezésre került egy Gyöngyös központi belterületét nyugatról elkerülő országos jelentőségű főút.

1.15.2. Közúti közlekedés

A térség főközlekedési utakkal jól feltárt, a főutak jó minőségűek, azonban a mellékúthálózat kiépítettsége, minősége ettől lényegesen elmarad.

Gyöngyös várost a Budapest- Miskolc-Tornyosnémeti útvonalú 3. sz. főközlekedési út szeli át, melyet a kelet-nyugati átmenő forgalomtól az M3-as autópálya tehermentesíti- igazgatási határon kívül. Az autópálya egyben lehetővé teszi a térség gyors megközelítését is.

Az autópályáról két csomóponton keresztül nyugatról a 3. sz. főközlekedési úton, illetve keletről a 3210. sz. közlekedési úton jut el a célforgalom Gyöngyösre, ill. az Észak-Mátrába. Észak felől Mátraházát, Mátrafüredet a 24. sz. főközlekedési út köti össze a központtal, Gyöngyössolymost a 24136. sz., Gyöngyösoroszt a 24137. sz., Gyöngyöspata, illetve Gyöngyöstarján településeket a 2406. sz. közlekedési út köti össze Gyöngyössel. A település egyéb útjai az önkormányzat kezelésében vannak, a belterületi utak burkolattal ellátottak, de folyamatos felújítást igényelnek.

Országos közutak

M3 jelű autópálya /Budapest-Nyíregyháza	3 sz. Budapest-Miskolc-Tornyosnémeti elsőrendű főút
24 sz. Gyöngyös-Parád-Eger másodrendű főút	2406 j. Szurdokpüspöki-Gyöngyös összekötő út
2408 j. Pásztó-Galyatető-Mátraháza összekötő út	2416 j. Gyöngyös-Verpelét-Eger összekötő út
2419 j. Mátrafüred-Abasár összekötő út	3203 j. Gyöngyös-Jászberény összekötő út
3204 j. Gyöngyös-Heves összekötő út	3210 j. Gyöngyös-Adács összekötő út
24133 j. Pipishegy bekötő út	24134 j. Kékestető bekötő út
24136 j. Gyöngyössolymos bekötő út	24137 j. Gyöngyösorosi bekötő út
24140 j. Kékestetői adótoronyhoz vezető út	24312 j. Gyöngyös állomáshoz vezető út
24313 j. Gyöngyös repülőtérhez vezető út	

A várost a Vámosgyörkről induló egyvágányú 85. sz. szárnyvonal köti be a törzshálózatba, ez a vonal nem villamosított. Gyöngyösön személy- és teherpályaudvar fejállomás működik.

Az OTTr az M3-as út térségében, és vele párhuzamosan nagysebességű gyorsvasúti hálózat kiépítését tervezi, ennek azonban – jelenlegi ismereteink szerint - a térségben sem megállója, sem a térséggel közvetlen kapcsolata nem lesz.

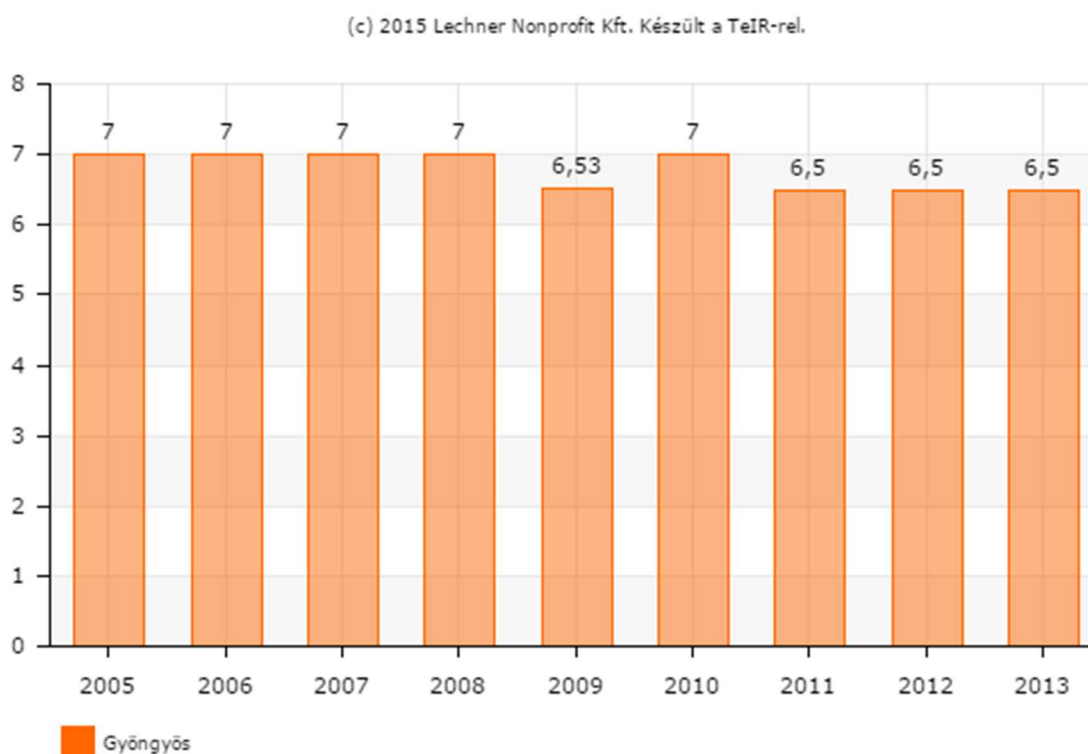
Kisvasút – erdei vasút

Gyöngyösről 2 keskenynyomtávú kisvasúti vasútvonal indul ki a vasútállomás térségéből, önálló állomásról. Az erdei vasút az Egererdő Zrt. üzemeként működik. Gyöngyössolymoson áthaladva Lajosházán keresztül Szalajkaházig, valamint Mátrafüredre.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A térség egyetlen kiépített kerékpárúttal rendelkezik a városközpont és Mátrafüred között. A kerékpárúthálózat továbbfejlesztésére jelentős igény van, mivel a térség bekapcsolható a nemzetközi kerékpárút hálózatba, és része az országos hálózatnak is. A kiépítéseket nehezíti a terepviszonyok miatti nyomvonal kijelölés, valamint a védett területek elkerülése.

Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)

Forrás: TeIR

Az elmúlt években a kerékpárosok által is használható útvonalak hossza nem mutat növekedést, mely előre vetíti annak szükségességét, hogy a fejlesztési elképzelések kialakítása során kiemelt prioritást kapjon.

Cél Gyöngyös számára egy kerékpáros barát településrész kialakítása, kerékpárforgalmi útvonal létrehozása, hivatásforgalmi kerékpáros útvonalak kialakítása. Továbbá a biztonságos gyalogos közlekedés érdekében gyalogátkelőhelyek kialakítása oktatási, nevelési intézmények mellett, valamint veszélyes lakóövezetek környékén.

1.15.5. Parkolás

Gyöngyösön is évről évre növekszik a forgalomban lévő gépjárművek száma, aminek természetes következménye, hogy a járművek jogszerű parkolásához egyre több biztonságos és megfelelő minőségű parkolóra van szükség. A megnövekedett parkolási igény kielégítése érdekében szükséges a meglévő, de rossz állapotú parkolók felújítása, valamint új parkolók létesítése.

A rohamosan növekvő számú gépjárművek biztonságos, a vonatkozó előírásoknak megfelelő színvonalú parkolási lehetőség biztosítása érdekében a belvárosban nagyszámú parkolóhely létesült az elmúlt években. Folytatni kell azonban új parkolóhelyek kijelölését, tervezést követő megvalósítását, köztük a már említett P+R parkolókat.

2015-ben a József Attila, Verseny utca, állatkert, Sportcsarnok, Kócsag, Lokodi János utca előtti parkolók kialakítása szerepel a költségvetés tervében. A buszpályaudvar és a toronyházi buszmegálló környékén P+R parkolók kialakítása vált szükségessé a megállók körül lévő tömbházas övezetek parkolási problémáinak megoldására.

1.16. Közművesítés

A közművesítés Gyöngyösön jól kiépült, hiszen a lakosság számára nyújtott szolgáltatásokon túl a gazdasági környezet tekintetében is alapvető fontosságot mutat akkor, amikor befektetés ösztönzésről van szó.

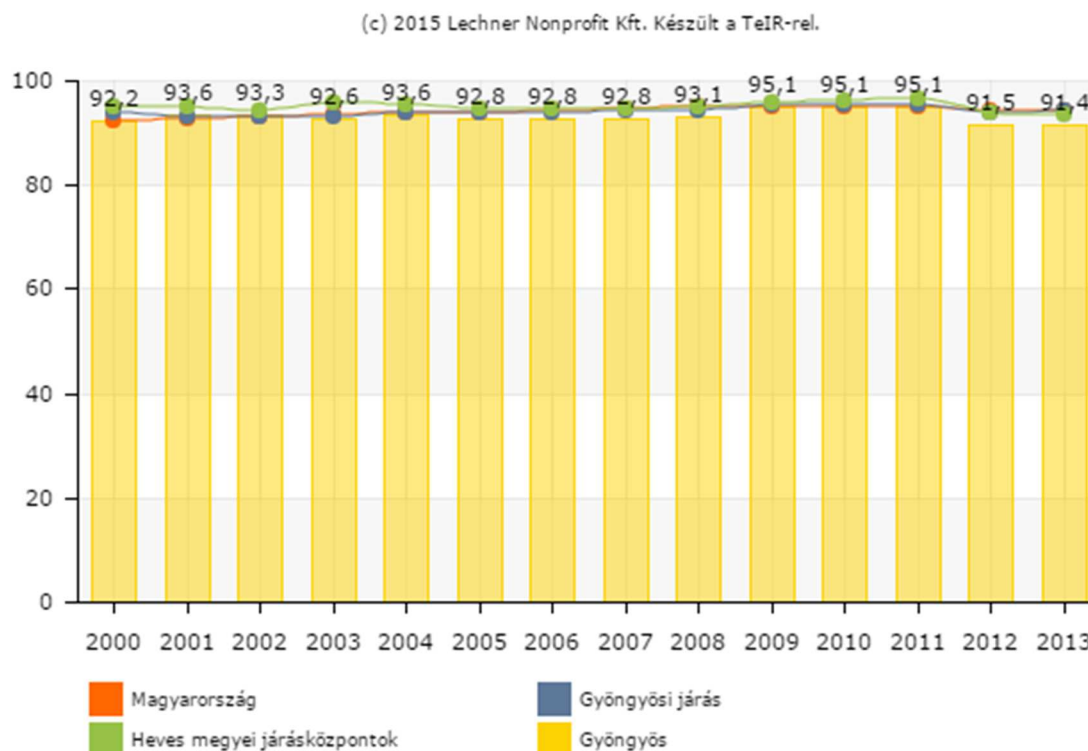
1.16.1. Vízi közművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás

Gyöngyös üzemelő, sérülékeny környezetű ivóvízbázison fekszik. Az ivóvíz mennyiségi és minőségi felügyeletét monitoring kutak látják el, melyek folyamatos információt szolgáltatnak a bázisról.

Az ivóvíz vezeték hálózat Gyöngyösön jól kiépített, a hálózatba bekötött lakások aránya azonban mind a megyei, mind az országos értékek alatt marad.

Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

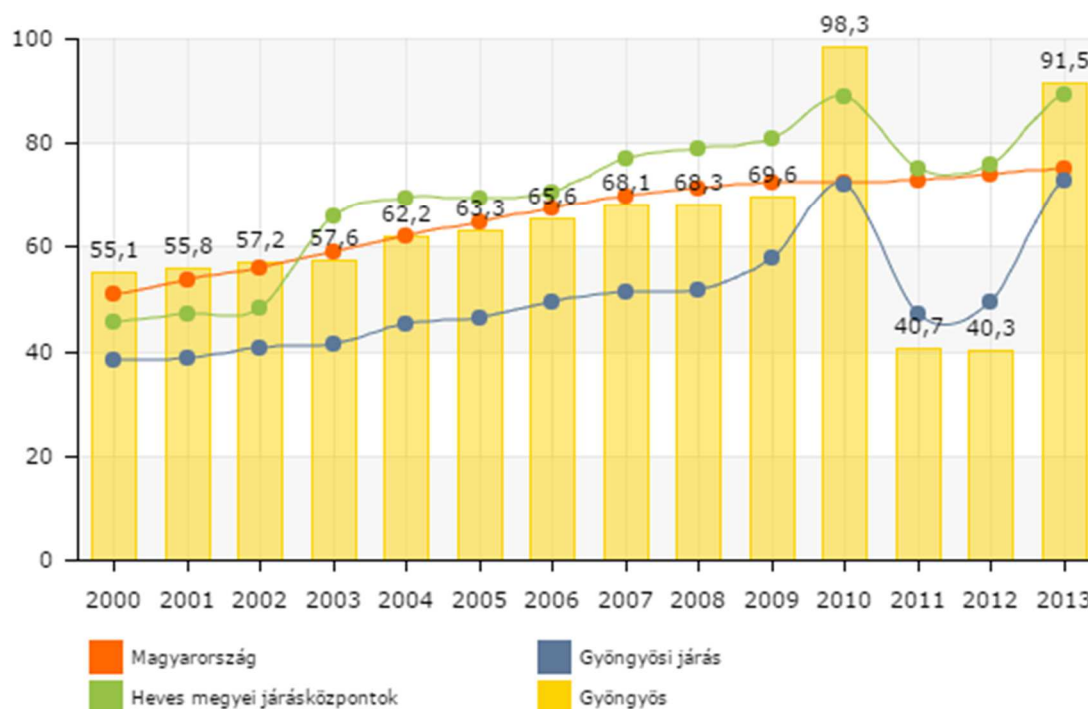
Forrás: TeIR

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A szennyvízcsatorna hálózat üzemeltetését és karbantartását a szennyvízmű üzemeltetőjeként a Városgondozási Zrt. végzi. 2012-ben 282 alkalommal történt dugulás-elhárítás. A hálózaton előforduló dugulásokat részben a vezetéket áttörő gyökérzet, részben pedig a hálózatban összegyűlt hordalék okozza. A Városgondozási Zrt. mind a szennyvízhálózaton, mind a csapadécsatorna rendszeren jelentkező dugulások hatékony elhárítása érdekében 24 órás ügyeletet tart. 2012-ben 130 fm új szennyvízcsatorna hálózat épült a tömbfeltáró beruházás keretében, az ÉNy-i városrész rehabilitációja során megépült hálózat műszaki átadása folyamatban van.

Közcatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: TeIR

A közcatornába bekötött lakásállomány mértéke az elmúlt évek fejlesztési eredményeként az országos átlagnál is magasabb értéket mutatnak, 2012 és 2013 között jelentős növekményt eredményezve, így a lakások 91,5%-a bekötéssel rendelkezik.

1.16.1.3. Felszíni vízrendezés és csapadékvíz-elvezetés

A felszíni vízrendezés és csapadékvíz-elvezetés megfelelően csak térségi szinten kezelhető, mert a településeken történő megoldások jelentős hatással vannak a szomszédos települések területeire is. A csapadékvíz elvezetés teljes rendszere a térségben sem a külterületeken, sem a belterületeken teljes körűen nem megoldott. A kiépített vízvezető árkok, csatornák nem kellően karbantartottak. A keletkező csapadékvíz mennyiségek döntően a város igazgatási területén keletkeznek. A jelentős mátrai területekről a vizek - a meredek domborzat miatt - gyors és intenzív lefolyásúak.

A város nyugati területén lévő Toka patakon épült meg a Rédei víztározó, mely a csapadékvizek lefolyását teszi egyenletessé. A Toka patak korábbi szennyezettsége miatt a vízminőségeket ellenőrizni szükséges.

A közcatorna hálózatba bekapcsolt lakások arány 2010-ben 98,3%-os volt, majd az elkövetkező 2 évben drasztikus visszaesés történt (2011-ben a lakások csak 40,7%, 2012-ben pedig 40,3%-a csatlakozott a hálózatra), 2013-ban viszont ez az arány 91,5%-ra növekedett.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás

Gyöngyösön mind a gázfűtés, mind a fa- és széntüzelésű kazánokkal és kályhákkel megoldott fűtési rendszerek megtalálhatók, megújuló energiaforrások (termikus energia, biomassa, szél-, vízenergia) nagyobb volumenű hasznosításáról nincs érdemi információ. A megújuló energiaforrás a városban egy-egy intézmény, vállalkozás, vagy családi ház egyedi napelemes, vagy napkollektoros energiatermelő rendszerének felszerelésével valósult meg.

Elektromos hálózat és ellátás

A térség települései villamos energiával teljes körűen ellátottak mind a belterületen, mind a külterületei lakott területek tekintetében. A jelentős iparfejlesztések azonban a rendelkezésre álló energiakapacitás jelentős részét igénybe veszik, ezért további jelentős energiaigényű ipar betelepülésnél az energiamérleg felülvizsgálandó, és szükség esetén a kapacitás bővítendő.

Gázellátó hálózat és gázellátás

Jelenleg csak a városközponti belterületén épült ki a gázhálózat, és itt sem teljes körűen. Hálózati gáz a lakások 67,5%-ában van (Eger 93,5%, Hatvan 89%, Lőrinci 78%). A térségben a települések zömmel bekapcsolódtak a vezetékes gázhálózatba, de a hegyvidéki területek gázenergiával történő ellátását tartályos Primagáz kiépítésével oldották meg. Gondot jelent Kékestető fűtő- és melegvíz-ellátó egységeinek korszerű, és a kiemelt üdülőtérlet rangjához, és a környezetminőséghez méltó megoldása, mert jelenleg még nem eldöntött a hálózat kiépítésének módja.

Táv hőellátó hálózat, távhő- és hőellátás

A város önálló – gázenergiára épített - távhőszolgáltatással rendelkezik. Központi fűtéssel a lakások 45%-a rendelkezik. (Eger 50%, Hatvan 41%, Lőrinci 57%) A város hőközpontjai további szabad távfűtési kapacitással rendelkeznek, ezért – elsősorban környezetvédelmi okok miatt – a távfűtési rendszerre való rákötéseket szorgalmazni lehet. Távfűtéssel a gazdasági egységek is elláthatók.

1.16.2.2. megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

1.16.2.3. az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

1.16.3. Hírközlési ellátás, kábel-TV, telekommunikáció

A vezetékes telefonellátottság 82,1%-os. A település – főleg a központi belterületen - mobilhálózattal jól ellátott, kiépültek az egyes szolgáltatók bázisállomásai. A Mátra egyes területrészein a mobilhálózat korlátozottan használható. Kékestetőn az Antenna Hungária működteti a TV átjátszóállomást, de a térségben a műholdas TV adások vétele is biztosított. A viszonylag jó ellátottság tényleges előnyeit csökkenti a vezetékes hírközlő hálózat korszerűtlen

műszaki színvonala, míg javítja a belterületen a mobil telefonhálózat elérhetőségének lehetősége.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

Gyöngyös számára is fontos, hogy olyan környezetet teremtsen a lakók, illetve az ide látogató turisták számára, amely élhetőbbé teszi azt.

A 2007-es Gyöngyös Város Környezetvédelmi Programjában meghatározott célkitűzések az alábbiak voltak:

- a közlekedési eredetű települési légszennyezés csökkentése;
- a közlekedési eredetű zaj egészséget és közérzetet veszélyeztető hatásainak csökkentése;
- a város teljes csatornázottságának kiépítése;
- az ivóvízbázis védelme;
- a települési szilárd hulladékok környezetkímélő gyűjtése, kezelése/hasznosítása;
- a településtisztasági feladatok ellátásának fejlesztése, a közterületek tisztábbá tétele;
- a települési zöldfelületek lehetőség szerinti növelése, a belterületi zöldfelületek kiterjedésének szinten tartása, színvonalas kialakítása és gondozása.

Az emberi egészség védelmének környezeti vonatkozásai területén az alábbi feladatokat és célkitűzéseket tűzte ki az önkormányzat:

- a közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése;
- az épületek energetikai korszerűsítése következtében a fűtésből származó légszennyezés csökkentése;
- az ivóvizek szennyeződésének megakadályozása;
- a biológiai eredetű légszennyezők (pollen) mennyiségének csökkentése a lakókörnyezet ápoltságának biztosításával, a kellő mértékű gyomtalanítással, parlagfű irtással;
- szabadidő létesítmények megvalósítása;
- kerékpárutak építése;
- a sportolás fontosságának tudatosítása és érvényesítése, sportolásra alkalmas létesítmények számának növelése.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

Az Országos Légszennyezettségi Hálózat (OLM) rendszeres mérései Gyöngyösön csak egyetlen pontra korlátozódnak. A Martinovics utcai mérőpont eredményeinek értékelése értelmében a vizsgált SO₂-ra vonatkozóan kiváló, nitrogénoxidok tekintetében pedig jó minőségű a város levegője

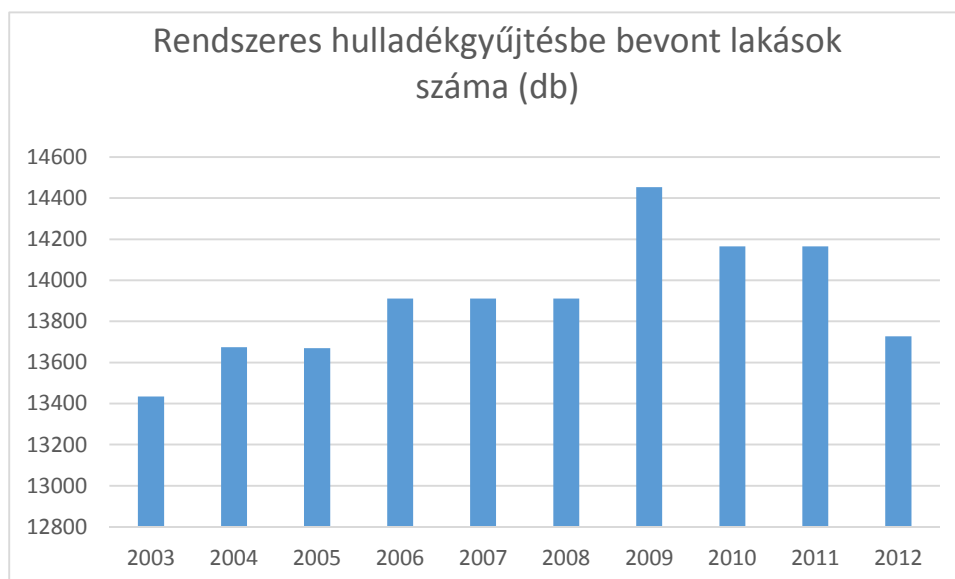
1.17.6. Hulladékkezelés, hulladéktalmatlanítás

A közszolgáltatás keretében 2012-ben összegyűjtött lakossági hulladékok mennyiségét 2006-2012 évek adatait az alábbi táblázat foglalja össze:

Hulladékfajta	2006	2007	2008	2009	2010. I-III. név	2011	2012. I-III.
Települési hulladék	15.151	16774,2	10761,0	9924,48	7112,5 várható éves:9483	7225	5327 várható éves: 7102
Lomtalanítási hulladék	1879,7	799,200	444,72	na	180,8	234	32,9
Zöldhulladék	763,6	678,600	3127,22	1119	798 várható éves: 1052	626	409
Szelektív	128,7	172,202	123,205	81,85	189,769 várható éves: 253,0	249,2	162,202 várható éves: 216,3
Összesen:	17.923	18.424,2	14.456	11.125,3	10.968,8	8.334,2	7.760,2

Forrás: Gyöngyös város 2012. évi környezetvédelmi beszámolója

A közszolgáltatás keretében begyűjtött települési szilárd hulladékok mennyiségében továbbra is tapasztalható a csökkenő tendencia.

Forrás: KSH, Területi statisztika

Szelektív hulladékgyűjtés

A közszolgáltatás keretében szelektíven gyűjtött és hasznosításra átadott hulladékok mennyiségét az alábbi táblázat mutatja a 2006-2012-es évekre vetítve:

Év/hulladék	Műanyag, kg	Üveg, kg	Fém csomagoló, kg	Papír, kg	Kompozit, kg	Összesen kg
2006	33.700	93.520	1.250	-	-	128.470
2007	37.453	129.259	5.490	-	-	172.202
2008	65.110	57.238	857	-	-	123.205
2009	17.755	51.871	1.042	11.180	-	81.848
2010. I-III.	31.117	66.828	1.724	90.100	-	189.769

Év/hulladék	Műanyag, kg	Üveg, kg	Fém csomagoló, kg	Papír, kg	Kompozit, kg	Összesen kg
2011	55.856	90.662	6.560	92.270	3.808	249.156
2012. I-III.	50.720	95.594	4.586	111.302	-	162,2 várható éves: 216,3

Forrás: Gyöngyös város 2012. évi környezetvédelmi beszámolója

A gazdasági válság következtében a másodnyersanyag piac mérete jelentősen csökkent, ennek ellenére 2011-ben már a begyűjtött másodnyersanyag mennyiségének jelentős növekedését tapasztaljuk, ami 2012-ben némi visszaesést mutat.

A város egyes gyűjtőszigetei változatlanul illegális hulladéklerakó helyek, a sziget körül lerakásra kerülő hulladékok köre továbbra is széles skálán mozog. A szigetek körüli illegálisan elhelyezett települési hulladékokat a köztisztasági közszolgáltatás részeként a Városgondozási Zrt. szedi össze és szállítja el ártalmatlanításra.

2013-ban a város minden családi házas övezetére kiterjedő házhoz menő lomtalanítás jól működő rendszer, ami megszüntette a lomtalanítás céljából kihelyezett hulladék illetéktelen elhurcolását, majd közterületi illegális lerakását, illetve az égetések nagy számát, mely szennyezte a város levegőjét.

Inert hulladék

A kis mennyiségben – pl. egy fürdőszoba felújításában - keletkező építési-bontási hulladék a hulladékudvarban leadható, a nagy mennyiségű inert hulladék gyöngyösi elhelyezési lehetősége azonban megszűnt. Az önkormányzati beruházások során figyelmet fordítanak arra, hogy a jogszabályi előírások betartása mellett, a kivitelező által szelektíven gyűjtött inert anyag újrahasznosításra kerüljön. Nagyobb bontási munkával járó beruházás esetén megoldást jelent az inert hulladék kezelésére a helyszínen történő őrlés-osztályozás és a kapott termék helyben történő hasznosítása.

Gyöngyös közelében 2 inert hasznosító telep működik:

- a gyöngyöstarjáni I. Andezit Kőbánya (Füledugó) telephelyen a Hódút Freeway Kft-nek (6600 Tiszakécske, Béke u. 150.) évi 4000 tonna beton, téglá, cserép és kerámia frakció, továbbá veszélyesnek nem minősülő bitumen keverék (aszfalt) előkezelésére és hasznosítására van engedélye;
- a HE-DO Kft-nek (3261 Pálosvörösmart, Hagyóka utca 1.) Abasár, Kossuth utcai telephelyére vonatkozóan 9500 t/év mennyiségű beton, téglá, cserép és kerámiák, veszélyesnek nem minősülő bitumen keverék, illetve vegyes inert hulladék hasznosítására van engedélye.

A farkasmályi inert hulladéklerakó rekultiválására továbbra sem nyílt pályázati lehetőség, pénzügyi forrás hiányában rekultiválási kötelezettségüknek továbbra sem tudunk eleget tenni.

Termelési hulladék

A termelési - veszélyes és nem veszélyes - hulladékok keletkezésének, nyilvántartásának, gyűjtésének, kezelésének ellenőrzése, az ezzel kapcsolatos hatósági feladatok ellátása a környezetvédelmi felügyelőségek hatáskörébe tartozik. Az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszerben közzétett adatok szerint 2011-ben a Gyöngyösös közigazgatási területén telephellyel rendelkező gazdasági társaságok bevallása szerint tevékenységük során 14.938,9 t veszélyes és 189.308,7 t nem veszélyes hulladék keletkezett.

1.17.8. Katasztrófavédelem (árvízvédelem)

Az Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság Gyöngyösi Szakmérnökség működési területe magába foglalja Heves megye területének jelentős részét, Nógrád megyéből három települést, Jász-Nagykun-Szolnok megyéből pedig négy települést. A működési területen 71 település, köztük három város található.

A Szakaszmérnökség központja Gyöngyösön van, az árvízvédelmi feladatokat a Tarnamérai Védelmi Központból, a mederőri feladatokat a Verpeléti Mederfelügyelőségről irányítják.

A szakaszmérnökség tevékenysége során ellátja a saját kezelésű állami főműveken a fenntartási, üzemeltetési feladatokat. Szervezi és irányítja a területen a vízkárelhárítási, vízminőségvédelmi tevékenységet és gondoskodik a vízgazdálkodási koordinációról. Biztosítja az éves feladattervében meghatározott fenntartási, üzemelési munkák megfelelő színvonalú, gazdaságos végrehajtását.

Forrás: <http://www.evizig.hu/Gyongyos/Gyongyos.asp>

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Bányászati Osztályának 2015. július 3-i adatszolgáltatása (Ügyiratszám: 1352-2/2015.) a következőt tartalmazta:

„A bányafelügyeleti nyilvántartás szerint Gyöngyös város ingatlan-nyilvántartási határán belül nem található nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyon terület (bányatelek, kutatás), továbbá felszínmozgás veszélyes terület...”

1.20. Városi Klíma